Discuțiile în problema înlocuirii rachetelor Lance durează deja de zece ani, aspectele politice ajungînd, în prezent, să precumpănească față de cele legate de importanța militară a acestor rachete pentru NATO. Oficialitățile de la Bonn refuză să aprobe orice măsură în această direcție, în lipsa unui angajament oficial de inițiere a unor negocieri cu Tratatul de la Varșovia în vederea reducerii acestui tip de arme. Este pusă, astfel, la încercare însăși unitatea NATO.

— *Care sînt intențiile NATO ?*

— NATO încearcă să-și reorganizeze toate rachetele nucleare cu rază scurtă de acțiune din Europa. Este vorba de arme cu o rază de acțiune mai mică de 500 km, deci sub limita inferioară prevăzută de Tratatul INF. În cazul armelor transportate la bordul avioanelor, problema razei de acțiune devine, însă, mai confuză.

NATO și-a modernizat, de fapt, artileria nucleară, fără ca cineva să facă mare tapaj pe această temă. Cel mai ciudat este faptul că experții militari sînt de acord că acest gen de arme este cel mai ușor de eliminat, ele nefiind indispensabile. NATO a înlocuit deja proiectilele nucleare de 8 țoli pentru obuziere și urmează să înlocuiască și celelalte proiectile de 155 mm, dublîndu-le raza de acțiune la 30 km.

Pe lîngă înlocuirea rachetelor Lance, care va avea drept efect o sporire de patru ori a razei de acțiune, la circa 450 km, au fost elaborate planuri pentru construirea unei rachete care să înlocuiască bombele cu cădere liberă, transportate la bordul avioanelor. Această rachetă va avea o precizie mai mare și o rază de acțiune de 400 km. Tot în acest scop, americanii pun la punct o nouă versiune a rachetelor lor de atac cu rază scurtă de acțiune. Acestea vor fi preluate, probabil, și de Marea Britanie, care a purtat, de asemenea, discuții cu Franța în privința construirii în comun a unei asemenea rachete. Se pare că va spori și numărul avioanelor americane destinate primei lovituri, staționate în Europa (cum sînt, de pildă, avioanele tip F-111 din Marea Britanie).

Se discută, de asemenea, despre dotarea cu rachete americane de croazieră, care să fie transportate la bordul avioanelor sau submarinelor.

— *Aceasta nu subminează tratatul INF ?*

— Da și nu. Armele cu rază de acțiune mai mică de 500 km și cele care nu au baza la sol nu intră sub incidența tratatului. Pe de altă parte, se consideră că programele de modernizare întreprinse de NATO reprezintă, de fapt, o acumulare de armamente care contravine spiritului acestui acord. În același timp, modernizarea va avea o influență negativă asupra noilor negocieri de la Viena privind reducerea forțelor convenționale din Europa.

— *Este într-adevăr necesară înlocuirea rachetelor Lance ?*

— NATO deține 88 lansatoare Lance — cu care sînt dotate contingentele militare americane, belgiene, britanice, olandeze, vest-germane și italiene — și circa 700 rachete. Ele au fost desfășurate pentru prima dată cu 17 ani în urmă, iar „durata vieții" lor a fost prelungită de două ori la rînd. Se consideră, de asemenea, că aceste rachete nu au o precizie suficient de mare la țintă, NATO dorind să dispună de o armă cu o rază mai lungă de acțiune, care să ușureze sarcina aviației.

— *Rachetele cu baza la sol sînt realmente necesare ?*

— Acordul INF pune un accent mai mare pe alte tipuri de arme nucleare, care au, și ele, dezavantajele lor. Avioanele cu destinație dublă — care pot transporta arme nucleare sau pot îndeplini alte sarcini — sînt vulnerabile la sol sau la bordul navelor portavion. Dacă s-ar desfășura pe mare mai multe rachete tip Tomahawk — adică rachetele de croazieră care sînt eliminate, în prezent, de pe sol — multă lume ar considera că NATO eludează termenii Tratatului INF.

— *De ce nu poate NATO să aștepte un moment mai oportun ?*

— În primul rînd, Congresul S.U.A. trebuie convins să aprobe la timp fondurile pentru înlocuirea rachetelor Lance. Aceste fonduri nu vor fi, însă, aprobate înainte ca aliații europeni să se angajeze că vor amplasa noile arme. În al doilea rînd, dacă aliații europeni nu se pot hotărî acum, există oare vreo garanție că o vor face în 1991 sau 1992 ?

— *De ce să nu fie folosită această ocazie pentru negocierea unor noi reduceri ?*

— S-ar putea ca aceasta să fie problema cea mai dificilă. Oficialitățile vest-germane nu sînt singurele care consideră că starea de spirit a opiniei publice este de asemenea natură încît ele nu vor putea refuza apelurile făcute în direcția negocierii și că NATO va avea, oricum, nevoie de mai puține arme nucleare, datorită tratativelor privind reducerea forțelor convenționale în curs de desfășurare la Viena.

— *Dacă S.U.A. și Marea Britanie se declară în favoarea modernizării, iar R.F.G. — pe teritoriul căreia vor fi amplasate majoritatea acestor arme — se declară împotrivă, care va fi soluția ?*

— În adevărata tradiție NATO, va fi o soluție de compromis, formulată în termeni extrem de prudenți. Un astfel de document este în curs de pregătire pentru reuniunea la nivel înalt a NATO. Este vorba despre o „concepție de ansamblu", menită să asigure formula magică cu ajutorul căreia modernizarea să devină acceptabilă, prin integrarea controlului armamentelor și a obiectivelor de planificare a nivelului forțelor militare.

Se poate găsi o formulă prin care să se sprijine elaborarea unui nou sistem de arme nucleare, fără ca aceasta să reprezinte un angajament în direcția producerii sau amplasării acestor arme. O asemenea formulă ar servi unui dublu scop — și anume, să convingă Congresul S.U.A. de buna credință a aliaților europeni și să domolească atitudinea tot mai antimilitaristă a electoratului vest-german.

Mai greu de formulat în cuvinte va fi ideea lansării sau nu a unor tratative. Există, însă, semne de compromis și pe această linie : americanii vorbesc despre eforturi în domeniul controlului armamentelor.

O decizie reală în privința modernizării va trebui să mai aștepte, însă, încă vreo doi sau trei ani. Multe lucruri s-ar putea schimba în acest interval. S-ar putea ca întreaga problemă a planificării în domeniul nuclear să trebuiască a fi regîndită.

Coordonate norvegiene

Ca în fiecare an, la 17 mai, în Norvegia, va fi sărbătorită Ziua Constituției, evocîndu-se, astfel, evenimentele petrecute în 1814, cînd, în mica localitate Eidswall, de lîngă Oslo, primii deputați aleși de națiune adoptau Constituția Norvegiei independente. După secole de dominație străină, poporul norvegian se înscria, astfel, pe calea afirmării și dezvoltării de sine stătătoare.

Descoperirea unor uriașe zăcăminte de petrol și gaze naturale în Marea Nordului, în 1978, a propulsat Norvegia printre marii exportatori de țiței, rezervele de acest tip fiind apreciate de experți ca suficiente pentru acoperirea necesităților economice naționale pentru următorii 200 de ani. Alături de industria extractivă și cea petrochimică, s-au dezvoltat constant construcțiile navale și pescuitul. De asemenea, un puternic avînt au cunoscut electrotehnica, mecanica fină, electronica etc. Deși suprafața agricolă este limitată (3,2 la sută din teritoriul țării), norvegienii au creat o agricultură intensivă, în cadrul căreia un loc prioritar îl deține creșterea animalelor.

Pe plan extern, Norvegia se află printre țările care se pronunță pentru denuclearizarea nordului Europei, împotriva modernizării arsenalelor nucleare, pentru dezarmare și pace; desființarea apartheidului, dialogul Nord-Sud sînt, de asemenea, obiective constante ale politicii externe norvegiene.

Animate de idealul păcii și colaborării între popoare, România și Norvegia au stabilit și dezvoltat relații de prietenie și cooperare bazate pe respectarea egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, respectului și avantajului reciproc.

Înțelegerile convenite cu ocazia dialogului la nivel înalt au marcat o contribuție importantă la extinderea și diversificarea raporturilor româno-norvegiene, în interesul ambelor popoare, al cauzei destinderii, securității în Europa și în lume.

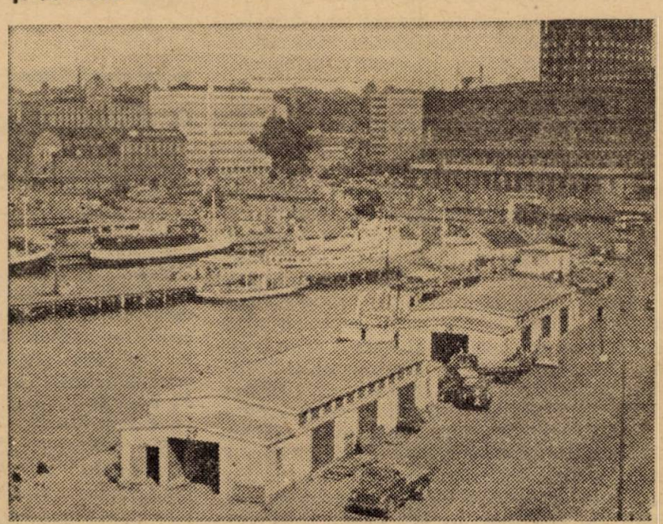

Imagine din Oslo, capitala țării

„Magellan" în drum spre Venus

În trei rînduri amînată, datorită descoperirii unor defecțiuni (prima oară, cu 31 de secunde înaintea aprinderii motoarelor), lansarea navetei spațiale americane „Atlantis" a reușit la 4 mai, de la Centrul Spațial Cape Canaveral din Florida, însoțită de un sentiment de ușurare al oamenilor de știință, care lucrează la programul acestei misiuni de mai mulți ani. Aceasta, deoarece, în cazul în care lansarea ar fi fost amînată în continuare și s-ar fi depășit data de 23 mai, ar fi trebuit reprogramată cu 19 luni mai tîrziu, cînd s-ar fi reîntrunit condițiile speciale spațiale — alinierea planetelor Pămînt și Venus. „Atlantis" ducea în spațiul cosmic sonda „Magellan", pe care să o lanseze spre amintita planetă, și traiectoria acesteia avea nevoie de o anume aliniere a celor două planete. Această îndatorire a echipajului alcătuit din cinci astronauți (comandantul David Walker, pilotul Ronald Grabe, specialiștii Mark Lee, Norman Thagard și Mary Cleave ; singurul aflat la primul zbor este Lee) eclipsa, practic, orice alt punct al programului.

La cîteva ore de la înscrierea navetei spațiale pe orbită, „Magellan" a fost eliberată din cală și, propulsată de propria-i rachetă, a ieșit din cîmpul gravitațional al Pămîntului, începînd o călătorie de 15 luni către Venus, a doua planetă care gravitează în jurul Soarelui și cea mai apropiată de Pămînt. (O perioadă atît de îndelungată înseamnă că „Magellan" va urma un drum „clasic", în jurul Soarelui, înainte de a-și atinge destinația ; distanța ar fi putut fi parcursă într-un interval cu mult mai redus, 150 de zile, dar numai începînd din octombrie, dată la care este programată lansarea sondei „Galileo", căreia îi este necesară atracția planetei Venus spre a se propulsa spre Jupiter). La 10 august 1990, sonda spațială ar urma să se înscrie într-o orbită eliptică în jurul lui Venus, vreme de 243 de zile, în care, printr-un sistem complex de aparate, să producă fotografii (în fapt, un fel de hartă) a 90 la sută din suprafața ascunsă a planetei, inclusiv elemente nu mai mari de 300 metri. Deși Venus a mai fost cercetată pînă acum de 15 sonde spațiale sovietice și americane, nici una n-a dispus de aparatura capabilă să arate detalii mai mici de cîțiva kilometri.

De ce acest interes deosebit pentru o misiune la care au colaborat oameni de știință din Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Canada și Australia ? O spunea Stephen Sanders, care a conceput proiectul : oamenii de știință speră ca expediția să răspundă „întrebării majore de ce Pămîntul și Venus au evoluat atît de diferit, cu toate că, la începutul sistemului solar, au fost aproape identice". Preluînd explicațiile și precizările omului de știință, Buletinul de știri al Casei Albe transmite o seamă de amănunte pe care le oferim și noi cititorilor revistei.

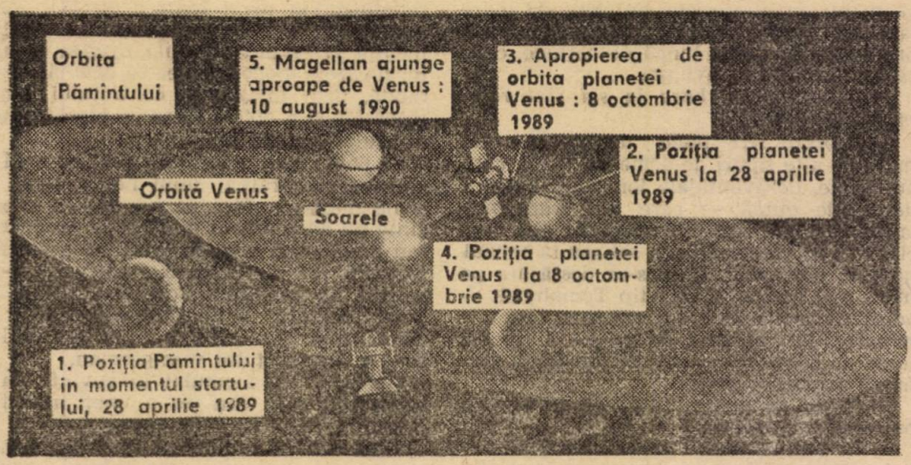

DRUMUL CĂTRE VENUS. Traseul prevăzut al sondei spațiale „Magellan"

Se știe că planeta Venus, deși aparent asemănătoare cu Terra, este permanent acoperită cu un strat gros de nori care au împiedicat orice cercetare cu mijloace mai puțin sofisticate. Temperatura pe planetă atinge 470 grade Celsius (suficient pentru topirea plumbului), iar presiunea atmosferică la suprafață este de 90 de ori mai mare decît pe Pămînt. Această atmosferă, compusă îndeosebi din bioxid de carbon, aproape că nu conține vapori de apă, iar păturile înalte sînt, pur și simplu, aglomerări de picături de acid sulfuric. Oamenii de știință înclină să creadă, deocamdată, că Venus este victima unui gen de „efect de seră", în care căldura Soarelui e reținută de bioxidul de carbon. Cercetătorii vor să afle ce anume a produs acest „efect de seră", încît, studiindu-l, să prevină o catastrofă similară pe Pămînt.

Planeta Venus se rotește în jurul axei sale o singură dată la 243 zile, rotație în direcția opusă Pămîntului sau altor planete ; nu are sateliți naturali și nu a fost detectat nici un cîmp magnetic. „Magellan" va căuta să afle dacă Venus a avut cîndva oceane (deși mai mici) similare celor de pe Pămînt ; dacă acestea au existat, vechile țărmuri ar putea fi încă detectate de imaginile radar. În acest caz, a declarat John Gerpheide, managerul proiectului, „se va putea discuta despre posibilitatea ca vreo formă simplă de viață să fi existat vreodată".

Deși atît Venus cît și Terra sînt vulcanice, nu este cert că planeta vecină are încă vulcani activi. Cercetări anterioare au descoperit un munte mare, ce ar putea fi cel mai larg vulcan din sistemul solar, canioane adînci și platouri, de dimensiuni continentale, ce se ridică deasupra restului reliefului. „Magellan" va lămuri multe nedumeriri. De asemenea, sonda spațială ar urma să elucideze altă întrebare la fel de importantă : dacă suprafața planetei este alcătuită din plăci (asemănătoare plăcilor tectonice de pe Terra) ; unele informații, transmise în 1978 de sonda „Pioneer", ar înclina spre existența lor.

Modul de obținere a imaginilor are, și el, puține în comun cu fotografia tradițională. „Magellan" va trimite spre planetă mii de pulsații de energie radio în fiece secundă, care vor călători cu viteza luminii și vor reveni, primite de antena radar a sondei. „Magellan" se va întoarce apoi cu „fața" spre Pămînt și va transmite datele strînse. Sistemul radar va măsura puterea semnalelor înapoiate de pe suprafața planetei, cît timp i-a trebuit fiecăruia să revină și va schimba totul în semnale de frecvență, iar acestea vor fi transformate de computerele de pe Pămînt din date în imagini.

În timpul misiunii lor de cinci zile, cei cinci astronauți, au mai avut în program și multe alte experimente medicale sau științifice, majoritatea cunoscute deja din alte misiuni spațiale.

S. Ț.

• Plantele comunică între ele ?

În 1982, David Rhoades, de la Universitatea din Washington, s-a întrebat din ce cauză, în momentul în care o salcie este atacată de o anumită specie de omizi, celelalte sălcii din vecinătate, care încă nu au fost atinse, secretă o substanță care blochează dezvoltarea acestor omizi. El a emis ipoteza că, între plante, trebuie să existe un fel de comunicare.

S-a presupus că arborii „vorbesc" între ei, deși ideea, astfel exprimată, este cam ciudată. În schimb, este adevărat că arborii emană anumite produse chimice care îi avertizează pe frații lor din vecinătate, provocînd, în aceștia, reacțiile necesare pentru autoapărare.

Pe de altă parte, în perioadele de secetă, anumite plante emit unele zgomote ascuțite, de fapt ultrasunete (100 kHz), imperceptibile pentru urechea umană, cauzate de explozia structurilor lor celulare. Cercetătorii de la Ministerul agriculturii al S.U.A. și-au propus să afle dacă nu există o legătură între aceste zgomote și atacarea plantelor de către insectele prădătoare.

• Cea mai veche carte

În localitatea Ehnassia, situată la 120 km sud de Cairo, arheologii au descoperit cea mai veche carte din lume. Cartea, datînd din secolul IV înaintea erei noastre, are 490 de pagini, scrise de mînă pe frunzele anumitor copaci. La vremea respectivă, acestea se foloseau ca hîrtie de scris.

Negocieri iraniano-irakiene

Liviu Popescu, București. Runda de negocieri iraniano-irakiene, la care vă referiți, a fost cea de-a patra. Ea a debutat la 20 aprilie la sediul Națiunilor Unite din Geneva și a durat pînă pe 23 aprilie. La tratative au participat delegația irakiană (în dreapta **imaginii)** și cea iraniană (în stînga), conduse de miniștrii de externe ai celor două țări, Tariq Aziz și, respectiv, Ali Akbar Velayati. Întrevederile s-au desfășurat în prezența secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar (în centrul **imaginii).**

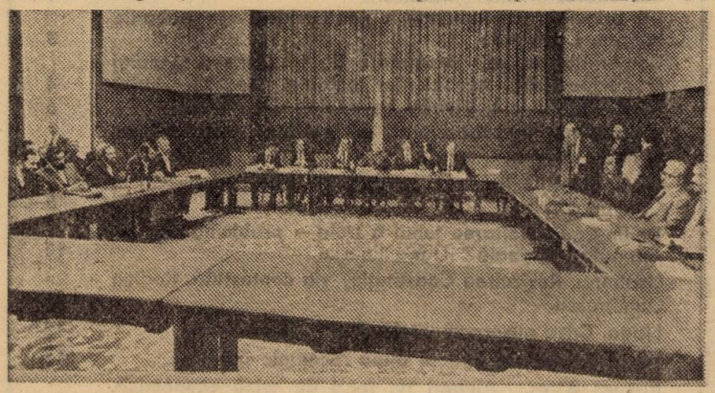

Primele două runde de negocieri au avut loc la Geneva în august, la numai cinci zile de la intrarea în vigoare a acordului de încetare a focului (20-08-1988), și în noiembrie, fără a aduce, însă, progrese notabile în ce privește punerea în aplicare a rezoluției 598. Între cele două întîlniri, Tariq Aziz și Ali Akbar Velayati au conferit sub auspiciile Națiunilor Unite la New York, în octombrie, fără participarea, de această dată, a grupurilor de negociatori ale celor două țări. Intrerupte în noiembrie trecut, negocierile iraniano-irakiene au fost reluate în prima decadă a lunii februarie a.c., tot la sediul O.N.U. din New York. Cu acel prilej, s-a decis crearea unei comisii militare mixte iraniano-irakiene însărcinate să vegheze la evitarea incidentelor de la frontiera comună, hotărîre care nu a fost, pînă în prezent, pusă în practică.

După patru runde de negocieri — care se anunțaseră, de altfel, încă de la început, ca dificile —, din rezoluția 598 au fost puse în practică doar punctul doi și, parțial, unu și trei.

În ceea ce privește cea de-a doua întrebare referitoare la rezoluția 598, aceasta cuprinde 10 puncte. Dintre ele cele mai importante sînt următoarele : „încetarea focului, suspendarea tuturor acțiunilor militare pe pămînt, pe mare și în aer, retragerea, fără întîrziere, a tuturor forțelor pînă la frontierele internaționale recunoscute" (punctul 1); „trimiterea unei echipe de observatori ai Națiunilor Unite pentru a verifica, confirma și supraveghea încetarea focului și retragerea forțelor" (punctul 2) ; „eliberarea și repatrierea fără întîrziere, după încheierea ostilităților active, a prizonierilor de război, în conformitate cu cea de-a treia convenție de la Geneva, din 12 august 1949" (punctul trei) ; „explorarea, de către secretarul general al O.N.U., consultîndu-se cu Iranul și Irakul, a posibilității de a însărcina un organ imparțial de anchetă asupra responsabilității în ceea ce privește conflictul" (punctul șase) ; „recunoașterea amplorii daunelor datorate conflictului și a necesității eforturilor de reconstrucție cu asistență internațională, după terminarea conflictului, și, în această privință, se cere secretarului general al O.N.U. să desemneze o echipă de experți pentru studierea problemei reconstrucției" (punctul șapte) ; „examinarea de către secretarul general al O.N.U., consultîndu-se cu Iranul și Irakul și cu alte state din regiune, a măsurilor susceptibile de întărire a securității și stabilității în regiune" (punctul opt). Din punctul unu al rezoluției s-a realizat încetarea focului și suspendarea tuturor acțiunilor militare. Totuși, în cele nouă luni ce au trecut de atunci, au fost semnalate numeroase acte (este adevărat, izolate) de încălcare a acordului de încetare a focului, părțile învinuindu-se reciproc. În legătură cu retragerea trupelor în cadrul frontierelor recunoscute pe plan internațional, potrivit unor estimări care variază, însă, de la o zi la alta, trupele irakiene ar ocupa încă o suprafață între 1 000 și 2 600 kmp din teritoriul iranian. Punctul doi al rezoluției a fost soluționat, între liniile de front pe care le dețin armatele celor două țări, aflîndu-se, din august 1988, reprezentanți ai Grupului de observatori militari ai Națiunilor Unite pentru Iran și Irak (UNIIMOG). În fine, în ceea ce privește punctul trei — schimburile de prizonieri —, acestea au fost modeste. De la începutul conflictului (septembrie 1980), ceva mai mult de 2 000 de prizonieri răniți sau bolnavi au fost eliberați unilateral sau în urma negocierilor ; în cursul conflictului, de aproape opt ani, din ambele tabere au fost făcuți circa 100 000 de prizonieri.

În legătură cu cea de-a treia întrebare referitore la divergențele dintre Iran și Irak, care obstrucționează punerea în aplicare a rezoluției 598, acestea sînt, în primul rînd, de ordin procedural. În cadrul tratativelor de pînă acum, partea iraniană a considerat că este necesar ca, mai întîi, să se procedeze la retragerea trupelor în cadrul frontierelor recunoscute pe plan internațional, să se realizeze schimburi de prizonieri și, abia după aceea, să se treacă la curățirea cursului navigabil Shatt-El-Arab, care formează, pe o lungime de circa 100 km, granița comună dintre Iran și Irak, după ce, cu aproximativ 240 km înainte de vărsarea în Golf, adună apele fluviilor Tigru și Eufrat. La rîndul ei, partea irakiană consideră inacceptabilă retragerea trupelor sale pînă cînd nu va obține garanții că va fi curățată amintita arteră fluvială care permite Irakului accesul, pe calea apei, la Golf ; totodată, ea insistă asupra folosirii, în totalitate, a estuarului Shatt-El-Arab și contestă valabilitatea acordului de la Alger, din 1975, care asigură Iranului suveranitatea pînă la mijlocul amintitului estuar.

Valeriu Samoilă, București. 1. Negocierile sovieto-americane asupra reducerii arsenalelor nucleare strategice ale celor două părți (START) au fost suspendate în noiembrie anul trecut, după alegerea lui George Bush ca președinte al S.U.A. Citînd surse oficiale americane, ziarul „The Washington Post" informa, recent, că noua Administrație ar fi dispusă să reia respectivele tratative, de la Geneva, spre sfîrșitul lunii iunie. O propunere în acest sens, menționează ziarul, ar urma să fie făcută autorităților sovietice de către secretarul de stat al S.U.A., James Baker, cu ocazia vizitei sale la Moscova (10—11 mai).

2. Brazilia dispune de un centru cosmic la Barreira de Infierne, în nord-estul țării. La sfîrșitul lunii aprilie a.c., de aici a fost lansată racheta purtătoare „Sonda-4", destinată plasării de sateliți artificiali pe orbite circumterestre. În cadrul zborului, au fost testate instalațiile puse la punct de specialiștii brazilieni pentru realizarea programului cosmic național.

Ion Gheorghe, Brăila. Ca țară membră a NATO, Franța s-a pronunțat pentru „armonizarea" pozițiilor divergente din cadrul Alianței în legătură cu preconizata modernizare a rachetelor nucleare americane cu rază scurtă de acțiune. Totuși, invocînd faptul că țara sa nu face parte din structura militară integrată a NATO, ministrul francez de externe, Roland Dumas, a declarat că ea „nu se va angaja în această dispută". Sperăm ca articolele apărute în ultimele numere ale revistei noastre să fi răspuns și celorlalte întrebări ale dumneavoastră cu privire la acutele controverse din NATO, premergătoare reuniunii la nivel înalt a organizației, de la sfîrșitul lunii mai.

J. O.

V. Martin, Brașov. 1. Pentru găzduirea Jocurilor Olimpice (J.O.) din 1996, șase orașe și-au prezentat candidatura: Atena (Grecia), Atlanta (S.U.A.), Belgrad (Iugoslavia), Manchester (Marea Britanie), Melbourne (Australia) și Toronto (Canada). În 1992, Jocurile Olimpice de iarnă se vor desfășura la Albertville (Franța), între 8 și 23 februarie. Cea de a XXV-a ediție a J.O. va avea loc la Barcelona (Spania), între 25 iulie și 9 august 1992.

2. Teoria potrivit căreia ar fi fost introdusă o substanță în băutura pe care atletul Ben Johnson a înghițit-o imediat după cîștigarea medaliei de aur la J.O. de la Seul a fost respinsă de comisia care anchetează cazul. „În urma declarațiilor publice făcute după descalificarea lui Johnson, am decis că este necesară o anchetă exhaustivă privind teoria sabotajului" — se afirmă într-un comunicat al comisiei, prezentat de purtătorul său de cuvînt, Robert Armstrong. „Ancheta — a adăugat el — ne-a dus la concluzia că nu vom avansa deloc, dacă vom lua în considerare această teorie". Teoria sabotajului a fost susținută de antrenorul lui Johnson, Charlie Francis. Pe de altă parte, guvernul canadian a anunțat că Ben Johnson nu va reprezenta Canada la J.O. de la Barcelona din 1992, și aceasta în ciuda faptului că Juan Antonio Samaranch, președintele Comitetului Olimpic Internațional, a declarat că atletul va putea participa la olimpiadă, după doi ani de suspendare. În legătură cu aceasta, ministrul canadian al sporturilor a afirmat : „Dacă un sportiv s-a dovedit vinovat de folosirea de hormoni, guvernul canadian îl consideră suspendat pe viață".

POSTA REDACȚIEI

Ion Axente, București. Polarizarea tot mai accentuată a bogățiilor pe plan mondial este un fenomen în continuă accentuare, agravînd tot mai mult decalajele economice la nivel global. Alăturat, vă oferim un **grafic**, reprodus după săptămînalul **„Die Zeit"**, sugerînd o „piramidă" a raportării veniturilor pe locuitor la numărul populației.

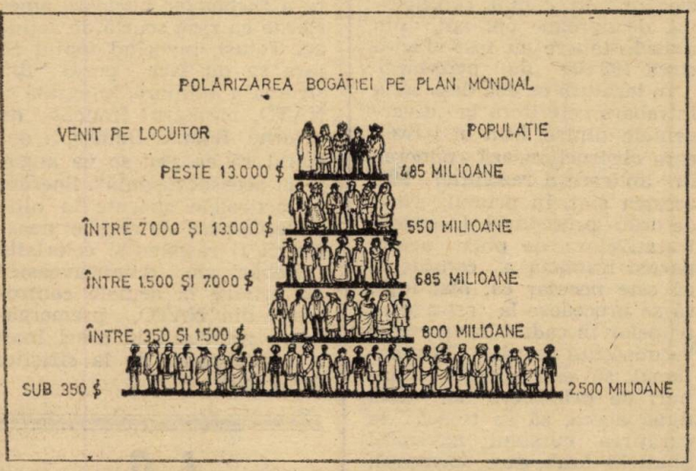

Liviu Tudoran, Galați. După cum s-a mai precizat în cadrul acestei rubrici, din Forța internațională a ONU pentru menținerea păcii în Cipru (UNFICYP) fac parte circa 2 100 militari, proveniți din opt țări — Canada, Danemarca, Austria, Marea Britanie, Suedia, Finlanda, Australia și Irlanda. În aprilie a.c., la conducerea „căștilor albastre" din insulă a fost numit generalul canadian Clive Milner, care l-a înlocuit pe generalul austriac Gunther Greindl. Forța ONU de menținere a păcii a fost amplasată în Cipru încă în martie 1964, după primele incidente serioase dintre cele două comunități din insulă, survenite în decembrie 1963. De atunci, mandatul ei a fost reînnoit periodic de către Consiliul de Securitate al ONU.

Aurel Sopov, București, Șos. Colentina, nr. 47, Bloc R 12, sc. A, et. 3, ap. 15, sector 2, cod 72 247, telefon 87 87 86, oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea" începînd din octombrie 1973 și pînă în prezent.

E. Victor, Craiova. 1. Aveți dreptate : Africa de Sud a fost proclamată republică prin Constituția intrată în vigoare la 31 mai 1961 (și nu în 1969, cum din greșeală a apărut în nr. 13 a.c., pag. 12).

2. Vasco da Gama a ajuns în 1498 la Calicut, și nu la Calcutta, cum a apărut în nr. 13 a.c. la pag. 20. Calicut sau Kozhicode este situat în vestul Indiei (Kerala), pe coasta Malabar. Calicut a fost primul port vizitat în India de către portughezi (Covilha în 1487 și Vasco da Gama în 1498).

3. Corsica este unul din cele 95 de departamente franceze.

Petru Stupariu, Str. Mistrețului nr. 4, Iași, jud. Iași, of. poștal Tătărași, cod 6600, solicită de la posesori numere ale revistei „Lumea" din perioada 1963—1979.

2. Primul număr al „Almanahului — Lumea" a apărut în iarna lui 1982, iar primul număr al „Caietului de vacanță — Lumea" a apărut în vara anului 1983.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

19 (1331) **11 mai 1989**

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

ROMÂNIA — O POLITICĂ DE PACE ȘI LARGĂ COLABORARE INTERNAȚIONALĂ

Pentru o conlucrare și mai activă cu țările în curs de dezvoltare. dr. Ilie Șerbănescu 1

Un principiu fundamental : neamestecul în treburile interne. I. Olteanu 3

Conferința pentru dezarmare de la Geneva. Stadiul și perspectivele negocierilor actuale. George Chirilă 4

NATO. Aliații mai divizați ca oricînd. Doina Topor 6

Wellington. Reconfirmare a poziției antinucleare. Mihaela Brumă. 7

Orientul Mijlociu. Pași pozitivi și atitudini negative. Crăciun Ionescu 8

Beijing. „Dezvoltarea lumii a treia — problemă de însemnătate globală." Liana Enescu 10

Lisabona. Revizuirea Constituției viu contestată. Rodica Dumitrescu. 11

Haga. Criza guvernamentală. Doina Topor 12

Noua Caledonie. Reacții după recentele atentate. 13

Buenos Aires. Alegeri pe fond de criză economică. Anca Voican 14

Ottawa. Dezbaterea bugetară și implicațiile politice. Stelian Țurlea. 16

„Dosarul ozonului" și lumea a treia 23

1000 + 1 18–20

DIN LUMEA CAPITALULUI

„Șomerii — aproape fără nici o șansă la oficiile pentru plasarea forței de muncă" 21

SERIAL

Savanții avertizează. Trăim pe o planetă fragilă (3) Corneliu Vlad 24

ACCENTE

Prea multe pături pentru o singură planetă. Radu Budeanu 25

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

L'Express, Eho Planeti, The Financial Times 27

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

„Magellan" în drum spre Venus 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

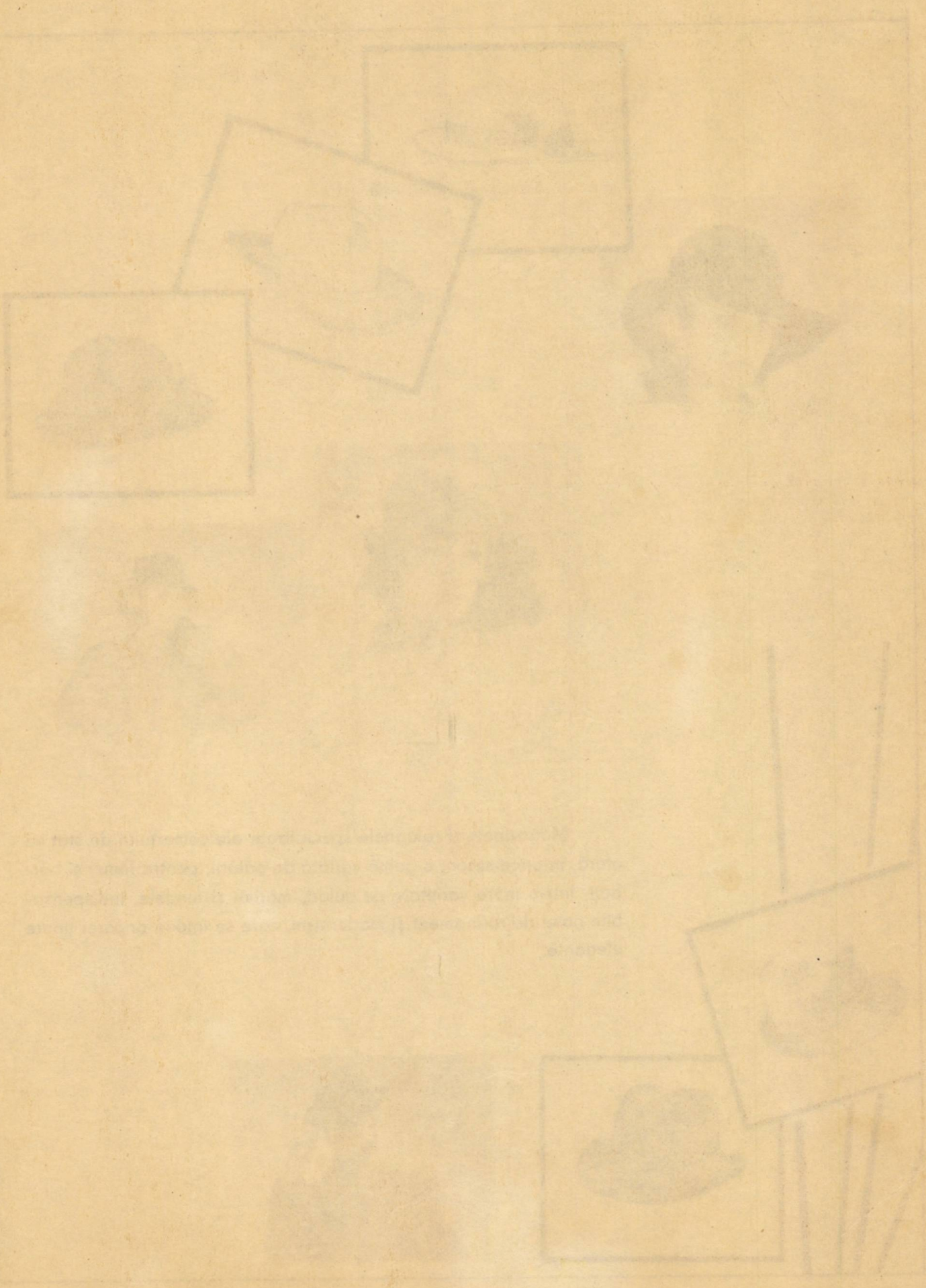

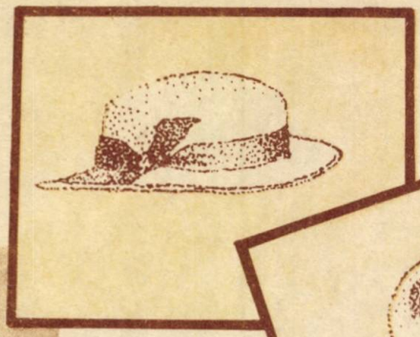

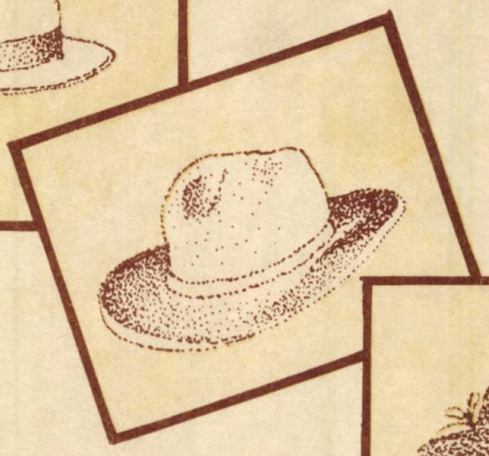

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă, în orice sezon, o gamă variată de pălării, pentru femei şi bărbaţi, într-o mare varietate de culori, mărimi şi modele, indispensabile notei de rafinament şi modernism, care se impun oricărei ţinute elegante.

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 20 18 mai 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Calea socialismului – opţiune ireversibilă a poporului român, liber şi independent

Cursul continuu ascendent al relaţiilor româno-cehoslovace

DOCUMENTAR

Mozambic

Din actualitatea internaţională

BEIJING
Convorbirile chino-sovietice la nivel înalt

MAREA BRITANIE
Spre o „vară a nemulţumirii sociale?"

ARGENTINA. După alegerile generale

PUNCTE DE VEDERE
1000 + 1
SERIAL

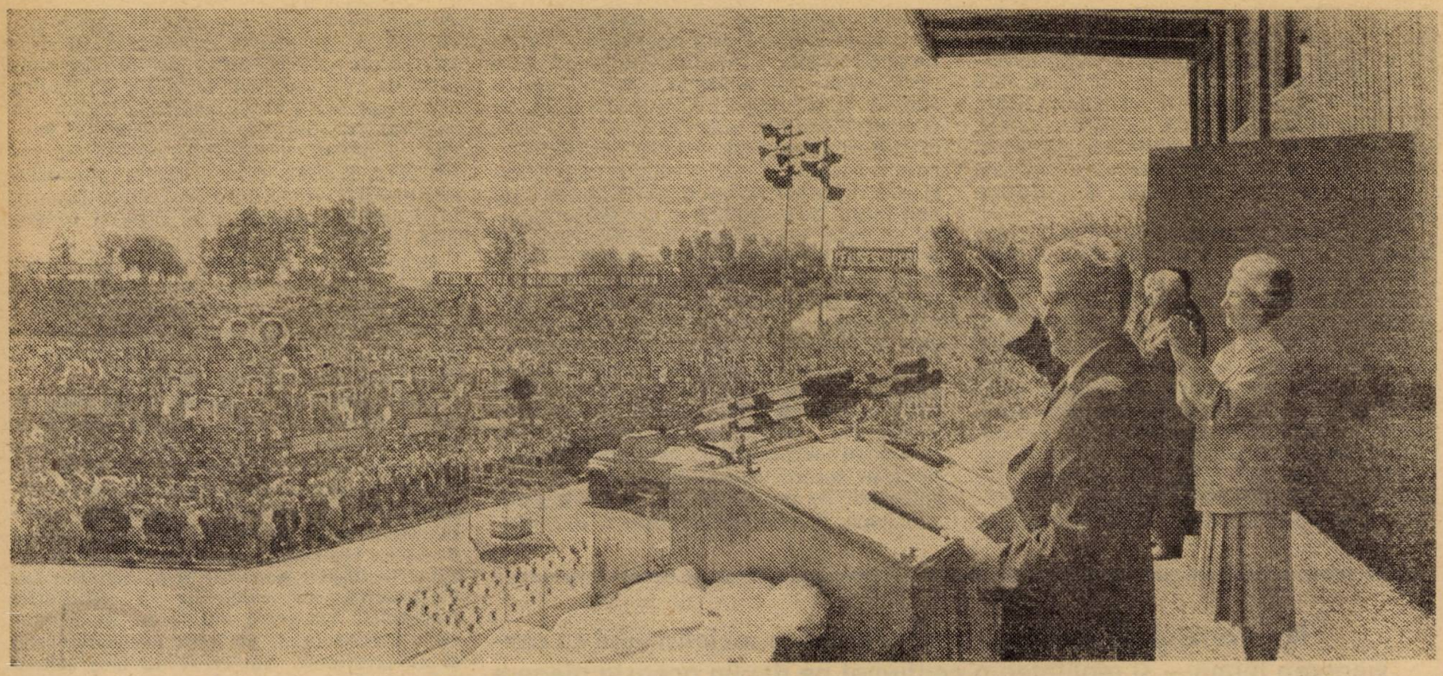

Calea socialismului — opțiune ireversibilă a poporului român, liber și independent

Este una din caracteristicile fundamentale ale epocii deschise de Congresul al IX-lea al partidului legătura, devenită organică, dintre elaborările teoretice și realizările pe tărîmul practicii economico-sociale. Permanenta preocupare a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea interdependenței dialectice, dinamice, între conștiință și existență socială, între opțiunea programatică, deschizătoare de perspectivă istorică, și realitățile obiective ale complexei opere de edificare a noii orînduiri, dă întreaga măsură a calității și dimensiunilor procesului de creație națională revoluționară, în care masele, poporul, în deplină unitate, sub conducerea partidului comunist, își determină, prin liberă alegere, destinul propășirii lor. Și nu poate exista un mai imparțial și precis etalon care să măsoare performanța convertirii opțiunii politice în faptă, în realitate, decît timpul — supremul judecător al oricăror acțiuni. Iar mîndria izvorîtă din legitima satisfacție a justeței opțiunii confirmate în confruntarea cu timpul oferă temei de robustă încredere în viitor. Dominant, acesta este sentimentul care răzbate din întreaga cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta mare adunare populară din municipiul Drobeta-Turnu Severin.

Conștiința ireversibilității opțiunii socialiste în România se bazează pe fapte, pe realizările unei evoluții istorice care, ea însăși, o justifică. Timpul, conceput la scara unei istorii unitare, oferă reperele sigure, inalterabile, la a căror raportare noua orînduire își justifică validitatea și superioritatea. În cea mai firească logică, valorile prezentului își proiectează semnificațiile în confruntarea cu un trecut în care ele, aceste valori, își au sorgintea. Cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta ce au însemnat, pentru România, cele peste patru decenii de construcție socialistă — și, cu deosebire, perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului —, conștiința libertății și independenței dobîndite prin opțiunea istorică a socialismului se impune de la sine ca valoare supremă a națiunii, ca stare de existență socială fundamental nouă, superioară. A pune capăt dominației imperialiste, dominației străine de veacuri, tributului și spoilerii de către monopolurile imperialiste, stării de înapoiere a țării — a reprezentat, un

■ „Putem să afirmăm, cu îndreptățită mîndrie, că socialismul și numai socialismul a creat condițiile necesare pentru lichidarea într-o perioadă istorică scurtă, de numai 40 de ani, a stării de înapoiere în care se găsea România, ca urmare a dominației imperialiste, a dominației străine de veacuri, a faptului că poporul român a trebuit să plătească mult timp tributuri sau să dea o parte din venitul național monopolurilor imperialiste, să îmbogățească pe imperialiști, pe capitaliști, trăind în sărăcie și mizerie. Numai socialismul a pus capăt pentru totdeauna unei asemenea stări de lucruri !"

■ „Și de la această mare adunare populară, doresc să le spun unor cercuri de peste hotare, care încearcă să minimalizeze realitățile socialismului, forța revoluționară a principiilor socialiste de organizare a activității economico-sociale, că România, prin tot ceea ce a realizat, demonstrează că nu poate exista cale de întoarcere, că nu se poate pune în nici un fel problema ca minunatele construcții industriale, agricole, sociale să fie «privatizate» — ca să folosesc o expresie ce a devenit la modă astăzi — și care înseamnă, de fapt, întoarcerea la capitalism. Pentru România, capitalismul a apus pentru totdeauna ! Nu există decît un singur drum — înainte, pe calea revoluționară a partidului comunist, spre socialism, spre comunism !"

NICOLAE CEAUȘESCU

act posibil numai în condițiile socialismului, singura orînduire în care poporul devine deplin stăpîn în propria țară, făurindu-și viitorul în mod liber, conștient, fără asupritori și exploatatori. Marile realizări, obținute într-o perioadă istorică scurtă, demonstrează justețea opțiunii socialiste în continuitatea istoriei naționale, ca supremă împlinire a celor mai vechi și ardente idealuri.

Recenta cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă o însuflețitoare pledoarie pentru virtuțile istorice ale socialismului, pornind, în primul rînd, de la experiența revoluționară a poporului nostru, sub conducerea partidului comunist. Reprezintă, însă, în același timp, un răspuns, în virtutea unei analize riguros științifice, la o serie de probleme cărora popoarele constructoare ale noii orînduiri, sub conducerea partidelor lor comuniste, trebuie să le facă față ; un răspuns, totodată, și încercărilor din afară de denigrare, de minimalizare a realităților socialismului, a forței revoluționare a principiilor socialiste de organizare a activității economico-sociale.

Nu poate exista cale de întoarcere ; nu există decît un singur drum — înainte, pe calea revoluționară a partidului comunist, spre socialism, spre comunism ! Expresie a ireversibilității opțiunii socialiste, aceste cuvinte rostite de secretarul general al partidului au valoarea unei profesiuni de credință revoluționară, sînt, ele însele, emanația unei profunde înțelegeri a mersului istoriei sub imperiul necesității sociale.

În această lumină, în recenta cuvîntare, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază teza, de mare valoare teoretică și practică, cu privire la locul, rolul și importanța proprietății socialiste — ca legitate obiectivă, fundamentală în procesul revoluționar de edificare a noii orînduiri. Dezvoltarea permanentă a proprietății socialiste, indiferent de formele sale — de stat și cooperatistă —, conferă oamenilor muncii garanția noii lor calități, superioare : cea de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai întregii avuții naționale, chemați să contribuie, prin munca lor, la continua propășire a patriei. Numai pe baza proprietății socialiste și sub conducerea partidului, a fost posibilă crearea unui cadru organizatoric, unic în felul lui, care, dînd deplină expresie concepției revoluționare a construirii socialismului cu poporul și pentru popor, asigură participarea tot mai largă, democratică, a oamenilor muncii, în noua lor calitate, la conducerea întregii activități economico-sociale. Din acest unghi de vedere, a cărui justețe s-a verificat în practica socială, teoriile privind diminuarea rolului proprietății socialiste, a funcțiilor ei își dovedesc inconsistența, incompatibilitatea cu principiile de edificare a noii orînduiri. Așa cum a subliniat, în repetate rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, perfecționarea socialismului este nemijlocit legată de consolidarea proprietății socialiste, ca fundament al relațiilor noi de producție. Nu se poate pune problema „privatizărilor" sau a dezvoltării micii proprietăți particulare — atrage atenția secretarul general al partidului nostru ; aceasta ar însemna, de fapt, întoarcerea la capitalism. Întreaga experiență demonstrează că perfecționarea formelor de conducere, de organizare, pe drumul edificării noii orînduiri, trebuie să pornească de la aplicarea principiilor fundamentale ale socialismului, de la întărirea proprietății socialiste, ca bază a dezvoltării sociale — și nu de la promovarea unor relații și forme de tip capitalist, de natură să afecteze grav construcția socialistă, interesele vitale ale poporului.

Principiul edificării socialismului cu poporul și pentru popor este, el însuși, emanația noilor relații sociale, create pe baza dezvoltării și consolidării proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, într-un cadru atotcuprinzător, unitar, indivizibil.

Pornind de la aceste principii, este meritul de excepție al partidului nostru, care — la Congresul al IX-lea, cînd, prin voința întregii națiuni, la conducerea destinelor partidului și ale țării a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu — a avut înțelepciunea, curajul și capacitatea necesare de a rupe cu teoriile „modelelor" prestabilite, impuse de construcția noii orînduiri, pentru a-și alege calea și mijloacele adecvate, în consens cu tradițiile progresiste ale istoriei naționale, cu specificul realităților românești, redînd, prin aceasta, poporului sentimentul încrederii în forțele proprii, al demnității patriotice și deplina conștiință revoluționară.

Evocarea acestui vast proces de regîndire în spirit înnoitor, prin renunțare la orice tipare, la orice șabloane și închistări dogmatice, este revelatoare pentru deschiderea celor mai largi orizonturi de creație revoluționară în patria noastră.

„Este adevărat, îndeosebi după Congresul al IX-lea, în 1965, — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — am pus capăt unor concepții vechi, dogmatice, conservatoare, rigide — care se dovediseră de fapt antinaționale —, concepției «modelului unic» în construcția socialismului și am pornit pe calea realizării socialismului corespunzător legităților generale și principiilor socialismului, în condițiile și realitățile României. Am creat noi forme de conducere a economiei, pe baza autoconducerii și autogestiunii. Am creat un larg sistem democratic-revoluționar, în care consiliile oamenilor muncii, adunările generale, organele locale și naționale, organismele noastre democratice constituie o parte integrantă a conducerii întregii activități economico-sociale cu poporul și pentru popor. Democrația noastră muncitorească-revoluționară asigură pe deplin participarea activă a fiecărui cetățean, a fiecărui om al muncii din toate domeniile, la conducerea societății, la realizarea obiectivelor dezvoltării patriei, corespunzător voinței unanime a națiunii noastre".

Pe această bază s-a putut asigura consolidarea unității întregului popor, în jurul partidului, ca centru vital al societății, garanția mersului înainte pe calea revoluționară a edificării socialismului și comunismului. Fundamentală în această vastă operă — atrage atenția secretarul general al partidului nostru — este menținerea mereu vie a spiritului revoluționar al partidului, al organizației de tineret, al sindicatului, al tuturor organizațiilor de masă și obștești. Pronunțîndu-se împotriva oricăror tendințe de întoarcere la trecut, reformiste, lichidatoriste, de slăbire a rolului partidului și a proprietății socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin întreaga sa gîndire și activitate politică în fruntea partidului și a statului nostru, acționează, cu exemplară fermitate revoluționară, pentru continua înaintare a patriei pe drumul liber ales, de construire a civilizației noi, socialiste și comuniste, de afirmare independentă în rîndul națiunilor lumii. Încrederea în socialism, în comunism, încrederea în forța luptei revoluționare, marea capacitate de a identifica și promova noul în orice domeniu de activitate, de a oferi perspective limpezi pe drumul edificării noii orînduiri — sînt, acestea, calități de excepție prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus conștiinței naționale, deschizînd epoca celor mai înnoitoare prefaceri și a celor mai mari realizări din istoria României.

„Lumea"

„Partidul, poporul nostru au ales calea socialismului cu convingerea fermă — și realitatea a confirmat pe deplin această alegere — că numai pe calea socialismului vom ridica națiunea noastră, care are un trecut de peste două milenii, la un nivel nou, superior, de civilizație și viață".

„Partidul nostru a acționat întotdeauna ca un partid revoluționar, fiind organizatorul și realizatorul tuturor schimbărilor revoluționare din România. Pentru îndeplinirea în viitor a misiunii sale, partidul nostru trebuie să rămînă și să acționeze întotdeauna ca un partid revoluționar ! Transformarea societății, făurirea obiectivelor strategice, a Programului partidului, a comunismului nu se pot înfăptui pe calea reformismului, ci pe calea luptei revoluționare ! Avem nevoie și trebuie să menținem spiritul revoluționar al partidului, al organizației de tineret, al sindicatului, al Organizației Democrației și Unității Socialiste, al tuturor organizațiilor de masă și obștești. Numai acționînd în spirit revoluționar vom putea să servim patria, independența, bunăstarea și fericirea întregii națiuni !"

NICOLAE CEAUȘESCU

Un imperativ de maximă urgență: depășirea stagnării în domeniul dezarmării nucleare

„Există multe organisme, conferințe internaționale care se ocupă de aceste probleme. S-au realizat unii pași — mă refer la acordul dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind înlăturarea armelor nucleare, a rachetelor cu rază medie de acțiune. Însă, după cum este bine cunoscut, aceste rachete reprezintă, în totalul armelor nucleare existente astăzi, un procent foarte mic. Rămîn încă uriașe stocuri ; peste 95 la sută din arsenalul nuclear rămîne intact și poate să distrugă — după toate afirmațiile și calculele — de cîteva ori întreaga omenire.

Ne așteptam, pe drept cuvînt, ca, după aceasta, să se meargă înainte. Din păcate, se pare că unii s-au speriat de perspectiva dezarmării, a pierderii cîștigurilor de pe urma politicii de înarmare, dar și a posibilităților politicii de șantaj nuclear, a politicii de forță și dictat — și, de fapt, au început să dea înapoi.

Se poate spune, fără teama de a greși, că, de fapt, după realizarea acordului la care m-am referit a urmat și continuă o perioadă de stagnare, chiar de dare înapoi — și au loc acțiuni de reactivare a cursei înarmărilor nucleare. N.A.T.O. discută activ trecerea la modernizarea așa-ziselor arme nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce — dacă s-ar realiza — ar crește puterea de distrugere a acestora de cîteva ori față de cea actuală și ar anula complet efectele reducerii armelor cu rază medie de acțiune, realizînd o forță nucleară suplimentară mai mare decît cea care a fost înlăturată".

NICOLAE CEAUȘESCU

Poate că nici o altă problemă a vieții mondiale — deci care să polarizeze preocuparea cvasitotalității popoarelor lumii — nu s-a păstrat, de-a lungul întregii perioade postbelice, într-un atît de păgubitor imobilism cum a fost dezarmarea. Încheierea celui de al doilea război mondial a coincis, de fapt, cu o furibundă competiție pe plan militar, cu o neslăbită cursă spre o iluzorie supremație a puterii. Ceea ce poate părea paradoxal — în realitate, perfect explicabil după criteriul orientărilor politice, economice, ideologice, diametral opuse — este că protagonistele înarmărilor, cu mult dincolo de rațiunile de strictă apărare națională, au fost (și sînt) state mari ce s-au aflat, în timpul războiului, de aceeași parte a baricadei.

A spune că puterea (în acest caz, militară) nu creează unui stat drepturi în plus față de drepturile firești ale oricărui alt stat este un adevăr tot atît de pregnant ca și afirmația că „organizarea" postbelică a lumii a creat acest sentiment : războiul s-a încheiat fără tratat de pace, în locul căruia o suită de convorbiri, conferințe, înțelegeri, într-un cadru restrîns la numai cîteva țări, au avut drept rezultat nu unirea eforturilor lor și, în mod necesar, ale altora pentru edificarea unei lumi noi, mai bune, a înțelegerii și colaborării, ci întărirea convingerii participanților că au responsabilități speciale și dincolo de teritoriul național, că au de apărat (corect ar fi : de promovat) interese proprii în așa-zise zone de influență. Aceasta s-a tradus, practic, în dislocarea de trupe pe teritorii străine, crearea de baze militare permanente ș.a., pe de o parte, iar, pe de altă parte, într-o perpetuă confruntare între ele.

Două elemente cu totul noi — ne menținem, desigur, la aspectul acerbei competiții militare — au marcat profund lumea postbelică : construirea socialismului într-un număr de țări pe fondul adîncirii crizei capitalismului — de unde o viguroasă dispută ideologică între cele două sisteme politico-economice, concretizată în faimoasa sintagmă (atît de dăunătoare în expresia ei concretă, practică) a „războiului rece" — și, pe de altă parte, dezvoltarea tehnicilor fisiunii nucleare, epocală descoperire a minții omenești, probată, din nenorocire, în dimensiunea ei nimicitoare și exploatată cu predilecție pe acest plan. Exacerbarea artificială a confruntării, exploatarea în scopuri distructive a puterii atomului au contribuit, desigur, în proporții diferite, mai greu de cuantificat, la startul și întreținerea celei mai „spectaculoase", prin primejdiile apocaliptice pe care le proiectează asupra umanității întregi, spirale a înarmărilor. Și net diferențiată calitativ. Dacă, pe scara îmbunătățirii continue a mijloacelor militare — piatră, bîtă, praștie, arc, sabie, pușcă, tanc și avion de bombardament —, efectele distructive se limitau aproape numai la luptătorii aflați față în față și la mediul natural care forma teatrul de război, astăzi, componenenta nucleară a înarmărilor poate aduce, în fața propriului sfîrșit, nu numai pe beligeranți, nu numai pe posesorii de astfel de armament, ci întreaga omenire, cvasimajoritatea popoarelor nevinovate, planeta însăși. Conștiența pieirii apocaliptice a civilizației și a vieții a condus la recunoașterea, de chiar marile puteri nucleare, a faptului că, în condițiile de astăzi, ale acestui prag de mileniu al treilea, problemele războiului și păcii trebuie abordate după criterii cu totul noi, că, în mod rațional, un război termonuclear — în care noțiunile de învins și învingător se contopesc în aceea de victimă — nu trebuie să se declanșeze niciodată.

A fost, această recunoaștere, prima victorie a realismului, eliberat de rigorile derivînd din deosebirile ideologice profunde și de chingile doctrinelor militare care au alimentat și accelerat tot timpul cursa înarmărilor. O victorie necesară, dar nu suficientă. Oricum, un moment care să echivaleze cu un început într-un domeniu atît de imobil, de pietrificat.

Acest început părea să fie pasul istoric — prin semnificația sa politică —, dar modest sub aspectul efectului practic, marcat prin semnarea (decembrie 1987) și ratificarea (iunie 1988) a celui dintîi acord de dezarmare din perioada postbelică : eliminarea unei întregi clase de rachete nucleare, sovietice și americane, din Europa și Asia.

Evenimentul a suscitat, la vremea aceea, binemeritate reacții pozitive, fiind salutat pretutindeni. Privind retrospectiv, putem remarca astăzi că importanța (reală) a acordului cu privire la lichidarea rachetelor cu rază medie și mai mică de acțiune a fost, oarecum, exagerată cel puțin sub raportul influenței, al urmărilor sale asupra suitei de tratative în materia dezarmării, aflate, atunci, în desfășurare. Mai mult, este bine să ne reamintim că nici nu se uscase cerneala pe document, cînd — la început în surdină, apoi într-un susținut crescendo —, în limbajul cancelariilor occidentale și, inevitabil, al presei, a apărut noțiunea de modernizare, adică de ridicare a performanțelor distructive ale celorlalte rachete nucleare americane amplasate în Europa occidentală (R.F.G.).

Unele întrebări care frămîntă opinia publică europeană (fără deosebire de punctele cardinale care o localizează) apar, astfel, legitime. Înainte de a le transcrie aici, se cuvine subliniată o realitate incontestabilă : diminuarea cu 3—4 procente a arsenalelor nucleare ale celor două mari puteri nu a afectat de fel echilibrul militar, care continuă să se mențină la un nivel extrem de ridicat. Cele 96 la sută de stocuri nucleare — din silozuri, trenuri, de pe pămînt, din aer, de pe apă și de sub apă — sînt mai mult decît suficiente pentru a neantiza, de mai multe ori (dacă așa ceva poate fi spus), tot ce este viu pe Pă-

mînt. După această necesară paranteză, ni se pare îndreptățită îndoiala care a încolțit în conștiința europeană : reprezintă acordul citat un pas real pe sinuosul drum al dezarmării sau nu a fost decît un produs propagandistic menit să dea doar impresia angajării sincere și constructive, pe calea dezarmării ?

Nu trebuie să privești lucrurile din Est sau din Vest pentru a constata o revenire la imobilism, o stagnare. Se tinde chiar spre o reactivare, cu forțe proaspete, a competiției înarmărilor. În dispută este, după cum bine se știe, armamentul nuclear tactic (rachete cu rază mică de acțiune), amplasat de S.U.A. în R.F.G. și de U.R.S.S. în unele țări membre ale Tratatului de la Varșovia. În logica N.A.T.O., lucrurile sînt spuse și puse astfel : după traducerea în viață a prevederilor acordului sovieto-american din decembrie 1987, balanța de forțe în materia armelor cu rază mică de acțiune ar înclina spre Uniunea Sovietică și, de aceea, pentru a reechilibra situația, s-ar impune o modernizare a echipamentului militar american (apreciat ca inferior calitativ și cantitativ), modernizare care ar consta, de fapt, în înlocuirea unui tip de rachete cu altul mai perfecționat. Faptul că un astfel de punct de vedere este departe de a întruni adeziunea membrilor N.A.T.O. și că aceștia caută linia unui compromis acceptabil, în preajma reuniunii la nivel înalt de la sfîrșitul acestei luni, este argumentul cel mai lesne de adus pentru a-i reliefa vulnerabilitatea. Nu vom număra cîte rachete tactice au sovieticii și cîte americanii pentru a constata invocatul dezechilibru. Pentru că nu aceasta este premisa de la care trebuie pornit spre a trage concluzia că oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, asigurarea păcii este problema fundamentală a epocii noastre. Să mergem pe firul raționamentului în sens invers : pentru a feri omenirea de pieire nucleară este imperios necesar să dispară armele nucleare. Or, dacă acesta este obiectivul pentru atingerea căruia trebuie făcut totul, de ce să mai fie nevoie de modernizări, de ce să primeze acestea în fața negocierilor (deocamdată neluate în calcul de alianța nordatlantică), negocieri care să conducă spre acorduri de eliminare completă a oricărui tip de armament atomic ?

Obiectivul dezarmării nucleare este, într-adevăr, uriaș, greu de împlinit, dar nu intangibil. Lichidarea „eurorachetelor" (proces în curs) constituie, totuși, un argument puternic în favoarea eficienței și binefacerii tratativelor. Dezarmarea nucleară este un proces al acțiunilor pas cu pas. Primul, mic, a fost făcut. Al doilea ar putea fi tocmai distrugerea focoaselor tactice, un altul, dezactivarea unei jumătăți din arsenalul strategic ș.a.m.d., astfel încît mileniul trei să găsească omenirea izbăvită de primejdia propriei dispariții. **„Iată de ce este necesar** — reafirma, cu tărie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să ne angajăm — împreună cu toate popoarele din Europa, din întreaga lume — într-o acțiune și luptă fermă împotriva modernizării armelor tactice și cu rază scurtă de acțiune, pentru începerea tratativelor în scopul eliminării definitive a acestor arme și pentru continuarea luptei în vederea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor strategice-nucleare, a eliminării complete, pînă în anii 2000, a tuturor armelor nucleare ! Aceasta este singura cale pentru supraviețuire, pentru existența vieții pe planeta noastră !"**

Este, acesta, un vibrant apel la rațiune, la abordarea curajoasă — în spiritul gîndirii politice noi — a unei probleme vitale, de rezolvarea căreia depinde triumful înaltelor valori ale păcii și colaborării internaționale.

Ilie Olteanu

Dialogul la cel mai înalt nivel — factor determinant al dezvoltării tradiționalelor relații româno-cehoslovace

17 mai 1989. O nouă dată-reper în bogata cronică a relațiilor de prietenie și colaborare româno-cehoslovace, moment de profunde semnificații în activitatea partidelor, țărilor și popoarelor noastre : în această zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită prietenească de lucru în Republica Socialistă Cehoslovacă, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia. Cu toate că, la ora cînd încredințăm tiparului aceste rînduri, vizita în Cehoslovacia a conducătorului partidului și statului nostru nu începuse încă, se poate aprecia, cu deplin temei, că noua întîlnire româno-cehoslovacă la cel mai înalt nivel va deschide orizonturi largi conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări socialiste prietene, în beneficiul ambelor popoare, în folosul cauzei generale a socialismului și păcii în întreaga lume.

Este adînc întipărit în conștiința poporului nostru faptul că relațiile româno-cehoslovace au rădăcini adînci în lupta îndelungată dusă de popoarele celor două țări împotriva asupririi străine, pentru afirmarea ființei naționale, pentru dreptate și progres social. Recenta aniversare de la 9 Mai a Zilei Victoriei și marcarea, la aceeași dată, a marii sărbători naționale a Cehoslovaciei prietene — împlinirea a 44 de ani de la eliberarea țării de sub dominația fascistă — au reprezentat ocazii deosebite pentru a evoca aceste generoase tradiții de luptă comună pentru triumful nobilelor idealuri și aspirații de libertate și independență, de viață nouă, care au animat și animă popoarele noastre.

Legăturile de prietenie, solidaritate și colaborare româno-cehoslovace au dobîndit un conținut nou, superior în anii făuririi noii orînduiri în cele două țări, extinzîndu-se mereu, în spiritul Tratatului de prietenie și asistență mutuală, al altor documente comune, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

Întîlnirea și convorbirile româno-cehoslovace, desfășurate, de această dată, în frumoasa și ospitaliera capitală a Cehoslovaciei socialiste, continuă, în mod fericit, suita contactelor dintre conducătorii celor două partide și țări, dînd expresie dorinței comune de a extinde și amplifica raporturile bilaterale, care se bucură de înalta apreciere a conducătorilor de partid și de stat ai celor două țări. „Între Partidul Comunist Român și Partidului Comunist din Cehoslovacia, între popoarele României și Cehoslovaciei — aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sfîrșitul lunii aprilie, anul trecut, cu prilejul vizitei prietenești de lucru în România a tovarășului Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia — există vechi relații de colaborare și prietenie tradițională. Aceste relații au căpătat noi dimensiuni în anii construcției socialiste în țările noastre. Tratatul de prietenie și colaborare dintre țările noastre reflectă hotărîrea comună de a merge împreună pe calea socialismului, de a conlucra activ cu celelalte țări socialiste." Abordînd, la rîndul său, stadiul și calitatea legăturilor multilaterale româno-cehoslovace, tovarășul Milos Jakes sublinia, la rîndul său: „Apreciem mult faptul că, îndeosebi în ultimii ani, relațiile dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Socialistă România s-au activizat în mod simțitor, lărgindu-se colaborarea în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, precum și în alte sfere ale vieții sociale din țările noastre. Aceste relații se caracterizează prin dinamismul continuu al dezvoltării lor, prin eforturile bilaterale vizînd găsirea soluțiilor optime ale conținutului și formelor de colaborare reciprocă corespunzător necesităților exigente ale contemporaneității".

Actuala vizită pe care o efectuează tovarășul Nicolae Ceaușescu în orașul de pe malurile Vltavei aduce o nouă și puternică mărturie că dialogului la nivel înalt îi revine un rol determinant în adîncirea raporturilor româno-cehoslovace pe multiple planuri, deschizînd noi perspective legăturilor de strînsă colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Cehoslovacia, dintre țările și popoarele noastre; convorbirile de la Praga dintre conducătorii de partid și de stat ai României și Cehoslovaciei, asemenea celor purtate la București, anul trecut, au menirea de a evidenția voința comună de a asigura o mai bună colaborare și cooperare reciprocă, de a identifica noi forme și domenii de conlucrare.

De fiecare dată, dialogul la cel mai înalt nivel s-a materializat în noi măsuri în vederea dezvoltării pe mai departe a colaborării bilaterale, în interesul celor două popoare, al păcii și socialismului.

De asemenea, se dezvoltă contactele dintre parlamentele, guvernele, organizațiile politice de masă și obștești din cele două țări, în scopul adîncirii prieteniei și conlucrării româno-cehoslovace, al intensificării schimbului de experiență în edificarea socialismului.

O atenție deosebită se acordă raporturilor economice reciproce — raporturi ce se bazează pe faptul că potențialele economic și tehnico-științific ale celor două țări creează condiții favorabile pentru amplificarea conlucrării avantajoase pe termen lung. În acest sens, se are în vedere asigurarea condițiilor pentru aprovizionarea ambelor economii naționale cu materii prime și materiale de bază, produse ale industriei de prelucrare a metalelor, industriei chimice și ușoare, agriculturii și industriei alimentare, folosirii mai intense a capacităților de producție, creșterii substanțiale a ponderii livrărilor reciproce realizate pe baza cooperării și specializării în producție. În context, trebuie relevată importanța deosebită a Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Socialistă România pînă în anul 2000, semnat în decembrie 1985 la nivel înalt. Se cuvine relevat, în acest cadru, că se află în curs de îndeplinire o serie de convenții încheiate în cadrul acestui program, în domeniile construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii, chimiei și în alte sfere de interes comun.

Angajate plenar în vasta operă de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român și, respectiv, ale Congresului al XVII-lea al Partidului Comunist Cehoslovac, cele două țări conlucrează, de asemenea, activ pe arena internațională, în eforturile consacrate edificării păcii pe planeta noastră, a unui climat de destindere, securitate și înțelegere între națiuni.

De asemenea, cele două țări acordă o atenție deosebită problemelor majore ale vieții politice internaționale, îndeosebi celor privind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, instaurarea în Europa și în întreaga lume a unui climat de destindere, securitate, încredere și largă cooperare, apărarea păcii și vieții pe Pămînt.

Vizita prietenească de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în R. S. Cehoslovacă — aflată în plină desfășurare la încheierea ediției noastre — reprezintă o nouă și strălucită afirmare a politicii externe a României socialiste, a consecvenței și hotărîrii cu care partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste, cu toate statele lumii.

Este convingerea fermă a poporului nostru că, prin rezultatele sale, prin înțelegerile realizate, prin însemnătatea problemelor abordate, prin reafirmarea dorinței reciproc împărtășite de a extinde și adînci conlucrarea existentă, întîlnirea și convorbirile de la Praga vor impulsiona, hotărîtor, evoluția legăturilor dintre cele două partide, țări și popoare.

Salutînd cu satisfacție noul dialog româno-cehoslovac, opinia publică din țara noastră îl apreciază, pe bună dreptate, drept o nouă contribuție valoroasă la înfăptuirea marilor țeluri ale socialismului și păcii, ale înțelegerii și colaborării pe plan general-european și în lume.

Vera Maria Toth

Pentru măsuri hotărîte de dezarmare în Europa și în lume

O.N.U. ȘI DEZARMAREA

Rolul Națiunilor Unite în procesul dezarmării și întăririi securității internaționale formează tema forumului unor organizații neguvernamentale, întrunit la sediul din New York al O.N.U. Reprezentanți ai diferitelor organizații au luat în dezbatere probleme precum controlul armamentelor, folosirea spațiului cosmic în scopuri pașnice, producția de materiale fisionabile și alte aspecte ale problematicii dezarmării. Participanții la forum vor avea întrevederi cu reprezentanți ai unor organisme ale O.N.U., precum și cu delegații ale unor țări membre ale Comisiei O.N.U. pentru dezarmare, a cărei sesiune se desfășoară în prezent la New York.

REUNIUNEA DE LA BRAZZAVILLE

La Brazzaville, s-au încheiat lucrările reuniunii internaționale în problemele păcii și colaborării în Atlanticul de sud. Participanții — reprezentanți ai opiniei publice din țările africane și latino-americane riverane — au dezbătut aspecte legate de rolul opiniei publice în eforturile de demilitarizare a Atlanticului de sud, de eliminare a armelor nucleare și a bazelor militare străine din această regiune. La încheierea reuniunii — la care au participat reprezentanți din Angola, Congo, Nigeria, Republica Centrafricană, Gabon, Camerun, Guineea, Argentina, Brazilia, Uruguay, precum și ai Organizației Poporului din Africa de Sud Vest (SWAPO) — a fost adoptată o declarație comună. Toate statele situate în zona Atlanticului de sud trebuie să interzică libera trecere a navelor și avioanelor care au la bord arme nucleare — se arată în document. Totodată, toți participanții s-au angajat să acționeze pentru a fi oprite experiențele nucleare în zona sudică a Pacificului.

PENTRU ÎNCETAREA EXPERIENȚELOR NUCLEARE

Organizația antimilitaristă franceză „Apelul celor 100" a adresat tuturor țărilor chemarea de a se ajunge la o înțelegere referitoare la încetarea completă a experiențelor nucleare. În declarație, difuzată cu prilejul celei de-a 7-a aniversări a creării organizației, se relevă că încetarea experiențelor nucleare va fi deviza principală a demonstrației militanților pentru pace care va avea loc la Paris la 25 iunie.

PROTEST FAȚĂ DE PLANURILE DE „MODERNIZARE" A RACHETELOR N.A.T.O.

Marea majoritate a populației R.F.G. respinge planurile N.A.T.O. de așa-zisă „modernizare" a rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune și se pronunță pentru eliminarea tuturor armelor atomice și chimice de pe teritoriul vest-german — se arată într-o declarație, dată publicității la Bonn, de organizația juriștilor vest-germani. Totodată, se amintește faptul că, în următoarele săptămîni, zece judecători care au participat la demonstrațiile pentru pace în fața depozitului de arme nucleare de la Mutlangen trebuie să compară în fața tribunalului în postura de acuzați. Organizația intitulată „Judecătorii și procurorii pentru pace" s-a pronunțat, de asemenea, în favoarea încetării tuturor acțiunilor judiciare împotriva participanților la demonstrațiile prin care se cere eliminarea rachetelor americane cu rază medie de acțiune de pe teritoriul R.F.G.

O EUROPĂ A PĂCII, ÎNȚELEGERII ȘI COOPERĂRII !

● *Spania se pronunță pentru reduceri importante ale armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, a reafirmat ministrul de externe al acestei țări, Francisco Fernandez Ordonez, într-un interviu acordat săptămînalului „Independiente". „În prezent, nu este momentul să se vorbească de reînarmare, a venit ora dialogului și a negocierilor", a subliniat șeful diplomației spaniole.*

● *Primul ministru al Greciei, Andreas Papandreu, s-a pronunțat împotriva modernizării rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune ale N.A.T.O. Într-un discurs electoral, pronunțat în orașul Kavala, premierul Papandreu a spus : Grecia spune „NU" modernizării armamentelor nucleare și spune „DA" păcii și dezarmării. El a relevat, de asemenea, că guvernul său dorește stabilirea între popoarele balcanice a unor relații bazate pe încredere și cooperare, astfel încît Balcanii să fie o regiune a păcii și prieteniei.*

OMENIREA TREBUIE SĂ RENUNȚE LA ARME

La principiile coexistenței pașnice, nefolosirii forței și neamestecului în treburile interne ale altor state nu există și nici nu vor exista alternative, au relevat participanții la un seminar consacrat conceptiilor politice actuale, care se desfășoară la New Delhi. Participanții — cunoscuți oameni de știință indieni, activiști pe tărîm obștesc, ziariști — au subliniat că toate națiunile lumii trebuie să renunțe la neîncrederea reciprocă, să se abțină de la folosirea forței în situații conflictuale. Trebuie să se renunțe pentru totdeauna la arme, în principal la armele nucleare, dar și la cele convenționale, au arătat vorbitorii, relevînd că, de la încheierea celui de-al doilea război mondial, cu ajutorul armamentelor convenționale, s-au desfășurat în lume peste 150 de războaie și conflicte. Ei s-au pronunțat pentru respectarea de către toate statele lumii a principiilor coexistenței pașnice, pentru edificarea unei lumi mai sigure, fără războaie și conflicte armate.

ÎN FAVOAREA ÎNCETĂRII CURSEI ÎNARMĂRILOR

Analizînd rezultatele ultimelor sondaje de opinie din S.U.A., ziarul „Washington Post" scoate în evidență neliniștea crescîndă a opiniei publice americane față de nivelul ridicat al alocațiilor pentru înarmare și noile programe militare ale Administrației Statelor Unite. Electoratul din Statele Unite — arată „Washington Post" — insistă asupra încetării cursei înarmărilor, iar întrebarea pentru ce Administrația S.U.A. alocă fonduri uriașe Pentagonului devine tot mai frecventă. Americanii — continuă ziarul — cer, în prezent, ca fondurile din domeniul militar să fie transferate în sfera soluționării unor probleme stringente ce confruntă țara, cum sînt lupta împotriva poluării mediului înconjurător și combaterea traficului de stupefiante.

MILANO

Congresul socialiștilor italieni

Timp de șase zile (13—18 mai), la Milano s-au desfășurat lucrările celui de-al 45-lea Congres al Partidului Socialist Italian (P.S.I.), la care au participat 1 158 de delegați, reprezentîndu-i pe cei 630 000 de membri ai partidului. În sală au fost prezenți, ca invitați, lideri ai altor forțe politice italiene, precum și 245 de delegați străini, reprezentanți ai unor partide comuniste și muncitorești, partide socialiste și social-democrate și a 18 organizații internaționale.

În numele Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, participanților la cel de-al 45-lea Congres al Partidului Socialist Italian, tuturor militanților partidului le-au fost adresate un cald mesaj de prietenie și cele mai bune urări de succes de către tovarășul Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care reprezintă Partidul Comunist Român la Congresul P.S.I. În țara noastră — se arată în mesaj — este bine cunoscută și urmărită cu interes activitatea desfășurată de socialiștii italieni pentru promovarea unor prefaceri înnoitoare, democratice în societate, a intereselor fundamentale de progres, libertate și pace ale poporului italian. Evocîndu-se bunele raporturi de prietenie și conlucrare care s-au statornicit de mai multă vreme între P.C.R. și P.S.I., este exprimată convingerea fermă a partidului nostru că, numai acționînd unite, forțele progresiste, democratice de pretutindeni pot determina o politică nouă în viața internațională, de destindere, înțelegere și colaborare între toate națiunile lumii. În acest spirit este exprimată încrederea că raporturile prietenești dintre cele două partide, întemeiate pe deplina egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne, pe stima și respectul reciproc, se vor dezvolta și în viitor, în interesul popoarelor român și italian, al întăririi continue a relațiilor tradiționale de conlucrare pe multiple planuri dintre România și Italia, pentru triumful cauzei păcii, dezarmării, securității și cooperării în Europa și în lume.

Din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost transmise secretarului general al Partidului Socialist Italian, Bettino Craxi, un mesaj de salut și cele mai bune urări de sănătate și succes în activitate, cu prilejul primirii de către Bettino Craxi a tovarășului Constantin Olteanu. Mulțumind, secretarul general al P.S.I. a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de prietenie, împreună cu cele mai bune urări de sănătate și succes în întreaga activitate, de prosperitate și pace pentru poporul român.

Este pentru prima oară din 1961 cînd un congres socialist se desfășoară la Milano, capitala economică și culturală a țării, care asigură 20 la sută din voturile socialiștilor. Atît alegerea Milano-ului, cît și a sălii în care s-au desfășurat lucrările congresuale — vechea hală a fabricii „Ansaldo", ce reprezintă un punct de referință în istoria industrializării țării și a mișcării muncitorești italiene — sînt, sublinia în raportul său Bettino Craxi, secretarul general al P.S.I., „simbolice pentru însemnătatea și contribuția lor la lupta pentru libertate" în Italia.

Ideea centrală a discursului lui Bettino Craxi a fost axată pe „necesitatea unei autentice verificări politice". Este, de altfel, o idee exprimată, cu două zile mai devreme, la Rimini, și de secretarul general al partidului republican, Giorgio La Malfa, cu prilejul deschiderii celui de-al 37-lea Congres al P.R.I.

Structurat pe zece capitole, raportul prezentat de Bettino Craxi a făcut o analiză aprofundată a situației politice, sociale și economice italiene, abordînd, totodată, problematica terorismului, drogurilor și justiției. Guvernul pentapartit (democrat-creștini, socialiști, socialist-democratici, republicani și liberali), condus de democrat-creștinul Ciriaco De Mita, „nu a dovedit pînă acum — a arătat liderul socialist — că știe și că vrea să construiască acel cadru de solidaritate necesar pentru dezvoltarea, eficiența și coerența, a acțiunii comune a guvernului". Multe programe puse la punct odată cu actul de naștere al actualului „guvern în cinci" — a amintit Craxi — „zac încă în sertare, în timp ce economia stagnează și nu se zărește nici o urmă din mult așteptata reformă a instituțiilor". (Este vorba de „marea reformă instituțională", prin care se intenționează alegerea directă a șefului statului, adoptarea referendumurilor așa-numite „pozitive" și nu numai abrogative, ca pînă acum, precum și realizarea unei reforme a parlamentului).

După părerea liderului socialist, coaliția guvernamentală este corodată de „o criză politică ascuțită", care, dacă nu va fi soluționată urgent, „va sfîrși prin a provoca grave daune țării". Raportorul a atras atenția asupra contradicțiilor dintr-o țară care, deși din punct de vedere economic înregistrează o serie de succese, suferă, în plan social, drame, precum lipsa de locuințe, pentru rezolvarea căreia a propus elaborarea unui plan național de urgență. Subliniind că marea încercare a stabilității guvernului o va reprezenta reforma instituțională, Bettino Craxi a lăsat la latitudinea delegaților la Congres decizia de a ieși din guvern sau de a continua să sprijine, „pentru a nu știu cîta oară, tentativa de clarificare și relansare a unui curs politic coerent".

Ziariștii prezenți în sală remarcau „distanțarea" socialiștilor de toate forțele politice, atît de cele care-i sînt partenere de guvern, cît și de cele din opoziție. În schimb, raportul a pus accentul pe „uniunea principalelor tendințe ale mișcării socialiste italiene", semnalînd că „Italia este singura țară din Occident în care nu există un mare partid socialist unit". Trecînd în revistă valorile istorice ale socialismului italian, Bettino Craxi a amintit de marii săi lideri, între care fostul președinte al Republicii, Sandro Pertini (absent de la lucrări, din motive de sănătate, legate de vîrsta sa înaintată — 93 de ani), și Ricardo Lombardi sînt considerați, prin tradiție, promotori ai aripii de stînga a partidului. „Aluzii și referiri care, aici, — consemna de la Milano corespondentul agenției «EFE» — sînt privite ca o mînă întinsă sectorului de stînga, minoritar în cadrul partidului, dar extrem de critic față de politica liderului său". În general însă, remarcă observatorii, partidul socialist este destul de echilibrat, conflictele dintre curentele interne manifestîndu-se în surdină, rolul de lider al lui Bettino Craxi nefiind contestat. În ultimii ani, P.S.I. a înregistrat o creștere a numărului membrilor săi (cu peste 30 000 mai mulți decît la congresul anterior), precum și o creștere incontestabilă a numărului de voturi : de la 9,6 la sută în 1976, la 11,4 la sută în 1983 și 14,3 în iunie 1987, ceea ce îi conferă dreptul de a avea 94 de membri în Camera Deputaților și 48 în Senat. La alegerile administrative parțiale din 1988, P.S.I. a obținut 18,3 la sută din voturi — suficient pentru a putea fi considerat un partid puternic, dar încă insuficient față de obiectivele la care aspiră Bettino Craxi.

„Dacă, pe plan intern, P.S.I. și-a înrăutățit, într-un fel, relațiile cu majoritatea celorlalte partide ale «arcului constituțional», îndeosebi cu comuniștii, cu aliații democrat-creștini, socialist-democratici și republicani, în schimb, Craxi — comenta «ANSA» — și-a consacrat o mare parte a eforturilor sale politicii internaționale. El — amintește agenția italiană de știri — a fost inițiatorul unei propuneri de pace în Orientul Mijlociu, a sprijinit trimiterea de unități navale italiene în Golf, a efectuat o serie de vizite în SUA, în țări din Maghreb și America Latină". De altfel, o mare parte a raportului prezentat la Congres abordează teme de politică internațională. În alocuțiunea sa, liderul socialist și-a exprimat speranța ca „vîntul dialogului, care suflă din Est și Vest" să creeze condițiile „pentru o efectivă reducere a cursei înarmărilor". În ce privește situația din Orientul Mijlociu, a insistat asupra necesității unui dialog direct între Israel și OEP, ca unic reprezentant al palestinienilor. Un pasaj important a fost dedicat Europei occidentale a anului 1992, care — a spus el — „trebuie să-și organizeze mai bine" relațiile cu țările în curs de dezvoltare și să nu abandoneze „fragilele democrații latino-americane care, azi mai mult ca oricînd, au nevoie ca solidaritatea europeană să se traducă în cooperare pentru dezvoltare".

La ora închiderii ediției noastre, lucrările Congresului socialiștilor italieni erau în curs de desfășurare.

Rodica Dumitrescu

BEIJING

Normalizarea relațiilor chino-sovietice

Vizita oficială în R.P. Chineză, la invitația președintelui acestei țări, Yang Shangkun, a lui Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., marchează încheierea procesului în direcția normalizării relațiilor pe linie de stat și de partid dintre China și Uniunea Sovietică.

„Putem profita de acest prilej pentru a anunța normalizarea relațiilor chino-sovietice. Aceasta înseamnă, de asemenea, normalizarea relațiilor dintre partidele comuniste chinez și sovietic" — a declarat Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare a C.C. al P.C. Chinez, președintele Comisiei Militare Centrale a R.P. Chineze, în timpul întîlnirii cu conducătorul sovietic.

În fața poporului chinez, a menționat Deng Xiaoping, s-a ridicat problema dacă este posibil să se îmbunătățească relațiile chino-sovietice. Din acest motiv, a spus Deng Xiaoping, l-am rugat pe președintele Nicolae Ceaușescu să vă transmită dorința mea privind o întîlnire chino-sovietică la nivel înalt.

Este un fapt cunoscut că, în cadrul politicii sale principiale în direcția dezvoltării și întăririi relațiilor dintre toate țările socialiste, partidul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au pronunțat și acționat, cu consecvență, de-a lungul anilor, pentru normalizarea relațiilor dintre U.R.S.S. și R.P. Chineză, dintre partidele celor două state socialiste. Confirmare a justeței poziției și demersurilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, actul normalizării raporturilor pe linie de partid și de stat dintre cele două țări socialiste este, fără îndoială, de natură a sluji cauzei socialismului, colaborării și păcii în lume.

Încă înaintea vizitei, observatorii apreciau — fapt ulterior confirmat — că, în cursul acesteia, vor fi abordate, cu precădere, raporturile bilaterale, convorbirile avînd, preponderent, caracter politic. Lucru firesc, dacă se are în vedere că timp de aproape 30 de ani, U.R.S.S. și R.P. Chineză nu au mai avut nici o întîlnire la nivel înalt, problemele acumulate fiind numeroase.

Pe calea îmbunătățirii relațiilor dintre U.R.S.S. și China au fost consemnate, în ultimii ani, o serie de contacte la nivelul miniștrilor adjuncți ai afacerilor externe. La sfîrșitul lui decembrie, anul trecut, ministrul de externe al R.P. Chineze, Qian Qichen, a făcut o vizită oficială la Moscova, rezultatele convorbirilor acestuia cu omologul său sovietic și ale întîlnirii sale cu Mihail Gorbaciov ducînd la aprecierea că, practic, procesul de normalizare a relațiilor chino-sovietice a fost inițiat. În februarie a.c., ministrul de externe al U.R.S.S., Eduard Șevardnadze, a călătorit la Beijing, fiind, cu acest prilej, fixată data actualului dialog la nivel înalt. Între problemele abordate, în cadrul contactelor din acești ultimi ani, s-au aflat cele legate de ceea ce partea chineză numea „trei obstacole" în calea normalizării : prezența trupelor sovietice în Afganistan, prezența trupelor vietnameze în Kampuchia și prezența unor masive forțe militare sovietice în Mongolia, pe linia frontierei acestei țări cu R.P. Chineză. Retragerea trupelor sovietice din Afganistan și, parțial, din Mongolia (în mod semnificativ, aceasta din urmă a început în chiar ziua sosirii lui M. Gorbaciov la Beijing), ca și anunțata retragere în totalitate a trupelor vietnameze din Kampuchia au netezit — sînt de părere observatorii — calea spre înțelegere.

Sosind la Beijing, conducătorul sovietic exprima — potrivit agenției „TASS" — speranța că întîlnirile cu conducătorii chinezi vor avea semnificația unei noi etape în raporturile sovieto-chineze. Această idee, ca și aceea că normalizarea relațiilor reciproce are loc în beneficiul mutual, al cauzei dialogului, colaborării și păcii în lume au putut fi, de altfel, desprinse din conținutul convorbirilor purtate în capitala chineză și din care redăm mai jos, respectînd ordinea cronologică a desfășurării lor. Cu președintele Chinei, Yang Shangkun, conducătorul sovietic a avut o primă convorbire în chiar ziua sosirii. Cu acest prilej, relevă agenția „China Nouă", Mihail Gorbaciov a exprimat, în numele conducerii sovietice, regretul în legătură cu ceea ce s-a întîmplat în trecut între cele două țări, arătînd că U.R.S.S. și China trebuie să se înțeleagă, să se respecte și să aibă încredere una în cealaltă. La rîndul său, Yang Shangkun a afirmat că între popoarele chinez și sovietic există o adîncă prietenie, subliniind că întîlnirea la nivel înalt este rezultatul eforturilor comune ale celor două țări. În cursul întrevederii, conducătorul sovietic a adresat președintelui chinez invitația de a vizita Uniunea Sovietică, invitație acceptată cu plăcere.

La dineul oferit în cinstea oaspetelui sovietic, președintele R.P. Chineze a arătat, după cum relevă agenția „China Nouă", că relațiile chino-sovietice „au cunoscut în trecut o evoluție sinuoasă, dar acum ne aflăm la un nou punct de pornire". În prezent, a spus președintele Yang Shangkun, cei doi mari vecini — China și U.R.S.S. — dau uitării trecutul și încep un nou viitor, examinînd posibilitățile de a stabili un nou tip de relații, pe baza celor cinci principii ale coexistenței pașnice. „Aceasta contribuie la promovarea actualei tendințe mondiale în direcția păcii și dezvoltării și corespunde aspirațiilor popoarelor celor două țări și din întreaga lume", a spus vorbitorul. În toastul său, Mihail Gorbaciov a evidențiat necesitatea de a se depune eforturi susținute de către ambele țări pentru a depăși factorii negativi și prejudecățile care au umbrit mulți ani relațiile dintre U.R.S.S. și China. În prezent se poate spune, fără a se greși, că relațiile sovieto-chineze intră într-o nouă perioadă, a menționat el. Mihail Gorbaciov a declarat că U.R.S.S. este gata să coopereze cu R.P. Chineză în domeniile economic și cultural, să promoveze un dialog politic activ între cele două țări. De asemenea, a arătat el, U.R.S.S. se pronunță pentru conlucrarea cu R.P. Chineză în soluționarea problemelor internaționale actuale.

La 16 mai, Mihail Gorbaciov a avut o întîlnire cu conducătorul chinez Deng Xiaoping.

În cursul schimbului de păreri privind edificarea societății socialiste, cei doi interlocutori au subliniat atașamentul partidelor lor la cauza socialismului, actualitatea dezvoltării creatoare a teoriei marxiste, evidențiind că nu poate fi vorba de un model unic, de o societate socialistă standard.

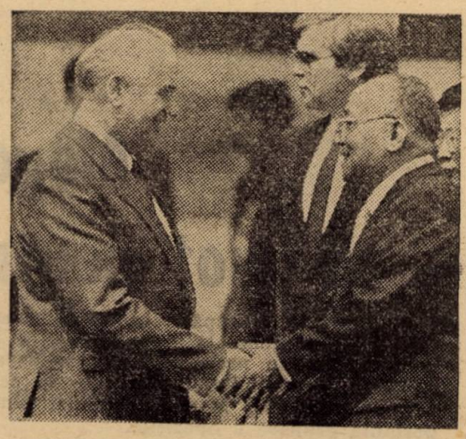

Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a fost întîmpinat, pe aeroportul din Beijing, de către președintele R. P. Chineze, Yang Shangkun

Abordînd unele aspecte majore ale situației internaționale, cei doi interlocutori au relevat că, în prezent, cînd omenirea a ajuns într-un moment critic, politica de forță trebuie să rămînă de domeniul trecutului și devin tot mai imperative necesitatea soluționării problemelor internaționale prin mijloace politice, cît și instituirea unor raporturi constructive între toate statele.

În cadrul întrevederii, Deng Xiaoping a declarat că este posibil să se înregistreze o cotitură în cursa înarmărilor americano-sovietică ; de asemenea, a spus el, s-ar putea găsi o cale de ieșire, și confruntarea s-ar putea transforma în dialog, iar cursa înarmărilor ar putea fi redusă.

Referitor la posibilitatea îmbunătățirii relațiilor chino-sovietice, Deng Xiaoping a evocat faptul că l-a rugat pe președintele Nicolae Ceaușescu să transmită mesajul său conducătorului sovietic Mihail Gorbaciov privind o întîlnire la nivel înalt.

Reamintim, în acest sens, că, în ceea ce privește poziția și demersurile constante ale partidului și statului nostru, în direcția unității țărilor socialiste, a normalizării raporturilor sovieto-chineze, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în cuvîntarea rostită, la Moscova, la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., din februarie 1986 : **„Am acționat și acționăm cu toată hotărîrea pentru depășirea divergențelor dintre unele țări socialiste. Salutăm în acest sens cursul pozitiv spre normalizarea relațiilor Uniunii Sovietice cu Republica Populară Chineză. Considerăm că întărirea colaborării și solidarității țărilor socialiste are o mare însemnătate pentru creșterea prestigiului socialismului, pentru pace și colaborare în întreaga lume".**

La dejunul oferit de Deng Xiaoping în onoarea oaspetelui sovietic, cei doi conducători au apreciat că întîlnirea și convorbirile dintre ei s-au desfășurat „foarte bine".

În toastul său, conducătorul sovietic, salutînd cu căldură normalizarea relațiilor sovieto-chineze, a afirmat că nu numai popoarele sovietic și chinez, ci și popoarele din întreaga lume sînt preocupate de evoluția situației internaționale într-o direcție favorabilă și vor aprecia la justa ei valoare semnificația normalizării relațiilor dintre cele două țări.

La ora închiderii ediției, dialogul la nivel înalt chino-sovietic se afla în desfășurare.

Vasile Crișu

BUENOS AIRES

Alegerile — un „vot pentru democrație"

Desfășurate după o campanie electorală definită prin aprinse dispute politice, alegerile generale argentiniene, de duminica trecută, au reprezentat un moment decisiv în procesul de consolidare a structurilor democratice naționale. Conform previziunilor, victoria — în ce privește funcția de șef al statului — a revenit lui Carlos Menem, candidat din partea partidului peronist, cea mai importantă grupare a opoziției.

Desfășurat într-o zi cînd pe aproape întreg teritoriul acestei țări — cu o suprafață de circa 2,8 milioane kmp și aproximativ 30 milioane locuitori — s-au înregistrat condiții meteorologice nefavorabile (ploi, în general, și ninsori, mai ales în sud), scrutinul argentinian a beneficiat, cu toate acestea, de o mare afluență la urne. O a doua caracteristică, evidențiată de observatori, a constat în atmosfera de deplin calm în care au avut loc alegerile. Prin actualul moment electoral, a declarat președintele Raul Alfonsin (radical), „au cîștigat toți argentinienii" : exprimarea liberă a voinței populare „consolidează democrația" și încheie o etapă importantă în cadrul procesului de depășire a unui „trecut nefast", marcat de întreruperi ale vieții constituționale. Restaurarea democrației — a arătat actualul șef al statului, instalat la guvern în 1983, după șapte ani de regim militar — este „bunul cel mai de preț pe care îl lăsăm succesorilor noștri". De altfel, prin aceste alegeri, este pentru prima dată, în ultimele șase decenii, cînd un președinte ales va transmite prerogativele supreme unui alt președinte ales. Evenimentul a avut loc în 1928, cînd Macelo Torcuato de Alvear (radical) a înmînat însemnele prezidențiale lui Hipolito Yrigoyen, din același partid.

La scurt timp după încheierea votării, rezultatele alegerilor au pus clar în evidență avantajul înregistrat de candidatul opoziției, peronistul Carlos Menem. Atît președintele Raul Alfonsin, cît și candidatul radicalilor (la guvern), Eduardo Angeloz, au recunoscut „victoria amplă și importantă a lui Carlos Menem, ceea ce îl transformă în virtualul șef al statului argentinian". Acesta a reușit să obțină 47,3 la sută din sufragiile populare, ceea ce înseamnă că, în condițiile sistemului electoral argentinian, dispune de majoritatea în „colegiul de electori". De precizat că scrutinul prezidențial se bazează, în Argentina, pe sistemul de „vot indirect" : populația alege, în fapt, pe provincii, un număr de electori, proporțional cu cel al populației ; revine acestor electori — ce reprezintă diversele partide politice — dreptul de a-l desemna pe viitorul șef al statului, care trebuie să întrunească majoritatea plus unu din totalul electorilor, pe plan național (600). Întrucît alianța în numele căreia a candidat Carlos Menem — Frontul Justițialist de Unitate Populară, alcătuit din Partidul Justițialist (peronist), democrația creștină și Partidul Intransigent — a obținut, în mod sigur, conform rezultatelor preliminare, peste jumătate din numărul electorilor, desemnarea sa oficială ca președinte ales — urmînd a avea loc la 10 august — va constitui doar o formalitate ce trebuie îndeplinită.

Carlos Menem, candidatul opoziției, a obținut victoria în alegerile generale, devenind virtual șef al statului

În disputa electorală argentiniană — care a pus în evidență bipolarismul vieții politice naționale, dominată de radicali, la guvern, și peroniști, ca principală forță a opoziției —, Carlos Menem a beneficiat, apreciază observatorii, de o serie de factori ce l-au condus la victorie. Pe de o parte, este vorba de criza economico-financiară, agravată în ultimele luni și de care este făcută răspunzătoare echipa de resort din cadrul guvernului radical. Pe acest fond de gravă criză, amenințînd să ducă la puternice tensiuni sociale și la o pierdere a audienței în rîndul electoratului, însuși candidatul partidului radical, la guvern, s-a desolidarizat de politica echipei economice a cabinetului Alfonsin. O desolidarizare, însă, care s-a dovedit insuficientă în momentul votului. Afectată de efectele crizei, o bună parte a populației a votat în favoarea peroniștilor. Carlos Menem a contat, în acest context, pe sprijinul sindicatelor — peroniștii controlează structura sindicală argentiniană —, ca și pe cel al păturilor sărace, prin tradiție adepte ale partidului creat de Juan Peron. De altfel, întreaga sa campanie electorală — inclusiv din perioada cînd a luptat pentru a obține învestitura partidului său, în calitate de candidat prezidențial — s-a axat pe cîștigarea de audiență în rîndul eșaloanelor celor mai

Convorbiri sovieto-americane

***La invitația guvernului sovietic**, secretarul de stat al S.U.A., James Baker, a efectuat, săptămîna trecută, o vizită oficială de două zile în U.R.S.S. Este prima călătorie la Moscova a noului șef al diplomației americane, după instalarea Administrației Bush.*

Convorbirile purtate cu ministrul de externe sovietic, Eduard Șevardnadze, calificate de acesta drept „complexe, importante și pline de răspundere", s-au referit la o gamă largă de probleme internaționale actuale și la aspecte ale relațiilor bilaterale, o atenție aparte fiind acordată sferei privitoare la limitarea și reducerea armamentelor. S-a convenit — după cum relatează agenția „T A S S" — să fie reluate, în a doua decadă a lunii iunie, negocierile sovieto-americane pentru reducerea cu 50 la sută a arsenalelor strategice nucleare (START), întrerupte din noiembrie 1988, din cauza schimbării de guvern din S.U.A. În cadrul schimbului de păreri în legătură cu armele nucleare și cosmice, partea americană a prezentat modul general în care noua Administrație abordează respectiva problemă, subliniind că aspectele concrete în legătură cu aceasta vor fi expuse ulterior, în cadrul tratativelor sovieto-americane de la Geneva. U.R.S.S. a propus începerea, neîntîrziată, a consultărilor referitoare la pregătirea tratativelor vizînd reducerea armelor nucleare tactice în Europa. S-a convenit ca delegațiile U.R.S.S. și S.U.A. să aibă, în luna iunie, la Geneva, o nouă rundă de consultări asupra interzicerii armei chimice și să reia, la 26 iunie, tratativele privind limitarea și interzicerea experiențelor nucleare. Au fost examinate, de asemenea, probleme ale conflictelor regionale — Afganistan, Orientul Mijlociu, America Centrală. Ministrii de externe sovietic și american au adoptat o declarație comună privind Libanul, prin care cheamă la încetarea focului de către părțile în conflict, U.R.S.S. și S.U.A. oferindu-și bunele oficii pentru ca, împreună cu alte state, să contribuie la soluționarea politică a crizei din această țară, ținînd seama de interesele tuturor părților.

Convorbiri între ministrul de externe sovietic, Eduard Șevardnadze, și secretarul de stat al S.U.A., James Baker

În cadrul unor conferințe de presă, cei doi miniștri de externe au apreciat utilitatea schimbului lor de păreri. „Spiritul și tonul convorbirilor demonstrează continuitatea", a spus Eduard Șevardnadze, informînd, totodată, despre realizarea înțelegerii privind întîlniri regulate frecvente între miniștrii de externe ai U.R.S.S. și S.U.A. Recunoscînd lipsa unui progres real în cadrul convorbirilor de la Moscova în ce privește dezarmarea nucleară, ministrul sovietic și-a exprimat părerea — după cum relatează „T A S S" — că, în această problemă, „poziția noii Administrații americane nu s-a modelat încă pe negocieri". Noua întîlnire sovieto-americană la nivel înalt nu depinde de rezultatele tratativelor privind armamentele nucleare și cosmice — a arătat E. Șevardnadze —, dar aceste rezultate, a subliniat el, pot să influențeze asupra conținutului și datei organizării întîlnirii. Mai concret — a spus demnitarul sovietic —, aceste probleme vor fi examinate la întîlnirea din luna septembrie a miniștrilor de externe. După părerea lui James Baker, convorbirile de la Moscova au avut „un caracter constructiv". El a relevat că în cadrul acestora s-a hotărît reluarea examinării tuturor problemelor legate de controlul asupra armamentelor. Șeful diplomației S.U.A. — transmite agenția „T A S S" — a insistat asupra

de jos, ceea ce i-a asigurat o largă bază de masă.

Principalele accente ale platformei electorale a lui Carlos Menem au fost puse pe „revoluția în domeniul producției", pe realizarea unui „pact social" între stat, patronat și muncitori, pe asigurarea creșterii salariului minim și renegocierea, în condiții echitabile, a datoriei externe a țării. Pe plan internațional, a declarat candidatul peronist, Argentina va acționa ferm în cadrul mișcării de nealiniere și va promova extinderea cooperării economice dintre statele latino-americane. În ce privește propriul partid — a cărui unitate s-a consolidat în ultimii doi ani, după frămîntările și diviziunile produse în urma dispariției fondatorului peronismului și, ulterior, a eșecului înregistrat la alegerile naționale din 1983 —, Carlos Menem intenționează să-i redea forța de odinioară, diminuată prin intervenția militarilor în viața politică a Argentinei. Aceștia l-au înlăturat pe Juan Peron de la putere, în 1955, începînd, astfel, o perioadă de 18 ani de proscriere a peroniștilor, în contextul unei tot mai accentuate intervenții a forțelor armate în viața politică a statului. Reveniți la guvern, în 1973, peroniștii au fost din nou înlăturați, în 1976, printr-o nouă lovitură de stat militară.

Ascensiunea politică a lui Carlos Menem, remarcă observatorii, s-a consolidat după revenirea Argentinei la un regim civil. Avocat în vîrstă de 59 de ani, Carlos Menem a reușit să se impună, anul trecut, în alegerile interne din cadrul partidului său, candidatura sa avînd cîștig de cauză — fapt surprinzător, au apreciat atunci comentatorii — în fața celei a liderului peronist Antonio Cafiero (președintele partidului și guvernatorul provinciei Buenos Aires). În 1973, odată cu revenirea la guvern a peroniștilor, Carlos Menem a fost ales guvernator al provinciei La Rioja. Va rămîne în această funcție pînă la puciul din 1976, în anii regimului de facto fiind o bună perioadă arestat. În sfîrșit, după revenirea țării la o viață constituțională, în 1983, cîștigă de două ori consecutiv alegerile pentru același post de guvernator. Obține, cu acel prilej, o victorie categorică și începe să fie tot mai recunoscut ca personalitate de talie națională.

Instalarea oficială în funcție a noului președinte ales al Argentinei va avea loc la 10 decembrie a.c. Pînă atunci, a declarat Raul Alfonsin, guvernul radical va acționa pentru ca „perioada de tranziție, ce începe acum, să se desfășoare în aceeași atmosferă de pace și liniște, ca și alegerile". Problema centrală rămîne, în continuare, inclusiv pentru viitorul guvern, depășirea crizei economice, prin măsuri mai eficace și mai adecvate decît cele aplicate în cadrul celor trei programe în domeniu, la care a recurs cabinetul radical. În atenție se va afla, de asemenea, problema rolului armatei în actualele condiții de regim civil — ținînd cont de cele trei revolte militare din ultimii doi ani, ca și de consecințele, încă nesterse din memoria argentinienilor, ale fostului guvern de facto. În acest context, Carlos Menem a declarat, după victorie, că este evidentă sarcina dificilă ce îl așteaptă, dar „Argentina are puterea să se refacă, fiind o țară bogată și nu săracă, ci doar sărăcită". Sînt „indispensabile unitatea națională și reconcilierea între toți argentinienii", a declarat el.

Rezultatele alegerilor indică noi date despre configurația politică argentiniană, dincolo de bipolarismul dominant. Alături de președintele și vicepreședintele țării, recentul scrutin a reînnoit 127 de deputați și 15 senatori, ducînd, de asemenea, la alegerea reprezentanților diverselor partide în forurile legislative la nivel de provincii și municipii — un total de aproape 7 000 de funcții alese. În acest cadru, este de remarcat aceeași amplă victorie a peronismului: reprezentanții acestuia și-au asigurat majoritatea în Camera Deputaților; o aveau deja în Senat ; au cîștigat alegerile în 23 din cele 24 de regiuni administrative ale țării, inclusiv în capitală, fief tradițional al UCR. Alt element politic remarcat de observatori este avansul stîngii — alianța „Stînga Unită", situată pe locul patru în cadrul rezultatelor votului, dispune, pentru prima dată, de doi reprezentanți în Camera Deputaților. În schimb, „marele înfrînt" în aceste alegeri s-a dovedit a fi Uniunea Centrului Democratic, de orientare conservatoare.

Anca Voican

În această săptămînă...

Candidaturi la conducerea O.U.A.

Potrivit unor surse oficiale din Dar Es Salaam, guvernul tanzanian a transmis un document oficial la sediul Organizației Unității Africane de la Addis Abeba pentru a prezenta candidatura actualului ministru al apărării, Salim Ahmed Salim, la funcția de secretar general al organizației panafricane.

Pe de altă parte, actualul secretar general al O.U.A., Idé Oumarou (Niger), al cărui mandat de patru ani se încheie în acest an, a anunțat deja că-și prezintă candidatura pentru o nouă perioadă, el beneficiind, în mod normal, și de sprijinul statelor anglofone, care, de mai multă vreme, s-au angajat ca acest post să fie atribuit reprezentantului unui stat francofon, în vreme ce funcția de secretar executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa (E.C.A.) se conferă unui anglofon.

Salim Ahmed Salim, fost ministru de externe al Tanzaniei, a candidat și la postul de secretar general al Națiunilor Unite, cînd a fost desemnat Javier Perez de Cuellar.

Reuniunea la nivel înalt a Organizației Unității Africane, prevăzută pentru finele lunii iunie a.c., tot la Addis Abeba, urmează să aleagă, între altele, și președintele în exercițiu pe anul 1989—1990. Potrivit agențiilor de presă, la ora actuală, se avansează numele șefului statului egiptean, Hosni Mubarak, care, din anul 1980, cînd era vicepreședinte al țării sale, a participat la toate întîlnirile la nivel înalt ale O.U.A., și cel al președintelui Nigeriei, generalul maior Ibrahim Babangida.

---

tezei potrivit căreia arma nucleară a constituit și constituie un factor de descurajare și, de aceea, ea trebuie menținută în anumite proporții. În ce privește mijloacele nucleare tactice, J. Baker consideră că negocierile pe această temă pot începe numai după lichidarea dezechilibrului existent, țările din Organizația Tratatului de la Varșovia dispunînd, potrivit afirmațiilor sale, de o mare superioritate asupra N.A.T.O., în ce privește acest tip de armamente.

Timp de aproape o oră, la Kremlin a avut loc o întîlnire între Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., și secretarul de stat american. Cu acest prilej, James Baker a remis conducătorului sovietic o scrisoare din partea președintelui George Bush. În cursul întîlnirii s-a procedat, potrivit agenției „T A S S.", la un schimb de păreri cu privire la însemnătatea și conținutul de bază ale conlucrării sovieto-americane, avîndu-se în vedere și întîlnirile la nivel înalt.

Conducătorul sovietic a propus să se treacă la elaborarea unui acord bilateral în legătură cu încetarea controlată a producerii tuturor materialelor fisionabile destinate armamentelor și să se adopte o declarație comună, în care să se exprime poziția U.R.S.S. și S.U.A. față de necesitatea lichidării armelor chimice și încetării producerii lor. M. Gorbaciov l-a informat pe J. Baker asupra propunerilor suplimentare pe care Uniunea Sovietică le va face la tratativele de la Viena privind reducerea armamentelor și forțelor armate convenționale. Se propune — relevă „T A S S" — realizarea unui acord pentru reducerea radicală a armamentelor și a forțelor armate ale N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia din Europa pînă în 1996—1997. 1. Pînă la data menționată mai sus, fiecare alianță militară ar urma să dețină același număr de forțe armate și armamente care fac obiectul tratativelor de la Viena. 2. În acest scop, ambele părți ar trebui să procedeze la importante reduceri. 3. M. Gorbaciov a declarat, de asemenea, că Uniunea Sovietică a decis deja să retragă în mod unilateral, în 1989, 500 de focoase instalate pe sistemele de arme nucleare tactice (165 de sisteme de aviație, 50 de artilerie și 285 de rachete) atît de pe teritoriul propriu, cît și de pe cel al țărilor aliate. 4. În perioada 1989—1991, U.R.S.S. este gata să retragă toate munițiile nucleare de pe teritoriile țărilor aliate, cu condiția ca Statele Unite să adopte aceeași măsură.

Au existat dezbateri asupra problemei modernizării armelor nucleare tactice din Europa. Cu doi ani în urmă, a reamintit M. Gorbaciov, U.R.S.S. a acceptat includerea rachetelor „SS-23", cu o rază de acțiune de pînă la 500 de kilometri, în Tratatul cu privire la rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune, cu toate că, în mod formal, acordul nu se referea la ele. U.R.S.S. a acceptat acest lucru cu condiția ca nici una dintre părți să nu producă sau să desfășoare astfel de rachete. Iată, însă, că acum Statele Unite insistă ca Europa occidentală să accepte versiunile lor modernizate, în realitate noi rachete de același tip. Și aceasta într-un moment deosebit de important, după începerea unor tratative care vizează reducerea hotărîtă a confruntării militare în Europa. J. Baker a prezentat cunoscutele argumente în legătură cu aceasta, făcînd referire la „doctrina descurajării" a N.A.T.O. și la superioritatea Uniunii Sovietice în armamente convenționale și în arme nucleare cu rază scurtă de acțiune. Argumentele sînt neconvingătoare deoarece — a arătat M. Gorbaciov — este vorba de faptul ca, încă în prima etapă a tratativelor de la Viena, să fie lichidate asimetriile. Mai mult, rezolvarea problemei privind arma nucleară tactică s-ar desfășura paralel cu reducerea armamentelor convenționale, și nu cu sporirea acestora. Iată de ce sînt juste și oportune propunerile țărilor din Organizația Tratatului de la Varșovia privind negocieri separate în legătură cu arma nucleară tactică. Modernizarea, a arătat M. Gorbaciov, constituie un obiect de deosebită îngrijorare nu numai pentru Uniunea Sovietică, nu numai pentru Europa răsăriteană, ci și pentru Europa în ansamblu.

Conducătorul sovietic a invitat Administrația americană la un schimb aprofundat de păreri în legătură cu aceasta, și-a exprimat hotărîrea de a face ca, pe bază reciprocă, arma nucleară să fie, în genere, eliminată de pe teritoriul Europei.

LONDRA

Spre „o vară a nemulțumirii“ ?

De cîțiva ani, un asemenea titlu ar fi părut greu de conceput referitor la situația din Marea Britanie, datorită modificărilor substanțiale survenite în ultimul deceniu în viața politică și socială a țării. Și, totuși, nu puțini comentatori britanici au început să-l folosească. Ce anume se întîmplă ?

Unul din principalele puncte ale programului conservatorilor veniți la putere în mai 1979 a fost îngrădirea sindicatelor și combaterea influenței acestora în viața economică și politică. Guvernul anterior laburist avusese, el însuși, de înfruntat o „iarnă a nemulțumirii“ atît de dură, încît săptămîni întregi economia fusese practic paralizată, ajungîndu-se la situația ca pînă și gunoierii și groparii să intre în grevă. Premierul Margaret Thatcher și-a propus să adopte o linie intransigentă și să limiteze, pe toate căile posibile, acțiunile revendicative de orice fel. Dispunînd de o substanțială majoritate în Camera Comunelor, menținută și după alte două alegeri succesive, guvernul a propus și a impus, treptat, o legislație restrictivă : se interziceau grevele fără consultarea prealabilă, prin vot secret, a membrilor sindicatului, se interziceau grevele de solidaritate, se înființa un tribunal special, se impuneau amenzi mari pentru orice încălcare a noilor stipulații ș.a.m.d.

În paralel, politica monetaristă a guvernului, cu accent pe reducerea rapidă a inflației, a provocat un val de șomaj fără precedent, rămas și astăzi foarte ridicat (adică mult mai ridicat decît la revenirea conservatorilor la putere, în urmă cu un deceniu). Or, pe de o parte, amenințate cu penalizări aspre prin lege, iar, pe de altă parte, aflate sub spectrul șomajului, sindicatele și-au moderat atitudinea, față de aceea din deceniile trecute, și numărul conflictelor sociale a scăzut considerabil, preocuparea principală fiind aceea a găsirii unui loc de muncă cu o oarecare permanență. Chiar atunci cînd conflictele izbucneau, guvernul s-a arătat intransigent, preferînd pierderi imense la scară națională, ca în cazul grevei minerilor din urmă cu patru ani, decît satisfacerea revendicărilor acestora.

Dar în ultimele luni și, îndeosebi, în ultimele săptămîni, pare să se contureze un fenomen nou : chiar în condițiile amintite ale nemodificării politicii economice a guvernului, ale reducerii influenței și rolului sindicatelor în societate, ale menținerii intransigenței guvernului față de conflictele sociale, acestea nu numai că apar, dar tind să dureze și să se extindă în tot mai multe ramuri. Docherii, muncitorii din transporturi (metrou și căile ferate), mecanicii, ziariștii și funcționarii de la BBC au organizat greve. Alte categorii de oameni ai muncii, precum cei din domeniul electricității, anunță acțiuni revendicative. Pe măsură ce trec săptămînile, o serie de comentatori încep să vorbească despre o posibilă „vară a nemulțumirii“, recurgînd la formula atît de frecvent utilizată în anii '70, cînd sindicatele dețineau o mare putere.

Pentru un analist al stării de lucruri din Marea Britanie acest brusc militantism, după succesivele înfrîngeri ale ultimului deceniu, nu surprinde, deoarece o seamă de cauze îl anunța de mai multă vreme. În primul rînd, trebuie subliniat că, în ciuda îngrădirilor masive, lupta oamenilor muncii pentru condiții mai bune n-a încetat și că acțiuni revendicative s-au înregistrat permanent, unele dintre ele cu răsunet (cum a fost greva infirmierelor, de anul trecut). În al doilea rînd, trebuie avut în vedere că, în tot acest deceniu, în paralel cu îngrădirile impuse de guvern și, totodată, cu disensiunile izbucnite în chiar mișcarea sindicală, aceasta s-a străduit să se adapteze, treptat, noilor realități și să găsească forme de acțiuni revendicative adecvate (asupra acestei chestiuni vom reveni ulterior). În sfîrșit, cauzele prime, principale, le oferă situația economică, toate grevele amintite pornind de la revendicări de ordin economic. Iar aceste cauze economice se reduc la două, majore, cunoscute de toți și amplu comentate în ultima jumătate de an : procentul inflației s-a dublat în ultimul an, atingînd astăzi 8 la sută (și nu există tendința de diminuare) ; ratele dobînzilor s-au dublat, anul trecut, între mai și noiembrie, atrăgînd după ele o sporire a ipotecilor — și, inevitabil, o scumpire a vieții. Or, în condițiile în care patronii (sau guvernul) refuză să acorde sporiri de salarii care să egaleze sporul inflaționist, în condițiile în care existența locurilor de muncă nu este certă iar șomajul rămîne foarte ridicat (deși guvernul susține că procesul de reducere început ar fi ireversibil), în condițiile în care se mențin și se adîncesc discrepanțele sociale, apare firească reapariția militantismului sindical. De pildă, între altele, în sectorul particular (pe care guvernul a pus și pune mare accent și care, ca atare, s-a lărgit considerabil în ultimul deceniu) salariile membrilor consiliilor de conducere au sporit de mai multe ori, în mod considerabil, în anii '80, încît există o adevărată discrepanță în comparație cu restul salariaților.

Guvernului i s-a acordat, pe de altă parte, credit, ani la rînd, pe considerentul că „strîngerea curelei“ va duce, în cele din urmă, la stăvilirea, înfrîngerea și ținerea în frîu a inflației, după care economia se va redresa și șomajul se va reduce. Dar datele economice sînt contradictorii. Deși Marea Britanie nu mai este, astăzi, considerată „bolnavul“ Europei occidentale, iar nu puțini conservatori afișează o atitudine optimistă atunci cînd se gîndesc la anii '90, șomajul nu a scăzut în măsura în care anunțase guvernul (sindicatele și opoziția susțin chiar că, datorită repetatelor modificări ale sistemului de înregistrare, multe sute de mii de persoane fără lucru nici nu apar în registrele centrelor de șomaj), iar creșterea inflației devine neliniștitoare pentru toate păturile sociale ; mai mult, dacă procentul va continua să sporească, înseamnă, practic, spulberarea principalului argument al întregii politici economice a conservatorilor. Aceștia — și cei apropiați lor — tind să minimalizeze noile acțiuni revendicative, tendința lor și chiar cauzele, afirmînd că nu ar fi vorba decît de „acțiuni iritante“ și nu „serioase“ și că economia este atît de puternică, încît va face față oricărei „sfidări“. Dar ideea nu este acceptată de toată lumea.

Iar dezbaterile de acest gen nu sînt noi. De pildă, la începutul acestui an, cu prilejul celei de-a doua lecturi a legii muncii, purtătorul de cuvînt al opoziției laburiste, Michael Meacher, declara, între altele, că legea nu va oferi locuri de muncă suficiente pentru anii '90 și că n-a răspuns transformărilor demografice, în așa fel încît să readucă mai mulți șomeri la lucru și să ajute, în mai mare măsură, femeile căsătorite să găsească de lucru.

Se află aici o idee importantă, care contribuie, și ea, la înțelegerea fenomenelor și tendințelor dezbătute acum : în Marea Britanie a ultimului deceniu, au avut loc transformări socio-economice și chiar de mentalitate, la care atît partidele politice, cît și sindicatele se adaptează, mai mult sau mai puțin, conștiente că doar astfel pot supraviețui și răspunde menirii lor. În ce privește sindicatele, s-au remarcat mai multe aspecte. În primul rînd, datorită condițiilor specifice, numărul membrilor sindicatelor afiliate la T.U.C. a scăzut simțitor, cu cîteva milioane, și recrutarea de noi membri s-a dovedit dificilă. În al doilea rînd, a avut loc o înfruntare (chiar o concurență) între sindicatele promovînd linia tradițională și cele „moderate“ sau „pragmatice“ care sugerau o anume adaptare la noile realități ale țării, curent numit „noul realism“. (La un moment dat, tendința majoră părea să încline chiar spre o colaborare cu guvernul, dar lucrurile n-au evoluat în acest sens). În al treilea rînd, nemulțumiți și de politica oscilantă a laburiștilor, mulți sindicaliști, în loc să-i sprijine, conform tradiției, au votat cu guvernul. Divizările s-au făcut simțite în mișcarea sindicală, destul de marcant, la congresul din toamna trecută, cînd sindicatul electricienilor a fost expulzat. Dar

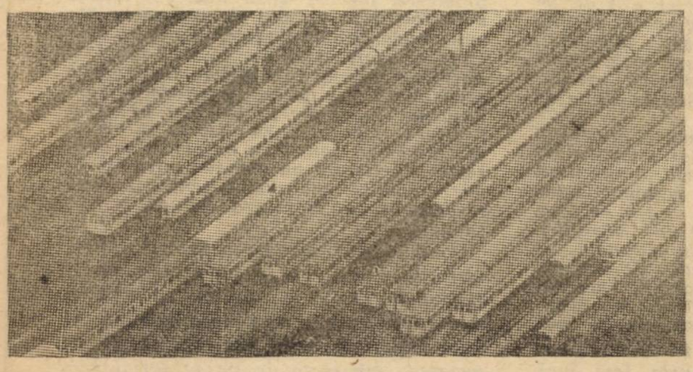

Garnituri imobilizate de greva lucrătorilor metroului londonez

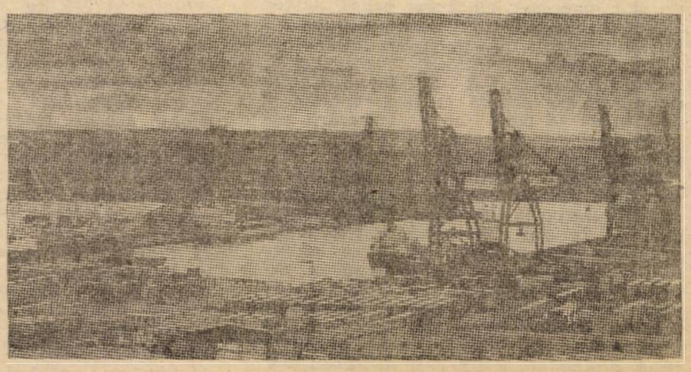

Containere blocate în porturi de greva docherilor

secretarul general al TUC, Norman Willis, preciza că nu e vorba de o dispută și de o alegere între dreapta și stînga, ci (folosind și un joc de cuvinte) între „right and wrong", între ce e drept și ce e greșit. „TUC nu poate fi lăsat să degenereze în anarhie. Fără coeziune, fără autoritatea și capacitatea de a trata relațiile intersindicale, cele cu guvernul și cu organismele publice, credibilitatea sa e minată și, cel mai important, credibilitatea membrilor TUC pe care îi reprezentăm va fi minimă". Dar dezbaterile despre sensul mișcării sindicale au continuat și după congresul de la Bournemouth, din 1988, și, recent, s-a propus ca discutarea politicii TUC să nu mai aibă loc anual, la începutul lui septembrie, în „deschiderea" lunii congreselor, ci o dată la 2—3 ani, cînd să se adopte într-adevăr rezoluții majore.

Această idee se înscrie în opțiunile de adaptare (sau de transformare) vizibile în ultimul timp. Deși nu mai au nici puterea economică, nici influența politică (și nu o vor mai avea nici în eventualitatea revenirii laburiștilor la putere, deoarece actualul lider laburist înclină să nu le mai acorde un rol politic), sindicatele n-au dispărut și au învățat lecția adaptării la schimbări. (În latura aceasta a activității politice s-a mai înregistrat, în ultimul deceniu, un fapt cu consecințe. Sindicatele i-au sprijinit întotdeauna, inclusiv financiar, pe laburiști, dar, acum, potrivit noilor legi, fondurile pentru „scopuri politice" trebuie strînse separat și sînt, automat, supuse unor reglementări speciale. Astfel se explică, parțial, și limitarea substanțială a fondurilor opoziției). În sfîrșit, în cadrul sindicatelor, s-au petrecut fenomene ce au o importanță aparte : sindicatele foarte mici au fost înghițite (sau au aderat) la cele mai mari, sporind puterea acestora ; forța de lucru manuală, care constituia cîndva ponderea, a scăzut, dar a sporit numărul funcționarilor sindicaliști (aspectul reflectă, obiectiv, deplasarea înregistrată în economie de la manufactură spre alte sectoare) ; un număr foarte mare de femei au devenit membre ale sindicatelor. Oricîte obstacole legale există, sindicatele vor să-și dovedească capacitatea de luptă și de a trece la acțiuni revendicative atunci cînd membrii lor ajung la concluzia că nu există altă cale de a obține ce doresc — fie că e vorba de salarii mai mari, fie de condiții mai bune de lucru. Astfel încît, în ce privește guvernul, se ridică o întrebare: va răspunde el într-o formă oarecare sau va ignora, ca și pînă acum, noile tendințe ?

Stelian Țurlea

ATENA. Suspendarea negocierilor greco-americane

După 17 runde neconcludente, marcate de dificultăți importante în legătură cu problemele înscrise pe agendă, negocierile consacrate stabilirii viitorului statut al bazelor militare americane din Grecia au fost suspendate pentru o perioadă nedeterminată, datorită pregătirilor în vederea apropiatului scrutin parlamentar elen, programat pentru 18 iunie. Decizia în acest sens a fost anunțată săptămîna trecută, la Atena, la încheierea ultimei întîlniri dintre delegațiile celor două părți. Precizînd că negocierile au fost „întrerupte temporar", purtătorul de cuvînt al guvernului elen, Sotiris Kostopoulos, a menționat, totodată, că data reluării lor va fi fixată după alegeri.

Începute în noiembrie 1987, convorbirile greco-americane nu au dus, pînă acum, la nici un rezultat concret, semnificativ, în legătură cu viitorul celor patru mari baze americane și a circa 20 de instalații auxiliare din Grecia. Conform acordului anterior de cooperare economică și militară, încheiat în 1983 și expirat în decembrie anul trecut, S.U.A. ar urma să-și retragă totalitatea instalațiilor militare din Grecia, spre mijlocul lui 1990, în cazul în care, la actualele negocieri, nu se va reuși convenirea unor reglementări noi, reciproc acceptabile. Or, se pare că dificultățile care stau în calea unui atare obiectiv sînt mai mari ca oricînd. Mai întîi, deoarece există sensibile deosebiri de vederi între cele două părți în legătură cu condițiile care ar putea permite o eventuală continuare a prezenței militare americane. Opunîndu-se unei simple prelungiri a valabilității clauzelor convenite anterior, prin acordul din 1983, guvernul grec insistă ca noile înțelegeri să fie negociate „pornind de la zero", ca și cum niciodată nu ar fi funcționat baze americane pe solul elen. Aceasta, în optica sa, înseamnă că eventualul nou acord va trebui să corespundă, în mai mare măsură, „intereselor naționale majore ale țării". În al doilea rînd, aplicarea noilor înțelegeri, chiar în cazul realizării lor, a fost condiționată de guvernul elen de aprobarea lor în cadrul unui referendum. Enunțată de către premierul Andreas Papandreu încă în mai 1987, această poziție a fost reafirmată și săptămîna trecută, în contextul pregătirilor pentru apropiatele alegeri și al celei de-a 17-a runde a negocierilor greco-americane. „Chiar dacă vom ajunge la un nou acord cu Statele Unite, sublinia premierul elen. la un mare miting electoral, vom organiza un referendum pentru aprobarea lui". În sfîrșit, desfășurarea actualelor negocieri a devenit și mai complexă după decizia guvernului elen, anunțată în august anul trecut, de a închide, oricum, indiferent de rezultatul lor final, una dintre cele patru mari baze americane din Grecia. E vorba de baza aeriană de la Hellenikon, situată în imediata vecinătate a aeroportului internațional din capitala elenă. Decizia privind închiderea acestei baze, cu un rol important în cadrul general al activităților militare americane, „nu este negociabilă", s-a precizat la Atena, ceea ce duce, inevitabil, la concluzia unei posibile diminuări a prezenței militare a S.U.A. pe solul elen.

Desigur, întreruperea negocierilor pînă după alegerile de la 18 iunie era așteptată de observatori. Convinsă că va obține un al treilea mandat consecutiv din partea alegătorilor, Mișcarea Socialistă Panelenă, de guvernămînt, speră, însă, într-o continuare a convorbirilor cu S.U.A. prin care actualele condiții, puse în fața încheierii unui nou acord asupra bazelor, să fie integral satisfăcute. La rîndul lor, forțele favorabile unei simple prelungiri a prezenței militare americane mizează pe un avans important, la apropiatele alegeri, ceea ce ar antrena, se apreciază, și o reevaluare a cadrului general al actualelor negocieri. Cu alte cuvinte, viitorul controversatelor baze militare americane va depinde foarte mult de rezultatul apropiatului scrutin parlamentar elen.

În această săptămînă...

Italia. Greva generală și semnificația „regăsirii unității sindicale"

Miercuri 10 mai, circa 16 milioane de muncitori au fost chemați de cele trei mari centrale sindicale — C.G.I.L. (de tendință comunistă și socialistă), C.I.S.L. (democrat-creștină) și U.I.L. (socialistă și social-democrată) — să participe la greva generală de patru ore, organizată pe întreg teritoriul italian. Lucrători din industrie, din sectorul public și din cel al serviciilor, din sectorul bancar, din transporturi (feroviare, navale, aeriene, urbane), din comerț sau din domeniul culturii și presei au participat, eșalonat, în funcție de orarul propriu, la marea manifestație de protest împotriva reformei sanitare adoptate în urmă cu o lună de guvernul pentapartit (democrat-creștini, socialiști, socialist-democratici, republicani și liberali), condus de Ciriaco De Mita (democrat-creștin). Totodată, centralele sindicale au făcut apel la mobilizare împotriva politicii economice guvernamentale, ce „contravine intereselor fundamentale ale clasei muncitoare italiene".

Potrivit surselor sindicale, zeci de mii de persoane au străbătut zonele centrale ale principalelor orașe italiene — Roma, Milano, Florența, Neapole, Genova, Bologna. Manifestația cea mai impunătoare s-a desfășurat la Milano, unde o sută de mii de persoane au participat la mitingul la care a luat cuvîntul socialistul Ottaviano Del Turco, secretarul general adjunct al C.G.I.L. Bruno Trentin, secretarul general al C.G.I.L., a vorbit la Cosenza, arătînd că guvernul nu mai poate continua politica „de penalizare" față de clasa muncitoare italiană. „Această grevă generală — sublinia, la Florența, Franco Marini, secretarul general al C.I.S.L. — nu este inutilă : există, însă, riscul ca acest guvern să devină inutil, dacă nu va ști să facă față situației". La rîndul său, liderul U.I.L., Giorgio Benvenuto, declara : „Protestele nu sînt un scop în sine. Greva generală reprezintă doar o etapă a unei bătălii sindicale mai ample, destinată însănătoșirii sectorului sanitar de intolerabila ineficacitate de care suferă". Majoritatea celor care au luat cuvîntul au subliniat semnificația politică a „regăsirii unității sindicale" („ANSA").

CIUDAD DE PANAMA

Anularea alegerilor

Desfăşurate la 7 mai, alegerile generale din Panama au fost anulate cîteva zile mai tîrziu. Situaţia se menţine tensionată, pe fondul intensificării presiunilor şi amestecului S.U.A.

Încă înainte de momentul electoral, atmosfera, la Ciudad de Panama, era extrem de încordată. Principalele forţe politice care urmau să-şi dispute şansele în alegeri se aflau regrupate în cadrul Coaliţiei de Eliberare Naţională (COLINA, proguvernamentală) şi al Alianţei Democratice de Opoziţie Civilă (ADOC, de opoziţie, aşa cum precizează şi numele, sprijinită insistent, în ultima vreme, de către S.U.A.). În numele acestora au candidat, la funcţia de şef al statului, Carlos Duque Jaen şi, respectiv, Guillermo Endara.

În ziua alegerilor, scrutinul s-a desfăşurat într-o atmosferă de calm, începerea numărătorii voturilor aducînd, însă, primele tulburări ale situaţiei. Cei doi principali candidaţi prezidenţiali s-au proclamat, fiecare, învingători, înregistrîndu-se, în acest context, o serie de incidente de stradă. Ulterior, la 10 mai, Tribunalul electoral a anunţat decizia sa de a anula alegerile. Acestea — la toate nivelele — au fost declarate nule, datorită numărului mare de „nereguli comise, care fac imposibilă proclamarea candidaţilor învingători". Tribunalul a precizat că, în momentul deciziei de anularea scrutinului, inventarierea documentelor avute la dispoziţie s-a desfăşurat „în prezenţa tuturor membrilor săi", inclusiv a reprezentanţilor diverselor partide şi a observatorilor străini. Instanţa electorală supremă a arătat că, de la încheierea votării, au fost înregistrate o serie de fapte — „constante sustrageri de buletine de la centrele de vot, cumpărări de voturi de către partidele politice, şi, mai ales, lipsa de acte şi documente" — care au alterat substanţial alegerile, făcînd imposibilă stabilirea rezultatelor. Desfăşurarea normală a scrutinului „a fost afectată de acţiunea obstrucţionistă a multor străini, chemaţi de către forţe politice din ţară şi din exterior, fără o invitaţie a Tribunalului electoral". (Printre personalităţile invitate, observatorii au remarcat prezenţa fostului preşedinte al S.U.A. , Jimmy Carter, semnatar al Tratatului asupra Canalului Panama). Scopul evident al acestor persoane, se arată în comunicat, a fost acela de a acredita „teza fraudei electorale, proclamată pe plan internaţional de SUA încă înainte de desfăşurarea alegerilor". Acelaşi obiectiv l-a urmărit difuzarea de date neoficiale privind evoluţia votului, ceea ce a creat „confuzie şi neîncredere, a perturbat liniştea şi a dus la acţiuni regretabile". În aceste condiţii, alegerile, se precizează, au fost anulate în baza prevederilor Constituţiei şi codului electoral.

Decizia amintită a fost anunţată după o serie de ciocniri violente, produse ca urmare a unei demonstraţii organizate de ADOC, în cursul căreia s-au înregistrat mai mulţi răniţi. Între aceştia s-au aflat Guillermo Endara, candidatul ADOC la funcţia de şef al statului, unul din candidaţii la vicepreşedinţie, tot din partea opoziţiei, şi patru membri ai forţelor armate. Pe marginea acestor tulburări, generate de protestele opoziţiei, care a acuzat guvernul de „fraudă electorală", au avut loc îndelungi deliberări ale Consiliului de Stat, la care au participat preşedintele Manuel Solis Palma, cabinetul său, statul major al armatei şi generalul Manuel Noriega, şeful forţelor panameze de apărare. În momentul anulării alegerilor, se anunţaseră primele rezultate oficiale, bazate pe numărătoarea a 14 la sută din voturi, care indicau avansul candidatului COLINA, Carlos Duque Jaen.

Deocamdată, anularea scrutinului panamez nu a fost urmată de stabilirea unei noi date pentru organizarea alegerilor. Partidul Revoluţionar Democratic, principala forţă politică de sprijin a guvernului şi, de asemenea, pilonul central al COLINA, a declarat că nu este de acord cu decizia forumului suprem electoral, căreia, însă, i se supune. „Opoziţia şi amestecul S.U.A. au perturbat procesul electoral" ; în momentul anulării alegerilor, „eram cîştigători şi continuarea numărătorii ne-ar fi dus la victorie", a arătat liderul P.R.D., D. Espino. De asemenea, P.R.D. a reafirmat alianţa sa „strategică", stabilită cu forţele armate, „în scopul atingerii obiectivului eliberării naţionale". Opoziţia, la rîndul său, a contestat hotărîrea instanţei electorale, anunţînd, pe de altă parte, organizarea, în această săptămînă, a unei greve generale.

Implicate, în ultimul timp, în evenimentele interne din Panama, S.U.A. au exercitat constant presiuni asupra acestui stat, pentru a determina, aici, evoluţii politice în consens cu interesele lor strategice — legate de Canalul cu acelaşi nume, pe malul căruia se află o serie de baze militare americane şi Comandamentul sudic al trupelor

NICOSIA. O nouă etapă a dialogului intercipriot

Preşedintele Ciprului, Ghiorghios Vassiliou, şi liderul comunităţii cipriote — turce, Rauf Denktaş, şi-au reluat, de la 5 mai, sub auspiciile ONU, convorbirile consacrate degajării liniilor generale ale unei reglementări politice a situaţiei din insulă. Luni, în cadrul noii etape a dialogului lor, a avut loc cea de-a doua reuniune, desfăşurată în zona „liniei verzi" ce separă comunităţile greacă şi turcă din Cipru.

Ca şi precedentele întîlniri la nivel înalt (din intervalul septembrie-noiembrie 1988 şi, respectiv, ianuarie-martie 1989), actuala rundă a convorbirilor intercipriote are un caracter de lucru şi confidenţial. Ca atare, filtrează, în general, prea puţine indicii despre evoluţia ei propriu-zisă, despre natura şi conţinutul soluţiilor preconizate pentru depăşirea divergenţelor, încă substanţiale, dintre cele două părţi. Cu toate acestea, o serie de elemente definitorii s-au cristalizat încă de la sfîrşitul rundei precedente. Se ştie, astfel, că actuala etapă a dialogului a debutat în condiţiile existenţei unor propuneri concrete, detaliate, ale ambelor părţi, cu privire la căile şi metodele de soluţionare a situaţiei din insulă. În numele comunităţii cipriote-greceşti, preşedintele Vassiliou a insistat, la cea de-a doua rundă a convorbirilor, din intervalul ianuarie-martie a.c., asupra necesităţii creării unei republici federale în Cipru, suverană, independentă şi nealiniată, alcătuită din două provincii sau regiuni, una cipriotă-greacă şi una cipriotă-turcă, ambele cu statut egal în faţa legii supreme a ţării ; totodată, el a preconizat demilitarizarea totală a insulei, sub control internaţional, ceea ce implică retragerea tuturor trupelor străine şi a colonilor, ca şi desfiinţarea forţelor armate cipriote. La rîndul său, conform propunerilor formulate, Rauf Denktaş continuă să fie favorabil, mai curînd, creării unei confederaţii cipriote, din două „state", cu statut de egalitate între ele. El insistă, de asemenea, ca, în cazul unei reglementări, Turcia să se numere printre ţările garante ale noilor acorduri. După cum se vede, propuneri divergente, în mare măsură, respinse, de altfel, în mod reciproc, de către ambele părţi. De aceea, găsirea unor zone de contact, a unor soluţii sau posibilităţi de eventuale compromisuri reprezintă, în opinia generală, principala preocupare a actualei etape a dialogului, asupra căreia părţile au convenit la o întîlnire comună cu secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar, de la începutul lunii aprilie. Acceptînd să continue convorbirile, eforturile de soluţionare politică, cei doi lideri ciprioţi s-au angajat, tot atunci, să acţioneze „pentru pregătirea, fără angajamente din partea lor, a unui cadru de reglementare, pe cît posibil pînă spre sfîrşitul lunii mai". Acest element, de importanţă deosebită, constituie o altă trăsătură definitorie a noii etape a dialogului, concomitent cu consensul ca eventualul proiect-cadru să fie discutat la o nouă întîlnire comună cu Javier Perez de Cuellar, în luna iunie, „pentru a-l completa, dacă va fi necesar, pentru a-i stabili statutul şi procedurile". În sfîrşit, un alt element al actualei etape l-a constituit prezenţa la convorbirile iniţiale a lui G. Feyssel, conducător al departamentului adjuncţilor secretarului general al ONU pentru probleme politice speciale. Pînă acum, la întîlnirile dintre preşedintele Vassiliou şi Rauf Denktaş a asistat, din partea ONU, doar Oscar Camillon, re-

S.U.A. Scopul declarat al S.U.A. a constat și constă în înlăturarea generalului Manuel Noriega, șeful forțelor panameze de apărare, acest obiectiv urmînd să fie realizat, între altele, printr-o victorie a opoziției la recentele alegeri. Anularea scrutinului a determinat din partea S.U.A. — ținînd cont de poziția apărată de acestea — o înăsprire a politicii americane față de Panama. Continuînd politica lor de amestec și presiuni asupra statului panamez, care nu exclude amenințarea cu o posibilă intervenție militară directă, S.U.A. au decis un plan în șapte puncte, privind Panama, motivat de „garantarea vieții cetățenilor americani aflați în această țară și a securității Canalului". S-a hotărît, astfel, trimiterea de trupe suplimentare — 2000 de soldați și infanteriști marini, sosiți, cu tot echipamentul necesar, la bordul unor avioane C—141. Acestea au aterizat la bazele militare americane de pe malul Canalului Panama, aducînd, la fiecare jumătate de oră, loturi de cîte 25 de soldați. A fost, de asemenea, anunțată continuarea sancțiunilor economice americane, luate în martie trecut, împotriva statului panamez. Se desfășoară, de asemenea, o serie de alte măsuri de intimidare, cum ar fi zborurile neidentificate ale unor avioane deasupra capitalei panameze sau punerea în stare de alertă a tuturor trupelor americane staționate pe malurile Canalului.

În aceste condiții, a fost convocată, la cererea Venezuelei, o reuniune ministerială a Organizației Statelor Americane, ale cărei lucrări urmau să se desfășoare ieri. Diverse declarații ale unor personalități politice din statele latino-americane au pus accentul, în preajma reuniunii, pe inadmisibilitatea oricărei intervenții străine în Panama. De asemenea, ministrul de externe al acestei țări, Jorge Ritter, a declarat că reuniunea este chemată să analizeze implicațiile „politicii agresive, de amestec" a S.U.A. în problemele panameze, situația internă din această țară urmînd a fi rezolvată de poporul panamez.

Anca Voican

---

prezentantul special al forului mondial în Cipru, așa încît participarea lui G. Feyssel a fost interpretată, în egală măsură, ca un indiciu despre stadiul delicat al negocierilor și despre însemnătatea hotărîrilor ce ar urma să fie adoptate.

Avînd în vedere caracterul intens al eforturilor anterioare, obiectivul degajării unui proiect-cadru de reglementare a problemei cipriote și termenul orientativ stabilit pentru aceasta (începutul lunii iunie), noua rundă a convorbirilor intercipriote constituie, în fapt, etapa cea mai importantă, chiar decisivă, a întregului proces de demersuri politice din ultimul an. Atît înainte, cît și după inaugurarea ei, comentatorii au pus în evidență continuitatea și amploarea negocierilor desfășurate, în această perioadă, cît și, conform celor menționate, persistența unor divergențe de fond între cele două părți. În consens cu această apreciere generală, accentuarea spiritului constructiv, de înțelegere și compromis, continuă să fie considerată o exigență de bază a dialogului intercipriot, a finalizării lui corespunzătoare, prin degajarea unei soluții politice, pașnice, care să corespundă intereselor fundamentale ale Republicii Cipru, ale celor două comunități din insulă.

În această săptămînă...

Belgrad. Noul președinte al Prezidiului R.S.F.I.

Adunarea R.S.F. Iugoslavia, întrunită în sesiune la Belgrad, a aprobat, la 15 mai, componența noului Prezidiu al R.S.F. Iugoslavia — organ colectiv de conducere al statului iugoslav pentru o perioadă de cinci ani, transmite agenția Taniug.

Funcția de președinte al Prezidiului R.S.F.I. a fost preluată de Ianez Drnovșek, cu un mandat de un an, iar cea de vicepreședinte, de Borisav Iovici. Alți membri ai acestui organ colectiv sînt Stipe Șuvar, Nenad Bucin, Dragutin Zelenovici și Riza Sapunxhiu.

În baza amendamentelor la Constituție adoptate în 1971, Iugoslavia este condusă de un Prezidiu alcătuit din opt membri, în cadrul căreia fiecare din cele șase republici și două provincii autonome au cîte un reprezentant. Mandatul Prezidiului R.S.F.I. este de cinci ani (sînt posibile două mandate) și, în baza procedurilor stabilite, în fiecare an, la data de 15 mai, reprezentantul unei alte componente federale preia funcția de președinte al Prezidiului R.S.F.I. Ianez Drnovșek va fi și președinte al mișcării de nealiniere, începînd din luna septembrie a.c.

Noua conducere colectivă a Iugoslaviei — scrie agenția „Taniug" — se deosebește de cele precedente și din alte puncte de vedere. Astfel, pentru prima dată în istoria Iugoslaviei, Prezidiul R.S.F.I. își începe mandatul în componență incompletă, întrucît două dintre cele opt republici federale nu au reușit să încheie la timp procedura de alegere a reprezentanților lor. Pînă în momentul alegerii celor doi reprezentanți, Macedonia și Bosnia și Herțegovina vor fi reprezentate în forul suprem de stat de președinții prezidiilor republicilor respective. Ei nu vor avea însă drept de vot, astfel încît orice hotărîre ce ar necesita o majoritate de două treimi va trebui adoptată în unanimitate.

■

Ianez Drnovșek s-a născut la 17 mai 1950 la Celie — Slovenia. Este de naționalitate slovenă, economist ca pregătire. A devenit membru al U.C.I. din 1974, fiind ales delegat al Consiliului republicilor și provinciilor al Adunării R.S.F.I. din 1984. A lucrat ca economist la secția de dezvoltare a fabricii pentru materiale de construcție din Zagorie și a fost șef al departamentului economic al societății de construcții Zasavie, apoi consilier pentru probleme economice la ambasada iugoslavă din Cairo, șef al secției pentru probleme organizatorice și economice și membru al Consiliului de conducere pentru probleme de marketing al societății de construcții Beton-Zasavie. A devenit ulterior director al firmei Liublianska — Banka — Osnovna Banka Zasavie din Trbovlie. În ce privește activitățile social-politice, a fost delegat în Consiliul pentru probleme sociale și politice al Adunării R.S. Slovenia, membru al Consiliului republican al Federației sindicatelor slovene și președinte al Comisiei pentru probleme internaționale al acesteia.

Bonn. Vizita ministrului de externe sovietic

La sfîrșitul săptămînii trecute, ministrul afacerilor externe al URSS, Eduard Șevardnadze, a făcut o vizită în R.F. Germania. El a fost primit de cancelarul Helmut Kohl și a purtat convorbiri cu ministrul de externe vest-german, Hans-Dietrich Genscher, fiind examinate aspecte ale relațiilor bilaterale și ale situației internaționale actuale, în perspectiva vizitei oficiale în R.F.G. (12—15 iunie) a lui Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

În centrul atenției convorbirilor cu ministrul sovietic — a declarat, potrivit agenției „TASS", Helmut Kohl, după întrevederea cu Eduard Șevardnadze — s-au aflat probleme referitoare la pregătirea vizitei lui Mihail Gorbaciov în R.F.G., un al doilea principal moment constituindu-l noile inițiative în problema dezarmării, avansate de conducătorul sovietic în cursul recentei sale întîlniri cu secretarul de stat american. Cancelarul vest-german — relevă agenția „DPA" — s-a declarat optimist în legătură cu relațiile dintre Moscova și Washington și a apreciat că propunerile lui Mihail Gorbaciov sînt „pozitive, dar trebuie examinate în liniște".

Tematica dezarmării și securității în Europa a fost examinată aprofundat în cadrul convorbirilor Șevardnadze — Genscher, interlocutorii apreciind, după cum transmite agenția „TASS", că actuala dinamică a dezvoltării mondiale favorizează procesul de dezarmare. În acest context, ministrul sovietic a subliniat că realizarea planurilor de modernizare a mijloacelor tactice nucleare din Europa ar constitui o sfidare la adresa aspirațiilor vitale ale europenilor, a intereselor reale ale consolidării securității pe continent, ar face să regreseze procesul de diminuare a opoziției militare între Est și Vest.

În legătură cu documentul politic comun, care urmează a fi semnat cu prilejul vizitei lui Mihail Gorbaciov la Bonn și care — în opinia interlocutorilor sovietici și vest-germani — va trebui să deschidă un nou capitol în raporturile dintre cele două țări (asupra elaborării lui s-a căzut de acord în octombrie anul trecut, în timpul vizitei cancelarului R.F.G. în U.R.S.S.), ministrul de externe sovietic a declarat, în cadrul unei conferințe de presă, că textul acestuia este „aproape convenit". „Am reușit să găsim rezolvări principiale în acele aspecte ale sale unde existau dificultăți. Sînt necesare, desigur, deliberări suplimentare asupra unor formulări, dar nutrim deplina convingere că totul va fi gata la timp", a spus ministrul de externe sovietic.

DOCUMENTAR

Mozambic

Maputo — cel mai important oraş al zonei, port ce asigură tranzitul de mărfuri şi pentru alte ţări

25 iunie 1975. Pe harta politică a Africii şi a lumii apare un nou stat independent — Republica Populară Mozambic. Momentul istoric încununa, astfel, secolele de luptă împotriva dominaţiei străine şi, concomitent, deschidea drumul unei noi ere în viaţa poporului mozambican, care, deşi deosebită fundamental de perioada anterioară, nu era mai puţin complexă. Ţara trebuia reconstruită aproape din temelii după cei zece ani de război anticolonial (unul dintre cele mai crîncene pe care le-a dus un popor african împotriva metropolei) ; trebuiau realizate ample transformări sociale. Înainte de toate, în noul cadru, trebuia realizată unitatea ţării, în condiţiile existenţei unei mişcări ilegale de gherilă, stimulată şi sprijinită masiv din afară.

Intervalul scurs din iunie 1975 este mic la scara istoriei, dar el a consemnat repere semnificative ale noului destin al poporului mozambican, angajarea sa plenară şi responsabilă pe drumul independenţei, sub conducerea FRELIMO, transformat, la Congresul al III-lea din februarie 1977, în partid de avangardă al clasei muncitoare şi ţărănimii, care se călăuzeşte după principiile marxism-leninismului şi se pronunţă pentru calea socialistă de dezvoltare.

■

DATE ISTORICE ŞI GEOGRAFICE. Mozambicul, situat în sud-estul continentului african, cu o foarte largă ieşire (2 150 km) la Oceanul Indian — Canalul Mozambic —, are graniţe terestre cu Tanzania, Africa de Sud, Zimbabwe (1 300 km), Zambia şi Malawi. Pe cei 783 030 kmp se află 11 747 000 (1985) locuitori, din care 98,2 la sută negri (thonga, shona, makonde, marabi, etc.). Populaţia (urbană — 15 la sută, rurală — 85 la sută) se concentrează în zona litorală sudică (20—40 locuitori/kmp) şi nordică (30 locuitori/kmp) în timp ce, în regiunile interne (Tete, Niassa), ea este mult mai rară (2—5 locuitori/kmp). Clima este tropicală, cu influenţe musonice, iar relieful e format din cîmpii şi platouri joase, dominate de munţii Inyanga şi Lemombo în vest. Litoralul este mlăştinos în jumătatea de sud, stîncos şi insular — înspre nord.

Capitala — Maputo — este un oraş-port, situat pe ţărmul vestic al Golfului Delagoa, al Oceanului Indian. Pe locul unei aşezări portugheze din secolul al XVI-lea se fondează, în 1720, o factorie olandeză (factoria era agenţia unei firme comerciale în străinătate, creată îndeosebi în colonii). Patru decenii mai tîrziu, se stabilesc aici portughezii, care, după numele unui navigator lusitan, numesc oraşul Lourenço Marques, care se dezvoltă în ritm susţinut după 1894—1895, odată cu încheierea lucrărilor la calea ferată ce-l uneşte cu Johannesbourg şi Pretoria, transformîndu-l în principalul debuşeu al regiunii industriale Transvaal. Importanţa sa creşte şi mai mult după terminarea căii ferate spre Rhodésia (Zimbabwe de azi). În portul construit în 1868 se ajunge prin două canale principale, iar partea sa nordică este cea mai adîncă. În afara mărfurilor importate sau exportate de Mozambic, portul este specializat în tranzitul produselor pentru alte ţări din zonă. În 1907, principala funcţiune a oraşului — portuară şi financiară — este completată de una nouă : devine reşedinţa administraţiei coloniale în locul oraşului Mozambic.

În iunie 1975, este proclamat capitala Mozambicului independent, luîndu-şi, în anul următor, numele de Maputo.

Nampoula, Beira, Quelimane, Jao Bello şi Tete sînt principalele oraşe ale ţării.

■

Coastele mozambicane, atinse probabil de fenicieni şi de expediţiile lui Nechao (609—544 î.e.n.) în jurul Africii, au întreţinut, prin mijlocirea comercianţilor arabi şi persani (începînd cu secolul al X-lea e.n.), relaţii comerciale cu India şi Asia. Teritoriul era, aşadar, prosper cînd au sosit portughezii Covilhã (în 1489), Vasco da Gama (în 1498, acesta fiind socotit descoperitorul lui), ce s-au stabilit la Sofala, fortificată de Pîro da Anaia (1505), la Mozambic (1506), apoi, au urcat pe fluviul Zambezi pînă la Tete (1632). Suzeranii ţării au controlat, la rîndul lor, comerţul cu aur, dar au neglijat total punerea în valoare a regatului Menomotapa, pînă în secolul al XVII-lea. Respingînd pe olandezi (1608) şi pe arabii imamului din Mascat (1692), colonii portughezi devin stăpînii necontestaţi ai teritoriului. În 1752, colonia este detaşată din „Indiile portugheze" şi e dotată cu o administraţie autonomă. Urmează o perioadă încărcată de evenimente, iar graniţele sînt fixate la Congresul de la Berlin (1884—1885). După ce, în 1942, metropola stabileşte la Lourenço Marques (Maputo de azi) un consiliu de guvernare, constituit din funcţionari şi membri aleşi, în anul 1951, Mozambicul devine „provincie de peste mări" a Portugaliei, asemeni altor colonii africane lusitane.

REPERE ALE LUPTEI DE ELIBERARE. Mişcarea de eliberare naţională este din ce în ce mai activă, în pofida manevrelor metropolei, care, în august 1961, acordă tuturor locuitorilor teritoriului titlul de „cetăţean portughez". Frontul de Eliberare a Mozambicului (FRELIMO), întemeiat la 25 iunie 1962, de Eduardo Mondlane, declanşează, în septembrie 1964, lupta armată împotriva autorităţilor colonialiste. După răsturnarea, la 25 aprilie 1974, a dictaturii salazaristo-caetaniste din Portugalia — prin „revoluţia garoafelor roşii" —, a fost adoptată, la 19 iulie acelaşi an, legea privind recunoaşterea dreptului la independenţă a popoarelor din „provinciile de peste mări". Ca urmare, au avut loc negocieri între reprezentanţii metropolei şi FRELIMO, care s-au soldat cu încheierea acordului de la Lusaka (7 septembrie 1974). La 25 iunie 1975, este proclamată Republica Populară Mozambic, Conform Constituţiei adoptate de Plenara C.C. al FRELIMO din iunie 1975, Samora Moises Machel (preşedintele FRELIMO din 1970) devine primul preşedinte al republicii, el decedînd, în octombrie 1986, în urma unui accident de avion.

OBIECTIVE POLITICE ŞI ECONOMICE PRIORITARE. Sub conducerea FRELIMO, în perioada de după dobîndirea independenţei ţării, foştii combatanţi pe cîmpurile de luptă împotriva colonialismului s-au angajat în bătălia lichidării înapoierii moştenite din trecut şi a valorificării plenare a resurselor naţionale în folosul ţării. Obiectivele acestei etape au fost definite de cel de-al III-lea Congres al FRELIMO, desfăşurat în februarie 1977, al cărui program a stabilit ca sarcini prioritare instaurarea unui stat democratic-popular, întărirea sectorului agricol, în care lucrează majoritatea covîrşitoare a celor aproape 12 milioane de mozambicani, crearea unei industrii proprii diversificate, formarea de cadre de specialişti, ridicarea nivelului general de viaţă al populaţiei. La Congres s-a precizat că FRELIMO se declară partid muncitoresc-ţărănesc, care se călăuzeşte după principiile marxism-leninismului şi se pronunţă pentru calea socialistă de dezvoltare.

Cel de-al IV-lea Congres al Partidului FRELIMO, desfăşurat în aprilie 1983, a aprobat, în unanimitate, o serie de modificări în programul partidului, devenite necesare în etapa istorică nouă pe care a atins-o Mozambicul optînd pentru calea socialistă de dezvoltare.

Ţară în curs de dezvoltare, ale cărei resurse erau, pînă la independenţă, prea puţin cunoscute şi sumar valorificate, Mozambicul avea o economie tipic coloniala, orientată spre producţia de materii prime pentru metropolă, Africa de Sud şi unele state occidentale industrializate. După iunie 1975, au fost adoptate importante măsuri economice : reforma agrară, naţionalizarea bunurilor imobiliare abandonate de colonialişti şi a băncilor, trecerea sub controlul statului a unor ramuri industriale, înfiinţarea a peste 200 de gospodării agricole de stat şi 1 500 cooperative. În 1979, a fost lansat şi primul plan centralizat de dezvoltare a economiei naţionale pe perioada 1979—1980. Totodată, Adunarea Populară a adoptat direcţiile de bază ale planului de dezvoltare economică şi socială a ţării pînă în anul 1990. Declarat deceniul de luptă împotriva înapoierii economice, planul prevede drept obiective principale : extinderea sectorului de stat în agricultură şi industrie ; pregătirea cadrelor naţionale de specialişti necesari pentru diferite domenii ale economiei şi culturii. În baza planului de perspectivă, guvernul a elaborat programe de dezvoltare a diverselor ramuri economice, precum amenajarea unor mari plantaţii de citrice, extinderea portului Beira, modernizarea reţelei feroviare, sporirea producţiei agricole pentru satisfacerea nevoilor de consum intern ş.a.

Agricultura reprezintă sectorul principal al economiei, în această ramură fiind antrenate 80 la sută din populaţia activă. Se cultivă orez, grîu, porumb, mei, sorg, trestie de zahăr, floarea-soarelui, bumbac,

nuci de acaju, nuci de cocos, manioc, copra, citrice și se cresc bovine, ovine, caprine, porcine etc.

Statisticile F.A.O estimează bogățiile forestiere ale Mozambicului la 10 838 000 metri cubi de lemn de neconifere.

Industria are o pondere încă mică. Sînt în curs de dezvoltare ramurile minieră și prelucrătoare, țara dispunînd de minereuri de fier, cupru, staniu, bauxită, uraniu, beriliu, aur, azbest, cărbune, columbiț-tantalit (două treimi din rezervele mondiale de tantalit), mică, sare. Principalele resurse energetice le reprezintă cărbunele, precum și un mare potențial hidroenergetic.

Trecîndu-se în revistă realizările obținute de poporul mozambican în cei șase ani care au trecut de la Congresul al III-lea pînă la Congresul al IV-lea, se arăta că acestea cuprind toate domeniile de activitate. Produsul național brut a crescut cu 11,6 la sută. Prin introducerea principiilor planificării, în economia națională s-au produs modificări structurale. De pildă, 85 la sută din producția de mărfuri se realizează pe bază de plan. Sectorul de stat s-a dezvoltat continuu, astfel încît 70 la sută din producția de mărfuri se obține prin activitatea acestuia. S-a relevat că, deși în această perioadă creșterea producției globale în agricultură a fost de 88 la sută, datorată, în mare parte, consolidării sectorului de stat și extinderii suprafețelor agricole, colectivizate, „problema agrară rămîne unul din domeniile fundamentale ale dezvoltării economice și sociale, ale consolidării revoluției mozambicane". Referitor la industrie, creșterea producției a fost de 13,7 la sută, dar în 1982 s-a înregistrat un declin de 2,2 la sută, în primul rînd ca urmare a majorării prețurilor la utilajele importate. Într-o serie de ramuri industriale, s-a atins un nivel al producției net superior celui din perioada colonială.

În prezent, în țară se află în curs de transpunere un plan de redresare economică, adoptat în 1987. Ca urmare, în 1988, produsul național brut s-a dezvoltat într-un ritm de 4—4,7 la sută, iar, după un debut incert, industria s-a redresat în a doua jumătate a anului, avînd un ritm de 5,1 la sută. În ce o privește, producția agricolă a crescut cu 2,6 la sută, sub cifra planificată, reducînd, astfel, ritmul general de dezvoltare a economiei. Ca urmare, în planul economic de stat pe 1989, agricultura rămîne principalul sector economic, avînd fixată o rată de creștere de 9 la sută.

Comerțul exterior beneficiază de un loc aparte între preocupări, exporturile urmînd să se majoreze cu 22 la sută față de 1988. Ca principale proiecte sînt citate cele din domeniile feroviar și maritim, energetic, piscicol, ale culturii și informației. Se află în curs lucrările de modernizare a portului Maputo, de construire a unei dane la Maputo și a unor terminale pentru cărbuni la Maputo și Matola.

Pe plan politic, se acordă o deosebită importanță lichidării sechelelor multiple, datorate activității mișcării ilegale de gherilă RENAMO, susținută puternic din exterior.

Anul trecut, în decembrie, a fost promulgată legea privind amnistia, ea fiind prelungită pînă la sfîrșitul lui 1989. În urma ei, 3 000 foști membri ai gherilei și mulți civili aflați în taberele grupării au acceptat să revină la viața socială normală. Din această perspectivă, așa cum aprecia președintele Joaquim Alberto Chissano, rezultatul major al țării, în 1988, îl constituie întărirea considerabilă a unității naționale. Programat în acest an, al V-lea Congres al FRELIMO va face un bilanț al perioadei trecute și va stabili obiectivele pe care poporul mozambican urmează să le îndeplinească, sub conducerea partidului său, spre a urca pe noi trepte de progres și civilizație.

PROFIL

JOAQUIM ALBERTO CHISSANO

președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic

Joaquim Alberto Chissano s-a născut la 22 octombrie 1939 în localitatea Malehice, districtul Chibuto, provincia Gaza. A frecventat școala primară în localitatea Xai-Xai și liceul în orașul Maputo. Ca elev, a făcut parte din organizația „Nucleul studenților secundari africani din Mozambic" (NESAM), înființată de Eduardo Mondlane, în cadrul căreia și-a adus contribuția la reafirmarea idealurilor patriotice. În anii 1959—1960, a deținut funcția de președinte al organizației NESAM. În 1960, a plecat la studii universitare în Portugalia și s-a încadrat în mișcarea patriotică mozambicană. A plecat clandestin în Franța în anul 1961, unde a intrat în rîndul forțelor de eliberare a țării sale. Împreună cu alți tineri a înființat „Uniunea Națională a Studenților Mozambicani", devenind președinte al acesteia. A acționat, totodată, în mișcarea patriotică a studenților din cele cinci țări africane de expresie portugheză, pe atunci colonizate, precum și din întreaga Africă.

În iunie 1962, a participat la crearea Frontului de Eliberare din Mozambic, FRELIMO, iar, în anul următor, devine membru al Comitetului său Central. A deținut funcțiile de secretar al Departamentului educației, Departamentului pentru informații și propagandă și al Departamentului pentru securitate și apărare ale FRELIMO. În perioada 1968—1969, a participat activ, alături de președintele E. Mondlane și de Samora Machel, la lupta dusă de FRELIMO, împotriva forțelor reacționare, tribaliste, regionaliste și rasiste. La Congresul al II-lea al FRELIMO, în 1968, Joaquim Alberto Chissano este reales membru al Comitetului Central, iar, în anul 1969, membru al Comitetului Politic Militar, membru al Comitetului Executiv al FRELIMO. A condus reprezentanța FRELIMO, cu sediul la Dar es Salaam. Sub conducerea președintelui Samora Machel, a participat la negocierile din capitala zambiană, din iunie 1974, care au condus la semnarea Acordului de la Lusaka privind transferul puterii FRELIMO și proclamarea independenței Mozambicului. A fost numit primministru al Guvernului interimar, constituit la 28 septembrie 1974, prin intrarea în vigoare a Acordului de la Lusaka, funcție deținută pînă la proclamarea independenței naționale — 25 iunie 1975. În perioada 1975—1986 el a îndeplinit funcția de ministru al afacerilor externe, reprezentînd țara sa la sesiunile Adunării Generale a O.N.U., la O.U.A., în cadrul mișcării de nealiniere, în alte foruri internaționale. În 1977, la al III-lea Congres al FRELIMO, a fost reales în Comitetul Central și Comitetul Politic Permanent, exercitînd funcția de secretar pentru relațiile externe. În același an, a fost ales deputat în Adunarea Populară și, apoi, membru al Comisiei permanente a Adunării Populare.

În noiembrie 1986, Joaquim Alberto Chissano a fost ales președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic.

Joaquim Alberto Chissano a vizitat România în noiembrie 1978, în calitate de ministru al afacerilor externe, secretar pentru relații externe al C.C. al FRELIMO ; în februarie 1985, în calitate de ministru al afacerilor externe, membru al Biroului Politic al Partidului FRELIMO, cu ocazia lucrărilor celei de-a VI-a sesiuni a Comisiei mixte și în august 1986, în fruntea unei delegații a Partidului FRELIMO, în calitate de ministru al afacerilor externe, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului FRELIMO.

RELAȚII DE AMPLĂ CONLUCRARE. Stabilite încă din perioada luptei de eliberare dusă de poporul mozambican — cînd, prin intermediul FRELIMO, partidul nostru, poporul român și țara noastră i-au acordat un puternic sprijin material și moral —, relațiile de prietenie, colaborare și solidaritate dintre România și Mozambic au evoluat continuu ascendent, s-au adîncit și diversificat în folosul reciproc al cauzei păcii și cooperării internaționale. După ce țara noastră a recunoscut Republica Populară Mozambic încă din momentul proclamării ei — 25 iunie 1975 —, stabilind cu ea relații diplomatice la nivel de ambasadă, au avut loc la București (septembrie 1980 și august 1984) și Maputo (aprilie 1979 și iulie 1983) întîlniri la cel mai înalt nivel, care, de fiecare dată, s-au constituit în momente de importanță deosebită în dezvoltarea raporturilor bilaterale, în interesul păcii, progresului și colaborării. Avînd la bază Tratatul de prietenie și cooperare încheiat în 1979, relațiile româno-mozambicane consemnează un important număr de instrumente ale colaborării, care, an de an le-au impulsionat, dovedindu-le trăinicia și eficiența, identificîndu-se noi punți de cooperare reciproc avantajoasă.

Întîlnirile la cel mai înalt nivel, convorbirile dintre conducătorii de partid și de stat din România și Mozambic, devenite o practică curentă în raporturile dintre cele două țări, partide și popoare au, deopotrivă, un rol major în cultivarea metodei dialogului în lumea de azi, în susținerea cauzei țărilor în curs de dezvoltare, în realizarea marilor deziderate ale omenirii contemporane — dezarmarea și dezvoltarea —, în sprijinirea idealurilor nobile ale păcii și progresului tuturor popoarelor.

Dumitru Constantin

Evoluții

în problema kampuchiană

Unul dintre cele mai îndelungate și complicate conflicte ale epocii contemporane — conflictul kampuchian — pare, potrivit evenimentelor, să se îndrepte spre făgașul unei soluționări pe cale pașnică, politică. Într-o asemenea perspectivă se înscriu dialogurile angajate, în ultima vreme, în vederea rezolvării situației din Kampuchia, ca și o serie de inițiative și măsuri, precum recenta hotărîre a Vietnamului privind retragerea, în totalitate, a trupelor sale din Kampuchia.

Salutînd decizia vietnameză, țara noastră — care se pronunță, cu consecvență, în favoarea soluțiilor politice, negociate ale oricărei situații litigioase, ale oricărui conflict — și-a exprimat speranța că, în noile condiții, se va ajunge la o reconciliere națională, la crearea unui guvern de unitate națională, care să asigure dezvoltarea democratică, independentă și nealiniată a Kampuchiei.

Retragerea — după mai bine de zece ani de la venirea în Kampuchia — a tuturor trupelor vietnameze aflate în această țară urmează, potrivit anunțului oficial din 5 aprilie a.c., să se încheie la sfîrșitul lunii septembrie, anul acesta, procesul desfășurîndu-se „sub control și supraveghere internaționale". Într-o declarație comună, guvernele Vietnamului, Laosului și R.P. Kampuchia au apreciat că retragerea totală a forțelor vietnameze, încetarea amestecului străin și a ajutorului militar „vor pune capăt războiului civil și vor stimula părțile kampuchiene să reglementeze aspectele interne ale problemelor".

La o conferință de presă, ministrul de externe vietnamez, Nguyen Co Thach, a afirmat că decizia țării sale de a-și retrage toate trupele din Kampuchia pînă la sfîrșitul lunii septembrie, anul curent, este în conformitate cu înțelegerile realizate în cadrul celor două întîlniri neoficiale privind situația din Kampuchia, organizate în Indonezia — cunoscute sub numele de JIM I și II (Jakarta Informal Meeting), ca și angajamentelor Chinei, ale altor părți interesate.

Reacțiile la decizia vietnameză au fost edificatoare pentru interesul deosebit manifestat pentru soluționarea conflictului din Kampuchia, care, prin durată și complexitate, și-a pus amprenta asupra evoluțiilor din întreaga regiune sud-est asiatică, complicînd, totodată, tabloul raporturilor internaționale.

Ineficacitatea, dovedită în timp, a soluției militare, de forță, faptul că intervenția străină nu a ajutat la rezolvarea neînțelegerilor, ci, dimpotrivă, a produs noi daune, noi greutăți, au condus, în mod firesc, spre ideea de dialog, îndreptînd părțile interesate spre masa tratativelor. La 28 august 1987, din inițiativa prințului Norodom Sianuk, un grup de personalități a adresat o scrisoare liderilor tuturor grupărilor kampuchiene, respectiv, la Pnom Penh — președintelui Consiliului de Stat al R.P. Kampuchia, Heng Samrin, și președintelui Consiliului de Miniștri, Hun Sen —, ca și președintelui Kampuchiei Democrate, Norodom Sianuk și conducătorilor celorlalte două grupări din opoziție. În scrisoare era propusă organizarea unei întîlniri a tuturor grupărilor khmere, în vederea restabilirii păcii și realizării reconcilierii naționale. Inițiativa — menționa agenția „S.P.K.", de la Pnom Penh — era conformă și cu acordul încheiat, la 29 iulie 1987, în orașul Ho Și Min, între ministrul indonezian de externe, reprezentînd grupul statelor Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN — alcătuită din statele Brunei, Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore, Thailanda) și omologul său vietnamez, reprezentînd grupul celor trei țări din Indochina.

Concomitent, pe canale diplomatice, s-a conturat ideea unei întîlniri între prințul Norodom Sianuk, liderul guvernului de coaliție al Kampuchiei Democrate, și primul ministru al R.P. Kampuchia, Hun Sen. Prima întîlnire a avut loc la începutul lunii decembrie 1987, într-o localitate din Franța. Vor urma alte două reuniuni — în ianuarie și noiembrie 1988, tot în Franța, ca și o a patra, la începutul lunii mai 1989, la Jakarta, în Indonezia.

În urma unei inițiative de pace indoneziene, sprijinită de ASEAN, cele patru fracțiuni kampuchiene se vor întîlni, pentru prima oară, la 25 iulie 1988, la Bogor (Indonezia) — așa-numita reuniune JIM-I. Li se vor alătura reprezentanți ai Vietnamului, Laosului, ai ASEAN.

Caracterizată de organizatori drept o „reuniune de compromis și speranțe", un „prim pas" spre realizarea unei înțelegeri, întîlnirea neoficială de la Bogor s-a încheiat prin decizia de a se crea un grup de lucru, format din reprezentanți ai tuturor participanților, însărcinat, pînă în decembrie 1988, cu examinarea unor aspecte concrete ale unei reglementări politice a problemei kampuchiene. Potrivit agențiilor de presă, în cadrul primei reuniuni neoficiale JIM-I, au fost dezbătute o gamă largă de probleme, incluzînd retragerea trupelor vietnameze, alcătuirea unui guvern cvadripartit, edificarea unei Kampuchii independente, nealiniate, neutre. A fost consemnată, totodată, menținerea diversității punctelor de vedere exprimate asupra unora sau altora dintre probleme — diversitate dezvăluită și în diferitele planuri de pace, formulate în cadrul reuniunii.

Pe de altă parte, în vara și toamna anului trecut, comentatorii erau aproape unanimi în a remarca existența unor condiții internaționale favorabile relansării inițiativelor diplomatice în problema Kampuchiei. Rețineau atenția, în acest context, o serie de evenimente, precum : reuniunea ministerială a ASEAN, de la începutul lunii iulie 1988, încheiată cu un apel adresat comunității mondiale în sprijinul negocierilor de pace, propuse de Indonezia, în problema Kampuchiei ; întrunirea unor țări membre ale mișcării de nealiniere, destinată studierii posibilităților ca mișcarea să contribuie la o reglementare pașnică a conflictului. În aceeași perioadă, s-au intensificat contactele la nivel bilateral, asistîndu-se la o precizare a pozițiilor diferitelor părți implicate. Norodom Sianuk a vizitat, în acest timp, Franța, Thailanda, Japonia. Într-o alocuțiune, rostită la Paris, prințul Sianuk a insistat asupra ideii convocării unei conferințe internaționale în legătură cu Kampuchia.

Interesul pentru soluționarea conflictului kampuchian s-a vădit și cu prilejul dezbaterilor angajate pe această temă, în cadrul lucrărilor Adunării Generale a ONU, din toamna trecută, cînd a fost adoptată o rezoluție cerînd retragerea tuturor trupelor străine, documentul pronunțîndu-se, totodată, pentru reconciliere națională, negocieri imediate, la care să participe toate părțile interesate, și înfăptuirea altor măsuri menite să ducă la reinstaurarea păcii și independenței Kampuchiei.

În decembrie 1988, prințul Norodom Sianuk a dat publicității o propunere în cinci puncte, cuprinzînd : cererea de stabilire a unei „date precise" pentru retragerea trupelor vietnameze din Kampuchia și ca această dată să nu fie condiționată de asistența oferită grupărilor armate kampukiene ; dizolvarea simultană a celor două regimuri kampuchiene — regimul de la Pnom Penh și Guvernul de Coaliție al Kampuchiei Democrate ; organizarea de alegeri generale, sub control internațional ; formarea unui guvern provizoriu cvadripartit și a unei armate unice ; constituirea unei forțe internaționale de menținere a păcii în Kampuchia. (În februarie a.c., acest plan a fost înaintat Consiliului de Securitate și Adunării Generale a ONU). Premierul R.P. Kampuchia, Hun Sen, a respins, însă, propunerea privind dizolvarea administrației sale. Lui Hun Sen îi aparține un alt plan de pace, prevăzînd, între altele, crearea unui consiliu de reconciliere națională, în frunte cu Norodom Sianuk, cu participarea celor patru părți kampuchiene ; alegeri generale pentru o Adunare Națională, adoptarea unei noi Constituții, formarea unui guvern de coaliție. A fost propusă, de asemenea, crearea unei comisii internaționale pentru supravegherea realizării înțelegerilor convenite în domeniul reglementării politice, organizarea unei conferințe internaționale. Programul prevedea menținerea statu quo-ului în Kampuchia pînă la desfășurarea de alegeri generale pentru Adunarea Națională, aceasta urmînd să adopte noua Constituție și să formeze guvernul de coaliție.

Într-un nou moment de intensificare a activității politice și diplomatice în jurul problemei kampuchiene, ministrul de externe thailandez sosea, în ianuarie, la Hanoi. Era prima vizită la acest nivel din 1976. „Sperăm că problema kampuchiană va fi reglementată în cursul primului trimestru al anului în curs sau, cel mai tîrziu, în septembrie 1989" — declara, la o conferință comună de presă, ministrul vietnamez de externe. La rîndul său, ministrul thailandez arăta : „Acum, cînd dispunem de un calendar mai rapid privind retragerea (trupelor vietnameze), trebuie să se intensifice eforturile diferitelor părți pentru a se ajunge rapid la o soluție politică". „Împărtășim ideea — a spus el — că poziția în cinci puncte a prințului Sianuk și cea în șapte puncte a lui Hun Sen ar trebui considerate drept bază a discuțiilor între părțile khmere. China și URSS ar putea fi invitate să participe la acest proces într-o anumită etapă, anterioară unei conferințe internaționale în problema kampuchiană".

Speranța în posibilitatea unei soluționări grabnice a conflictului kampuchian a fost exprimată și de miniștrii de externe ai celor șase state ale ASEAN, la conferința lor extraordinară, din luna ianuarie a.c. Șansele unei asemenea soluționări au fost, de asemenea, evaluate în ianuarie, în cursul vizitei la Beijing a prințului Norodom Sianuk ; în cadrul întîlnirii, la Bangkok, între premierul thailandez, Chatichai Choonhavan, și premierul Hun Sen ; sau al contactelor chino-vietnameze, la nivel de ad-

juncți ai miniștrilor de externe, de la Beijing ; de asemenea, în februarie, cu prilejul convorbirilor, tot de la Beijing, dintre miniștrii de externe ai R.P. Chineze și URSS și, săptămîna aceasta, cu prilejul întîlnirii la nivel înalt sovieto-chineze.

Necesitatea soluționării pe cale politică a problemei Kampuchiei, a găsirii unei soluții cuprinzătoare, juste și durabile acestei probleme, pentru crearea unei Kampuchii independente, suverane, pașnice, neutre și nealiniate, a fost subliniată și în „declarația de consens", dată publicității după a doua întîlnire neoficială de la Jakarta (19—21 februarie 1989).

Întrunită în sesiune extraordinară, la începutul acestei luni, Adunarea Națională a R.P. Kampuchia a adoptat, în unanimitate, importante amendamente la Constituția țării. Potrivit textului modificat, denumirea oficială a țării va fi statul Cambodgia, definit ca țară unită, independentă, democratică, suverană, pașnică, neutră și nealiniată. S-a hotărît, de asemenea, modificarea drapelului național. Totodată, premierul Hun Sen a avansat un program de măsuri pentru perioada de tranziție. Astfel, după încheierea retragerii trupelor vietnameze și încetarea focului, programul prevede crearea unui Consiliu național suprem, de conducere. Președinte al Consiliului — s-a precizat — ar putea fi Norodom Sianuk, iar vicepreședinți — reprezentanții celorlalte fracțiuni.

În același timp, în cadrul unei conferințe de presă ținute în districtul Samrong din Kampuchia, Norodom Sianuk a declarat că, în cursul recentelor sale convorbiri, de la Jakarta, cu Hun Sen, acesta a spus că dorește un guvern bipartit — Hun Sen și Sianuk. Dar eu — a precizat Sianuk — am propus un guvern cvadripartit — Sianuk, Hun Sen, Khieu Samphan și Son Sann. „În caz contrar, nu va fi pace" — a precizat președintele Kampuchiei Democrate. Sianuk a subliniat importanța instituirii unui mecanism de control internațional (ICM), care „ar urma să rămînă cel puțin cinci ani în Cambodgia, pentru a supraveghea retragerea trupelor vietnameze și alegerile generale și pentru a ajuta poporul cambodgian să-și apere pacea și stabilitatea".

În contextul ultimelor evoluții kampuchiene, diferiți comentatori subliniază însemnătatea deosebită a celei de-a patra serii de convorbiri Norodom Sianuk — Hun Sen, începute la 2 mai, la Jakarta. „Vom progresa spre o reglementare — a spus, cu acel prilej, Norodom Sianuk. Se pare că ajungem la capătul tunelului".

În cursul convorbirilor, părțile au convenit ca secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar, și ministrul de externe al Indoneziei, Ali Alatas, să adopte o hotărîre privind convocarea unei conferințe internaționale în problema Cambodgiei și crearea unui mecanism internațional de control (ICM) — a arătat Son Sann, primul ministru al guvernului de coaliție al Kampuchiei Democrate, la o conferință de presă, despre care relatează agenția „China Nouă". Între cele două părți s-au menținut, însă, divergențe în legătură cu „aspectul intern" al problemei kampuchiene — constituirea unui guvern cvadripartit de coaliție pentru pregătirea și organizarea alegerilor generale în Cambodgia, a precizat premierul, care a arătat, de asemenea, că participanții au convenit să aibă o nouă rundă de convorbiri la Paris, la 24 iulie. Son Sann a salutat, totodată, schimbarea denumirii „Republica Populară Kampuchia" în „Statul Cambodgia", schimbarea drapelului și imnului național și a arătat că forțele rezistenței doresc o unitate reală și încetarea conflictelor dintre kampuchieni.

Președintele Kampuchiei Democrate, Norodom Sianuk, a arătat, în cadrul conferinței de presă, că este de acord cu invitația adresată de Hun Sen de a se reîntoarce în țară, dar numai în anumite condiții.

Recent, într-un comunicat difuzat după o reuniune extraordinară a Consiliului de Miniștri al Guvernului de Coaliție al Kampuchiei Democrate (GCKD), care a avut loc la Bangkok și la care au participat președintele Kampuchiei Democrate, Norodom Sianuk, primul ministru al GCKD, Son Sann, și vicepreședintele Kampuchiei Democrate, Khieu Samphan, precum și alte 20 oficialități ale celor trei fracțiuni din cadrul coaliției, a fost exprimat sprijinul Consiliului de Miniștri față de propunerea prințului Sianuk de a se organiza, la sfîrșitul acestui an, la Paris, o întîlnire a celor patru părți kampuchiene, sub președinția lui Sianuk, pentru a se găsi o soluție politică cuprinzătoare conflictului din Kampuchia.

Liana Enescu

Apropo de...

Cei mai bogați dintre bogați...

Între diversele statistici și clasamente care se alcătuiesc în țările bogate pe cele mai felurite teme, a intrat în tradiție să se întocmească periodic și un top al celor mai bogați dintre cetățenii lor bogați. Iar, după statistici și clasamente, vin reflecțiile și comentariile de tot felul.

Cu cîtva timp în urmă, s-a făcut și o situație la zi a celor mai bogați bogați din Franța. Parcurgînd șirurile de nume și cifre, cineva remarca, bunăoară, că lista păcătuiește, între altele, prin aproximație. Valoarea marilor averi nu e prea bine cunoscută — se pare — nici măcar de către cei ce le posedă, căci, pentru a alcătui o situație la centimă, trebuie să se țină seama de tot felul de complicații — participarea la „societăți paravan", „participații piramidale", „interese încrucișate", investiții în străinătate și cîte și mai cîte alte forme de sustragere de la rigorile impozabilității pe venit. Hotărît lucru, una din marile probleme ale bogaților e și aceea de a ști exact ce și cît au (nu numai de a disimula cît mai mult și mai bine din ce și cît au).

Săracii, în schimb, sînt net avantajați în această privință. Într-o casă de „noi săraci", sau de șomeri, sau de imigranți, nu se face oare bugetul familial mereu și mereu, pentru a se putea vedea cum poate fi asigurat traiul celor din casă de azi pe mîine ? Lista celor mai săraci cetățeni ai țării e, oricum, mult mai ușor de alcătuit. Oare-i vine greu cerșetorului dintr-o stație de metrou sau celui fără adăpost, care doarme sub podurile Senei, să-și numere pumnul de monezi strînse în pălărie sau primite de la cîte o instituție filantropică, bani ce reprezintă, adesea, singura sa valoare... mobiliară sau imobiliară ?

Bogații sînt invidiați, și nu-i deloc de mirare. Și sînt invidiați din multe motive. De pildă, pentru faptul că au putința de a transmite, din generație în generație, un capital sustras, cu multă bătaie de cap, unei „triple eroziuni", cum o califică „Figaro Magazine" : presiunea fiscală, inflația și afacerile proaste. „Și să nu mi se spună că descendenții au mai puțin merit decît înaintașii lor, căci întotdeauna e mai dificil să păstrezi o avere decît să o faci" — notează, ironic, autorul articolului din spătămînalul menționat.

Foiletonistul Philippe Bouvard cade, la rîndul lui, în admirație (ipocrită, desigur) în fața bogaților la superlativ, cărora le alcătuiește un sugestiv portret colectiv :

„Cît sînt de frumoși, de șic, de curați ! Și cu cîtă siguranță surîzătoare străpung ei obiectivul aparatului de fotografiat cu o privire atentă, hotărîtă și strălucitoare ! Fie că optează pentru cămașă, pentru pulover făcut de mînă sau pentru costum sobru, ei apar siguri de ei înșiși și dominatori, entuziaști și cumpăniți, lansînd mai degrabă, decît urmînd mode... Fotografii îi surprind (sic) în timp se studiază dosare în avioanele lor personale. Se ghicește că, deși au tenul fraged al celor în drept să semneze note de plată în marile restaurante, nu abuzează de bucate alese... Nu cunosc nimic mai reconfortant, în cenușiul și plictiseala din jur, decît o fotografie pe plajă a unui patron de întreprindere aflat în apogeul carierei sale. Acest om sfidează lenea, moartea, boala, lupta de clasă, impozitul pe beneficii, revendicările sindicale și condițiile îmbunătățite de muncă... Cravata e sobră, mapa facultativă, biroul debarasat de hîrțogăraia inutilă. Patronul surîde cu toată dantura, uneori falsă, partenerilor mai mici de afaceri și presei. Dacă nu fabrică garnituri de metrou sau Airbus-uri, ține în mînă, cu un gest degajat, produsul său, atunci cînd se fotografiază. Cînd boss-ul are spirit de echipă și cînd periodicul specializat are destul spațiu pentru o fotografie mare, îi descoperim în ea pe directorul general și pe directorii generali adjuncți, ajutoarele sale fără drept de succesiune, dar a căror satisfacție nu e mai mică, ținînd seama de faptul că au fost admiși să-l înconjoare pe nr. 1".

Un singur repros are de făcut autorul acestui portret patronului atît de bine reprezentat foto în ochii publicului : faptul că e constant surîzător. „Capetele gînditoare și active ale unei țări cu un important deficit al balanței comerciale ar trebui să se străduiască să afișeze acea cută de neliniște, care îi distinge pe pesimiștii lucizi de optimiștii inconștienți".

Surîsul perpetuu e, însă, în cazul celor mai bogați dintre bogați, apanajul nedisimulat al profitului.

Corneliu Vlad

1000+1

Zeci de mii de tineri au participat la Bruxelles la o amplă demonstrație împotriva modernizării armelor nucleare, pentru o Europă a securității și colaborării, pentru un viitor pașnic

Creșterea decalajului dintre păturile bogate și marea majoritate a populației din Japonia este privită cu o tot mai mare îngrijorare de opinia publică din această țară, de statisticieni și chiar de unii membri ai guvernului. Semnificativă, în acest sens, este declarația profesorului Kuniko Inoguti, care se ocupă cu studierea nivelului de trai al japonezilor : „Dacă guvernul nu se va strădui să îmbunătățească situația în domeniul social, japonezul de rînd va începe să se simtă înstrăinat în propria sa societate, fenomen care se produce, acum, în Statele Unite". În imagine — una din demonstrațiile de la Tokio în favoarea îmbunătățirii condițiilor de viață

Relații

Într-o declarație făcută agenției „Anatolia", primul ministru al Turciei, Turgut Ozal, a afirmat că țara sa dorește să-și îmbunătățească relațiile cu Grecia prin promovarea „spiritului de la Davos". (La Davos, în Elveția, Turgut Ozal și premierul grec Papandreu au izbutit, în ianuarie 1988, să realizeze o apropiere între cele două țări). Premierul turc a relevat că întrevederea pe care o va avea în cursul acestei luni cu șeful guvernului elen va constitui o componentă a procesului inițiat la Davos și va avea o ordine de zi deschisă, părțile putînd să ridice orice probleme.

Vizită

Președintele Austriei, Kurt Waldheim, va efectua, în prima săptămînă a lunii iunie, o vizită oficială la Rabat, la invitația regelui Hassan II al Marocului, informează agenția „WAM", precizînd că este pentru prima dată cînd un președinte austriac vizitează această țară. Cu prilejul convorbirilor, cei doi șefi de stat urmează să dezbată o serie de aspecte ale relațiilor bilaterale, precum și diverse probleme internaționale și regionale, cu precădere evoluția situației din Orientul Mijlociu.

Defecțiune

La baza aeriană de la Oxfordshire, în zona centrală a Angliei, un bombardier american „F-111" a fost nevoit să efectueze o aterizare forțată ca urmare a defectării sistemelor sale de bord. Avioanele de acest tip poartă de obicei arme nucleare. Autoritățile militare au refuzat să precizeze dacă, la bordul avionului, care efectua un zbor de antrenament, se aflau sau nu arme nucleare.

Participare

Președintele Hosni Mubarak va participa la reuniunea arabă extraordinară la nivel înalt, care va avea loc la 23—24 mai în Maroc, a anunțat Osama El Baz, consilier al șefului statului egiptean. Potrivit agenției marocane „MAP", președintele Mubarak a relevat că a fost informat oficial despre data desfășurării reuniunii și a adăugat că, practic, toate țările arabe se pronunță pentru prezența Egiptului la conferința de la Casablanca.

Dialog

Răspunzînd la interpelări în Dietă, ministrul de externe nipon, Sosuke Uno, și-a exprimat satisfacția în legătură cu evoluția dialogului nipono-sovietic, evidențiind intensificarea contactelor bilaterale din ultima perioadă, reflectată, între altele, și de recenta sa vizită la Moscova. El a calificat, totodată, informează agenția „TASS", ca nefirească lipsa unui tratat de pace între Japonia și U.R.S.S. Se amintește, în acest context, că a fost creat un grup mixt de lucru care să se ocupe de examinarea aprofundată a aspectelor de ordin istoric și juridic legate de soluționarea acestei probleme.

Beton

O întreprindere de construcții din orașul-port iugoslav Split a pus la punct un nou tip de beton ușor, avînd în compoziție granule de polistiren prelucrat. Deoarece polistirenul se extinde în amestec, produsul este de patru ori mai ușor decît betonul obișnuit, realizîndu-se și economii de material. Noul tip de beton este un izolant termic și fonic mult mai bun decît cel obișnuit, dispunînd și de o elasticitate mai mare.

Acceptare

Senegalul și Mauritania au acceptat convorbiri directe pentru a depăși consecințele recentelor ciocniri dintre cetățeni ai celor două țări. Șeful statului Mali, M. Traore, președintele în exercițiu al Organizației Unității Africane, care desfășoară o misiune de mediere în această problemă, a anunțat că miniștrii de interne senegalez și mauritanian se vor întîlni la 17 mai, în capitala Mali (Bamako), pentru a examina evenimentele menționate.

Dispozitiv

Autoritățile guvernamentale ale Kenyei au făcut cunoscut, cu prilejul unei reuniuni a specialiștilor în combaterea muștei tze-tze, că posibilitatea de distrugere a acestui flagel a devenit o realitate. Astfel, s-a arătat că un dispozitiv special, creat recent și testat, poate culege insectele care, tratate cu substanțe chimice, sînt complet anihilate. S-a relevat că, prin acest tratament, 99 la sută din insecte pot fi distruse într-un interval de opt luni. În Kenia, o pătrime din teritoriu este infestată cu musca tze-tze, situație care a reclamat mari eforturi în lupta pentru limitarea pagubelor produse șeptelului.

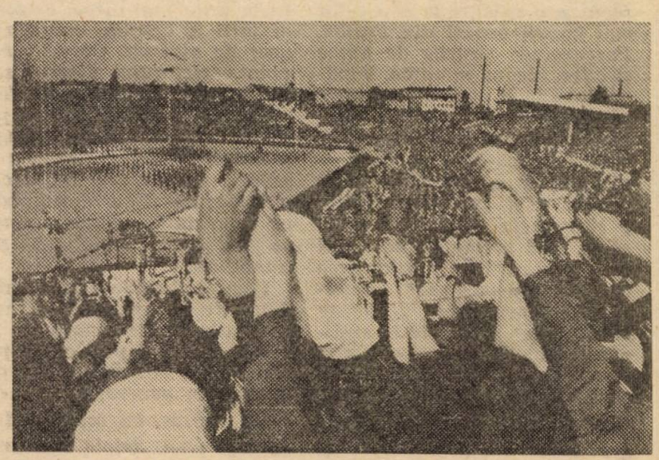

O manifestație de solidaritate a avut loc, în această săptămînă, pe stadionul berlinez, numit semnificativ al „tinerilor din lumea întreagă"

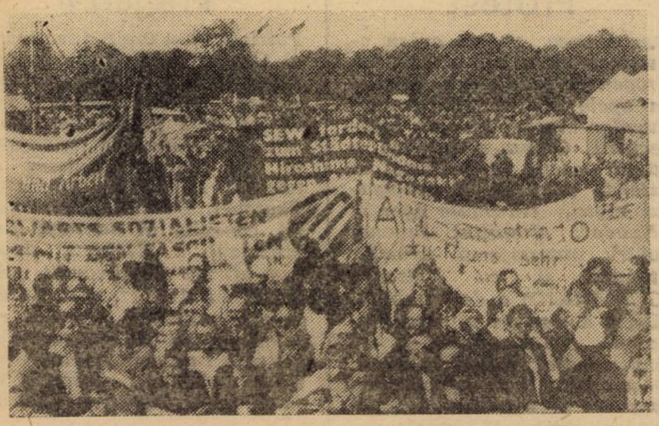

Zilele trecute, numeroşi locuitori ai Berlinului occidental au protestat împotriva creşterii şomajului şi, în acelaşi timp, a recrudescenţei neonazismului, fenomen ce se răspîndeşte cu repeziciune în multe oraşe vest-europene

În acelaşi interval de timp, cu prilejul celei de-a 44-a aniversări a victoriei împotriva Germaniei fasciste, la Frankfurt pe Main a avut loc o demonstraţie la care au participat aproximativ 15000 de persoane. Manifestanţii s-au pronunţat în favoarea unor măsuri eficiente împotriva grupărilor neonaziste

Reuniune

Ţările africane trebuie să elaboreze legislaţii care să le protejeze mediul ambiant de poluarea cu deşeuri toxice şi radioactive — a declarat ministrul liberian al minelor şi energiei, William Freeman. Luînd cuvîntul în cadrul unei reuniuni regionale cu această temă, desfăşurată la Monrovia, ministrul liberian a cerut ţărilor occidentale să pună capăt exportului de deşeuri periculoase în Africa sau în alte ţări din „lumea a treia". El a chemat guvernele africane să respecte rezoluţia O.U.A. din mai 1988 privind depozitarea de asemenea reziduuri pe teritoriul ţărilor africane. „Trebuie să acţionăm împreună pentru a proteja viitorul pămînturilor, apelor şi popoarelor noastre" — a spus ministrul liberian.

Apel

Regele Hussein al Iordaniei a lansat un apel la depăşirea dificultăţilor cu care se confruntă ţara sa şi atenuarea efectelor asupra societăţii ale recentelor măsuri guvernamentale. În cadrul primei şedinţe a noului guvern iordanian, suveranul haşemit a subliniat — informează agenţia „KUNA" — că, în înfăptuirea politicii interne, sînt necesare încrederea poporului, dialogul constructiv cu acesta, care trebuie ţinut la curent cu evoluţia evenimentelor. Suveranul iordanian a relevat că următoarea etapă a dezvoltării statului trebuie să o constituie organizarea de alegeri parlamentare, revizuirea programului economic şi a sistemului impozitelor, în vederea asigurării unei echităţi sociale sporite.

Navetă

Noua navetă spaţială ce o va înlocui pe „Challenger", distrusă într-un tragic accident, a fost botezată cu numele de „Endeavour", a anunţat NASA. Numele a fost purtat de nava amiral folosită de exploratorul englez James Cook în secolul al XVIII-lea. Ea urmează să realizeze primul zbor în 1992.

Convorbiri

Indonezia şi Portugalia au reluat, sub auspiciile secretarului general al O.N.U., convorbirile privind Timorul de Est — a anunţat un purtător de cuvînt al Naţiunilor Unite. S-a precizat că Javier Perez de Cuellar a discutat cu reprezentanţii permanenţi la O.N.U. ai celor două ţări modul de a se facilita vizita unei delegaţii parlamentare portugheze în Timorul de Est pentru a se contribui astfel la găsirea unei soluţii acceptabile pe plan internaţional. (Conform poziţiei indoneziene, relevă agenţia „China Nouă", populaţia respectivului teritoriu a optat pentru integrarea cu Indonezia, dar Portugalia, care şi-a exercitat anterior autoritatea în Timorul de Est, a contestat în cadrul O.N.U. acest punct de vedere).

Plan

În capitala Suediei s-au încheiat lucrările conferinţei internaţionale consacrate acordării de ajutor economic Nicaraguei. Reprezentanţi din 15 state europene şi din America, precum şi ai comisiei C.E.E., F.M.I., Băncii Interamericane de Dezvoltare şi P.N.U.D. au apreciat că planul economic pentru Nicaragua, prezentat spre examinare, este „serios şi aplicabil". Participanţii au decis să acorde ajutoare însumînd 30 de milioane dolari pentru realizarea planului economic propus.

Maladie

Sub auspiciile O.N.U., în perioada 4—9 iunie, la Montreal (Canada) se vor desfăşura lucrările celui de-al V-lea Congres mondial consacrat combaterii Sindromului Imunodeficienţei Dobîndite (SIDA), s-a anunţat la sediul Naţiunilor Unite. Participanţii la forum — aproape 10 000 de medici, oameni de ştiinţă şi specialişti, inclusiv 300 de persoane afectate de SIDA — vor examina problemele sociale, juridice, economice şi etice legate de răspîndirea acestei maladii. În opinia oamenilor de ştiinţă, în lume există, în prezent, peste 450 000 de bolnavi de SIDA, dintre care majoritatea trăiesc în ţările africane. Aceleaşi surse apreciază că numărul persoanelor purtătoare ale virusului SIDA este, în prezent, de 5—10 milioane, dintre care un milion americani.

Expediţie

A fost încheiată cu succes încercarea unui număr de 12 exploratori (sovietici şi americani) de a traversa pe jos sau cu bărcile strîmtoarea Bering, care separă Ciukotka de Alaska. Din cauza unor furtuni puternice, expediţia a ajuns în Alaska cu o întîrziere de cîteva săptămîni. În urma topirii rapide a gheţarilor, ultima parte a traseului a fost parcursă la bordul unui avion. În total, grupul de exploratori a parcurs distanţa de 1 500 km.

Disponibilitate

În declaraţiile făcute ziariştilor la Bonn, preşedintele Nicaraguei, Daniel Ortega, a relevat că întrevederile pe care le-a avut cu cancelarul Helmut Kohl şi cu preşedintele Richard von Weizsäcker au marcat începerea dialogului la nivel înalt nicaraguano—vest-german. El a arătat că R.F.G. şi-a exprimat disponibilitatea ca, împreună cu Canada, Spania şi o ţară din America Latină, să participe la activităţile unei comisii internaţionale de supraveghere a procesului de pace din America Centrală.

Proiect

Comitetul pentru probleme sociale al Consiliului Economic şi Social al O.N.U. (ECOSOC) a adoptat, prin consens, un proiect de hotărîre cu privire la consumul de droguri în rîndul copiilor. Comitetul a adresat agenţiilor internaţionale competente şi Fondului O.N.U. pentru controlul consumului de droguri apelul de a acorda prioritate sprijinirii campaniilor de prevenire a consumului de droguri şi programelor de recuperare destinate minorilor care au căzut victimă acestui flagel. Comitetul pentru probleme sociale al ECOSOC a reamintit rezoluţia adoptată anul trecut de Adunarea Generală care condamnă traficul de droguri sub toate formele, în special activităţile criminale implicînd copii în folosirea, producerea şi vînzarea de narcotice.

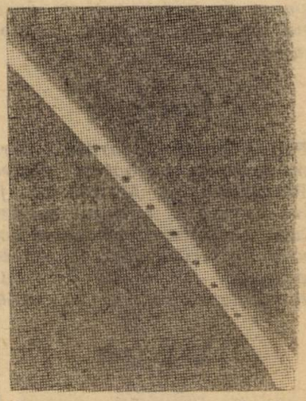

În provincia chineză Henan, a fost descoperit un fluier din os, vechi de 8 000 de ani. Cu acelaşi prilej, au fost scoase la iveală numeroase obiecte din perioada neolitică, considerate de specialişti ca deosebit de interesante

În condițiile creșterii tendinței de concediere, ca urmare a închiderii unor întreprinderi, în tot mai multe țări occidentale se intensifică mișcările de protest. În imagine, peste 5000 de muncitori mineri belgieni, care au participat, în localitatea Hasselt, la o demonstrație împotriva închiderii a două mine

1000+1

Preocupări

Președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), Sam Nujoma, a declarat că, odată cu independența Namibiei, preocupările pentru dezvoltarea economică a teritoriului vor fi dintre cele prioritare. El a arătat că viitorul guvern SWAPO intenționează să acționeze pentru creșterea producției agricole, pentru a satisface nevoile de produse alimentare ale populației. Noi ne pronunțăm — a spus liderul SWAPO — pentru ca locuitorii albi să rămînă în Namibia, iar pe bază de drepturi egale să-și aducă contribuția la dezvoltarea ei economică. SWAPO consideră că țara nu poate fi independentă din punct de vedere politic dacă nu are independența economică.

Feribot

Prima legătură maritimă permanentă de feriboturi dintre Portugalia și Maroc va fi inaugurată la sfîrșitul acestei luni. La fiecare transport pot urca pe feribot pînă la 300 de pasageri. Transportul de automobile va începe în iulie.

Vulcan

Datorită iminentei erupții a vulcanului Galeras, din sudul Columbiei, autoritățile locale au ordonat evacuarea persoanelor din zonă. Într-o primă etapă au fost evacuați 5 000 de locuitori din zonele cele mai periclitate, însă numărul persoanelor aflate în cele șase localități din perimetrul vulcanului se ridică la circa 400 000.

Alegere

Catherine Lalumière, deputat socialist în parlamentul francez, a fost aleasă ca secretar general al Consiliului Europei occidentale, fiind prima femeie care deține această funcție. Lalumière este succesoarea lui Marcelino Oreja, Spania, al cărui mandat expiră în toamna acestui an.

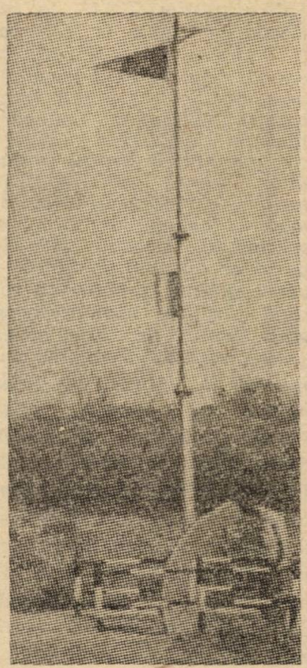

Pe numeroase artere rutiere din Israel au fost instalate telefoane de urgență, care folosesc energia solară. Datorită unui sistem de stocare a energiei, telefoanele pot fi folosite și în zilele înnorate

Protest

Dezvăluirea că un avion american cu o bombă cu hidrogen la bord s-a scufundat în apele din apropierea țărmurilor nipone, în zona prefecturii Okinawa, în 1965, a stîrnit reacții de protest în diferite părți ale arhipelagului nipon, transmite agenția „Kyodo". Consiliul Japonez pentru interzicerea armelor atomice și cu hidrogen (GENSUIKIO) a dat publicității o declarație în care condamnă S.U.A. pentru că au ținut „secret" acest incident. Organizația cere guvernului să-și clarifice poziția în legătură cu faptul că armele nucleare nu pot fi admise în Japonia fără consultații prealabile. Pe de altă parte, s-a anunțat o sesiune extraordinară a adunării prefecturale Okinawa pentru a determina adevărul în legătură cu incidentul respectiv.

Pregătiri

Potrivit unui înalt funcționar al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în prezent se fac pregătiri pentru o întîlnire între președintele Statului Palestina, Yasser Arafat, și primul ministru al Marii Britanii, Margaret Thatcher. Bassam Abu Sharif, consilier al liderului palestinian, a declarat, după cum afirmă ziarul saudit „Al Shark Al Awsat", citat de agenția austriacă „APA", că reprezentanți ai guvernului britanic i-au comunicat că nu există „nici un obstacol" în calea unei astfel de întîlniri.

Grindină

Locuitorii capitalei Filipinelor au fost surprinși de un fenomen meteorologic extrem de rar în această parte a globului: o abundentă ploaie însoțită de grindină. Cetățenii nu-și amintesc să fi fost martorii unui asemenea fenomen, știut fiind că, în această țară, ploile sînt, aproape fără excepție, deosebit de calde. Institutul meteorologic din Manila a explicat fenomenul prin apariția bruscă a unui front de aer rece, care a declanșat neobișnuita „ploaie cu gheață".

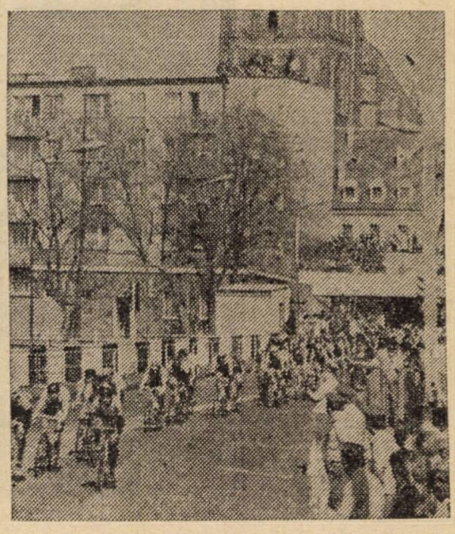

Imagine din timpul celei de-a cincea etape a tradiționalei întreceri de ciclism — „Cursa Păcii", care s-a desfășurat între orașul polonez Poznan și Cottbus din RDG, pe o lungime de circa 200 km

Întrunire

Comitetul Ligii Arabe, însărcinat cu soluționarea crizei libaneze, se va întruni la 20 mai, la Casablanca, a anunțat ministrul de externe kuweitian, Sabah Al Ahmed, președintele Comitetului. Sabah va prezenta miniștrilor de externe arabi și, apoi, participanților la reuniunea arabă la nivel înalt (programată pentru 23—24 mai, la Casablanca) un raport privind rezultatele contactelor întreprinse de Comitet cu părțile implicate în conflict.

Performanță

Actrița japoneză Masako Izumi și echipa sa au ajuns, săptămîna trecută, la Polul Nord, ea fiind prima femeie din Japonia care reușește această performanță. Izumi mai încercase o dată să atingă acest obiectiv, fără succes însă.

Acuzații

Luînd cuvîntul în cadrul unei sesiuni speciale a Adunării Naționale (parlamentul), primul ministrul al Coreei de Sud, Kang Young Hoon, a subliniat că autoritățile sînt ferm hotărîte să pună capăt activității grupărilor radicale de stînga. Deputații opoziției au acuzat guvernul că nu este capabil să conducă țara și nu dorește să promoveze reforme democratice. Totodată, ei au apreciat că autoritățile provoacă dezordine și folosesc acțiunile de protest ale populației ca pretext pentru înlăturarea adversarilor politici.

Rubrică realizată de C. Ștefan

„Odiseea interplanetară" a celor două sonde automate „Phobos"

Enigmaticului „Phobos" — unul din cei doi sateliți naturali ai planetei Marte — nu i-a fost dat, deocamdată, să primească mesagerii pașnici de pe Terra — stațiile interplanetare automate sovietice „Phobos-1" și „Phobos-2", care se îndreptau spre el, întrucît călătoria acestora s-a întrerupt în împrejurări cu totul neașteptate, de-a dreptul dramatice. În acest fel și obiectivele proiectului internațional „Phobos" au fost doar în parte realizate, și anume, investigarea spațiului interplanetar, a Soarelui și parțial a planetei Marte, cercetarea propriu-zisă a satelitului marțian fiind amînată fortuit pentru viitoare expediții interplanetare.

Înainte de a înfățișa cîteva din rezultatele înregistrate în derularea programului internațional „Phobos", care, de altfel, debutase — în vara anului trecut — sub cele mai bune auspicii, să trecem în revistă momentele principale ale „odiseei interplanetare" a celor două sonde automate.

Așa cum a scris la timpul respectiv revista „Lumea", la această rubrică, ambele stații fuseseră lansate succesiv — la 7 și 12 iulie 1988 — de pe cosmodromul sovietic Baikonur, înscriindu-se normal pe lungul drum către planeta vecină Terrei și satelitul marțian Phobos de la care stațiile au împrumutat numele. Iată însă că, la începutul lunii septembrie anul trecut, exact după opt săptămîni de la start, s-a pierdut legătura cu prima din cele două „Phobos". Practic, aparatul „Phobos-1" nu s-a mai prezentat la repriza obișnuită de radiocomunicații cu Pămîntul, „refuzînd" să răspundă repetatelor apeluri ale Centrului de dirijare a zborurilor cosmice de lîngă Moscova, ca și ale celorlalte centre de comunicații la mare distanță. Conducătorul științific al programului internațional „Phobos", academicianul Roald Sagdeev, explica atunci, în următorii termeni, această nedorită întîmplare din Cosmos : „Aparatele «Phobos» reprezintă, în sine, o foarte complexă robotizare cosmică programată. În cursul fiecărei reprize de legături prin radio, grupul de dirijare a zborului trimite acestor aparate cîte un set de instrucțiuni, echivalînd cu mai multe pagini de text. Sondele, aflate în plină evoluție, trebuie să îndeplinească riguros aceste instrucțiuni, care sînt, de altfel, prelucrate prompt de calculatoarele electronice de bord. Ca răspuns, respectivele computere trimit pe Pămînt rezultatele măsurătorilor și investigațiilor efectuate de aparatele științifice".

Ce se întîmplase, însă, în acea primă zi de septembrie 1988, cînd „Phobos-1" nu mai răspundea chemărilor de pe Terra ? Din analiza comenzilor transmise succesiv aparatului cosmic în ajunul zilei menționate a rezultat că într-una din instrucțiuni s-a strecurat o mică greșeală, practic s-a intercalat, dintr-o eroare, desigur, o singură literă „parazită". Urmarea a fost că s-a format o comandă neadecvată pentru sistemul care stabilește orientarea aparatului în spațiu. Din acel moment, nu au mai existat legături cu stația cosmică automată „Phobos-1", despre evoluția ulterioară a acesteia putîndu-se face doar presupuneri. Se pare că, treptat, aparatul a început să-și piardă orientarea, panourile bateriilor sale solare primeau și furnizau din ce în ce mai puțină energie, pentru ca, în cele din urmă, epuizîndu-se rezervele de energie, stația să nu mai poată reacționa nici chiar la cele mai puternice semnale radio transmise de pe Terra. Aparatul a întors definitiv spatele Soarelui — remarcau cu amărăciune specialiștii sovietici de la Centrul de dirijare a zborurilor cosmice, care, în tot cursul lunii septembrie, au făcut încercări concentrice de a restabili legăturile cu sonda rătăcită în spațiul interplanetar. Aceste încercări au continuat atîta timp cît a mai existat o cît de mică șansă ca, în procesul rotirii necontrolate a aparatului, bateriile lui solare să se întoarcă măcar pentru o vreme către Astrul zilei. Încercări pentru reintrarea în legătură cu aparatul interplanetar, pentru recuplarea acestuia la sistemul global de comunicații cosmice au făcut și specialiștii din celelalte 12 țări care au participat la programul internațional „Phobos". Cu atît mai mult cu cît, la bordul sondei rătăcite, se afla un puternic telescop destinat corectării radiațiilor solare în gama Roentgen.

Întreruperea păgubitoare a legăturii permanente cu stația automată „Phobos-1", însemnînd, în fapt, pierderea stației, a fost — au precizat specialiștii — singurul „accident" spațial din ultimii 15 ani, după insuccesul programului de cercetare a planetei Marte din anul 1973. Poate că tocmai o asemenea perioadă, destul de lungă, fără nici un fel de incidente, a condus la o anumită stare de autoliniștire — remarca academicianul R. Sagdeev, exprimînd convingerea că cele întîmplate vor servi drept lecție severă din care și constructorii de aparate spațiale să tragă învățămintele ce se impun.

În situația intervenită, toate speranțele pentru îndeplinirea principalelor prevederi cuprinse în proiectul „Phobos" s-au pus, în mod firesc, în evoluția celeilalte stații cosmice : „Phobos-2". Pe această sondă se aflau, de fapt, mai multe aparate științifice destinate studierii planetei și, respectiv, satelitului natural marțian. De altfel, stația „Phobos-2" și-a continuat voiajul interplanetar ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Ea ajunsese în preajma planetei Marte, fiind plasată pe orbita acesteia și transmițînd pe Terra imagini și date de mare interes științific. În acest fel, la activul misiunii „Phobos" au putut fi înscrise o serie de experimente privitoare la cercetarea activității solare și a plasmei cosmice, spectrometria planetei Marte în diferite game de unde radio. Cu ajutorul instalației de televiziune de la bordul sondei automate s-au făcut, în mai multe rînduri, filmări ale unor întinse porțiuni de pe Phobos. Totodată, s-au efectuat numeroase experimente și măsurători privitoare la planeta Marte, inclusiv sondarea temperaturii, explorarea solului și atmosferei marțiene. Aceste operațiuni au fost precedate de o corecție a orbitei stației, efectuată în momentul cînd se afla la 250 milioane km de Pămînt. Așadar, bilanțul prealabil al expediției mai include realizări fundamentale ale balisticienilor, care au reușit să determine prin calcul complicatele traiectorii de evoluție a aparatului și să stabilească, totodată, cu o înaltă precizie, orbita de evoluție a satelitului natural Phobos, atît de puțin studiată înainte.

...La 27 martie 1989, după 9 luni de la lansare, pe cînd stația automată mai avea de parcurs doar 100 km pînă la punctul final al călătoriei interplanetare — satelitul Phobos, unde urma să coboare împreună cu întregul ei „desant științific" — s-a produs neprevăzutul : „Phobos-2" nu reintră în „dialogul" cotidian de radiocomunicații cu Pămîntul. Tocmai se încheiase o interesantă repriză de transmisie-recepție a unor imagini televizate ale suprafeței phobosiene, după care stația urma să primească instrucțiuni detaliate pentru ultima etapă de lucru. Încercările de „reanimare" a aparatului sînt însă zadarnice și se prelungesc pe durata a mai bine de două săptămîni. Doar o singură dată, la Centrul de dirijare a zborurilor cosmice, au mai putut fi captate semnale radio de la bordul stației, foarte slabe însă. Apoi, „Phobos-2" a amuțit pentru totdeauna. Întreruperea radiocomunicațiilor a împiedicat, astfel, realizarea obiectivelor stabilite pentru cea de-a treia etapă a expediției, etapă finală și cea mai importantă, cînd sonda automată trebuia să „desanteze" pe Phobos, efectuînd un program inedit de cercetări directe asupra satelitului marțian.

...La 14 aprilie a.c., cînd, potrivit aprecierilor, temperatura la bordul lui „Phobos-2" coborîse pînă la nivelul critic, iar sistemele de lucru ieșiseră din funcțiune, s-a luat hotărîrea de sistare a expediției.

În ce constau, de fapt, cauzele avariei aparatului interplanetar ? Din păcate, la această întrebare nu s-a găsit, pînă astăzi, un răspuns precis, științific fundamentat, cu toate strădaniile savanților și specialiștilor din cadrul Centrului de dirijare cosmic sovietic, ca și din țările participante la proiectul internațional „Phobos". Au fost emise, în schimb, o serie de ipoteze. În această categorie intră și cele referitoare la posibila dezlănțuire a unui puternic flux de radiații, la eventualitatea ciocnirii întîmplătoare a aparatului cu un nor de meteoriți pe orbita circummarțiană sau cu alte corpuri cosmice. Printre versiunile comportînd un anumit „exotism interplanetar", puse, de asemenea, în circulație, se înscrie și presupunerea că, înainte cu cîteva zile de apariția defecțiunii, în cîmpul vizual al camerei de luat vederi s-ar fi interpus un obiect necunoscut, de dimensiuni considerabile. Urmează ca savanții și specialiștii să formuleze concluzii definitive asupra adevăratelor cauze care au determinat evenimentele din jurul planetei Marte, consumate la sfîrșitul lunii martie a.c. În consens cu constructorii de aparate spațiale, ei consideră necesar ca stațiile de tip „Phobos", care înglobează în forma lor actuală un ansamblu de soluții tehnice inedite și care reprezintă, de fapt, o nouă generație de sonde interplanetare, să fie în continuare îmbunătățite sub raportul fiabilității și „vitalității" lor cosmice. În legătură cu finalul dramatic al misiunii „Phobos", conducătorii programului apreciază că, deși pierderea celor două stații este păgubitoare pentru știință, această împrejurare nu trebuie, totuși, să umbrească realizările din domeniul cercetărilor interplanetare, preocupările și eforturile ce se depun pentru valorificarea pașnică a spațiului extraatmosferic, în folosul omului, al progresului și civilizației pe Pămînt.

Mihai Coruț

Savanții analizează cauzele nereușitei misiunii „Phobos"

Capital fictiv și speculații financiare

Interdependențele tot mai strînse dintre centrele financiare ale lumii capitaliste reprezintă o consecință și un factor determinant al accelerării circuitului capitalului financiar-bancar pe plan internațional, care tinde nu numai să-și subordoneze, ci chiar să substituie mișcarea reală a capitalului, producția efectivă de bunuri și servicii, adică crearea propriu-zisă de valoare. Iar așa-numitele „europiețe" nu sînt decît placa turnantă a acestor uriașe mișcări de capitaluri, „laboratorul" în care se multiplică de o manieră cancerigenă capitalul fictiv și locul de desfășurare a concurenței între marile corporații angajate în lupta pentru cucerirea unor segmente cît mai mari din piața financiară globală.

Această mișcare dinspre valori efective înspre titluri fictive traduce, de fapt, o tendință generală ce caracterizează economia occidentală în ultima perioadă și pe care un autor o numea „trecerea de la economia reală la economia simbolică", de la operațiuni cu mărfuri la operațiuni cu titluri (simboluri) ale acestora, trecerea de la capitalul efectiv la cel fictiv. Dincolo de o interpretare teoretică a acestei teze, rămîne un fapt incontestabil accelerarea deosebită a mișcării capitalului fictiv și tendința sa de expansiune globală în anii '80, iar consecințele acestui clivaj major dintre economic și financiar sînt tot mai greu de controlat.

„Eurodolarii" – „bani fără patrie"

Unul din cele mai impresionante fenomene economice internaționale din ultimele decenii îl constituie expansiunea rapidă a așa-numitelor „europiețe" pe care sînt tranzacționate fonduri în „eurodolari", respectiv fonduri în dolari deținute, de către nerezidenți americani, într-o bancă din afara S.U.A. Se pare că prima operațiune cunoscută cu eurodolari a avut loc în 1953, cînd banca londoneză Brown Shipley a convins companiile britanice de asigurări să-și transfere depozitele lor în dolari din băncile americane la banca respectivă. Apoi, dificultățile întîmpinate de Marea Britanie în anii '50 în echilibrarea balanței de plăți au determinat guvernul britanic, după o serie de crize ale lirei sterline, să limiteze utilizarea monedei naționale în operațiunile cu străinătatea ale băncilor britanice ; ca atare, acestea au început să utilizeze tot mai mult dolarul și alte monede străine (valute) în plățile internaționale. Prin extinderea acestui gen de operațiuni și pe alte piețe, precum în alte monede, de la „eurodolari" s-a trecut la „eurovalute", deși, mai corect, este vorba de **„xenovalute"**, pentru că avem de-a face atît cu eurodolari, cît și cu eurolire, euromărci, euroyeni, asiadolari etc., deci cu operațiuni în monede utilizate în afara țării emitente de către nerezidenți ai acelei țări. Sau, ceea ce un autor (Howard M. Wachtel în cartea „The Money Mandarins", apărută în 1986) numește „prima formă a banilor supranaționali".

Oricare ar fi fost sorgintea acestor piețe, consolidarea și expansiunea lor excepțională din ultimele două decenii sînt expresia unei tendințe de fond în economia occidentală : presiunea capitalului pentru „autovalorificare" prin depășirea limitelor locale, regionale, naționale și invadarea pieței mondiale — ea însăși o expresie a legii economice fundamentale a capitalismului, legea plusvalorii. Mai întîi, la sfîrșitul anului 1958, monedele principalelor țări capitaliste au redevenit convertibile — depășindu-se astfel un lung „intermezzo" de „autarhie" monetară, determinată de marea criză interbelică și de război —, ceea ce a favorizat dezvoltarea activităților bancare internaționale. Apoi a urmat un „joc de-a pisica și șoarecele", cum se exprimă autorul citat mai sus, între autoritățile naționale — care urmăreau menținerea unui anumit grad de control asupra operațiunilor valutare și mișcărilor de capital — și capitalul privat în goana după profit. În anii '60, de exemplu, cînd s-a înregistrat primul val de depozite și împrumuturi în eurodolari, factorii declanșatori i-au constituit o serie de încercări ale guvernului american de a controla operațiunile cu capital. Astfel, restrîngerea drepturilor băncilor cu sediul în S.U.A. de a acorda credite firmelor străine, pe de o parte, și impunerea unui plafon la dobînda pe care aceste bănci o puteau acorda deponenților (așa-numita reglementare Q) au determinat băncile americane să-și mute o mare parte din operațiuni în străinătate, deschizînd filiale în Europa occidentală, dar menținînd ca valută de operare dolarul.

Așa s-au impus în tranzacțiile interbancare „banii fără patrie", numiți astfel de reputatul economist Fritz Machlup, pentru că, practic, ei scapă oricărui control național eficient. Și aici se află explicația interesului deosebit al marilor bănci transnaționale — adevărații piloni de susținere a europieților — pentru operațiunile în eurodolari. Eurobăncile, respectiv băncile care operează cu eurovalute, realizează tranzacții „en gros", privind depozite în sume mari pentru o anumită perioadă de timp și plătind dobînzi atrăgătoare (peste cele ale băncilor tradiționale) ; în schimb, ele pot plasa aceste fonduri în condiții mai profitabile, beneficiind de cel puțin două avantaje în ceea ce privește costurile : cele provenind din volumul mare al tranzacțiilor și, mai ales, cele rezultînd din lipsa măsurilor de protecție a fondurilor deponenților, în speță rezervele obligatorii. Dacă în cazul băncilor americane care fac parte din Sistemul Federal de Rezerve există obligația menținerii a circa 20 la sută din depozite sub formă de rezerve, eurobăncile, inclusiv cele americane situate pe europiețe, sînt libere să plaseze, ca împrumuturi sau sub alte forme, întregul volum al depozitelor lor. Chiar dacă ele sînt nevoite, pentru rațiuni de siguranță, să mențină anumite rezerve, inexistența unei constrîngeri legale în acest sens le dă o marjă mai mare de libertate în realizarea unor operațiuni profitabile, desigur cu o doză considerabilă de risc, nu numai pentru bănci, ci și pentru clienții lor, deponenții. Eurobăncile împing astfel la extrem regula că banii care stau nu sînt bani — în sensul că nu reprezintă capital, nu aduc profit, dar, în același timp, ele exacerbează fetișismul banilor —, credința că banii înșiși, și nu utilizarea lor productivă, creează valoare și, deci, plusvaloare — căzînd, nu de puține ori, după cum vom vedea, în plasa propriei lor iluzii.

„Paradise financiare" și „bani murdari"

Libertatea oferită de piața eurovalutelor pentru operațiunile financiare a avut un efect magnetic asupra marilor bănci : tot mai multe dintre acestea își deschid sucursale sau creează filiale în centrele consacrate ale acestei piețe și în primul rînd la Londra. Iar măsurile diferitelor guverne de a ține în frîu capitalul național nu fac decît să favorizeze „hemoragia" acestuia spre centrele financiare respective. La sfîrșitul anilor '60 și începutul anilor '70 se înregistrează însă un fenomen nou : apar și cunosc o rapidă expansiune o serie de noi zone financiare (numite „off-shore" pentru a le deosebi de cele tradiționale, „on-shore"). Este vorba de mici teritorii sau orașe situate în Bazinul Caraibilor, America Latină, Orientul Mijlociu sau Asia de Sud-Est, care oferă condiții fiscale și financiare deosebit de favorabile pentru băncile internaționale, fiind considerate adevărate „paradise financiare". Aceste centre încep tot mai mult să joace rolul unei „plăci turnante" în mișcările internaționale de capital, băncile transferînd fondurile în eurovalute primite de la clienții lor în filialele sau sucursalele constituite pe aceste piețe și acordînd de aici împrumuturi unor solicitatori terți.

Iar „jocul de-a pisica și șoarecele" se desfășoară de acum pe o scară mult mai mare. Cînd, în 1975, guvernul britanic a impus o taxă asupra cîștigurilor băncilor străine situate în City-ul londonez, principalul centru „on-shore", băncile și-au menținut la Londra operațiunile necesare pentru prezența pe piață, dar mai puțin profitabile, și și-au strămutat grosul activităților, cele cu rentabilitate ridicată, la sucursalele lor „off-shore", cîștigînd de pe urma taxelor mult mai reduse practicate în aceste centre financiare. La mijlocul deceniului trecut, două treimi din veniturile primelor 12 bănci americane proveneau din sucursalele lor străine, iar 31 la sută din activele sucursalelor lor străine erau localizate în Bahamas și Insulele Cayman.

Să privim mai îndeaproape unul din aceste „paradise financiare" : insulele Cayman. Practic necunoscută în lumea de afaceri în urmă cu două decenii, această colonie britanică alcătuită din trei insule, cu o populație de numai 20 000 de locuitori, este în prezent un mare centru financiar, numărînd aproape 19 000 companii înregistrate, peste 500 de bănci și 320 firme de asigurări, precum și circa o jumătate de milion de turiști pe an. Este de remarcat faptul că 20 dintre primele 25 bănci din lume au filiale deschise în aceste insule din Caraibi, situate la 480 de mile sud de Miami (între acestea, cele mai mari bănci din lume : Dai-Ichi Kangyo și Fuji). Într-o perioadă de numai cîțiva ani noul centru financiar a ajuns astfel în prim-planul lumii de afaceri, deținînd în ultimii ani circa 7 la sută din piața eurodolarilor. Cum se explică această afirmare ? Datorită scutirii de taxe, sistemului modern de telecomunicații, serviciilor financiare oferite la un nivel înalt de profesionalism — se va arăta în primă instanță. Totuși, un oficial recunoaște, în „Financial Times", că, la acest centru financiar, a avut de a face atît cu bani „curați", cît și cu fonduri „obscure" sau „murdare". Aluziile la „zilele sălbatice"

„Trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la politica imprimată de monopolurile imperialiste, de marile bănci internaționale, de a impune anumitor țări calea de dezvoltare economico-socială, politica economică — ce s-a dovedit că duce la ruină, la sărăcie, în folosul marilor monopoluri și marii finanțe internaționale".

NICOLAE CEAUȘESCU

de la începutul anilor '70, ca și la măsurile de stăvilire a afacerilor „criminale" luate în ultima perioadă aruncă o anumită lumină asupra sursei unora din capitaluri și naturii operațiunilor practicate în centrele „off-shore". În condițiile inexistenței unui control oficial eficient și al subordonării întregii activități cerințelor de valorificare maximă a fondurilor, principiul că banii n-au miros este aici la el acasă, iar strălucirea cîștigului pare să acopere proveniența „murdară" a capitalurilor.

Manevrele de „spălare a fondurilor"

De altfel, rolul băncilor situate în „paradisele fiscale" în reciclarea fondurilor de proveniență ilicită a fost pus nu o dată în evidență în presa occidentală. Într-un articol consacrat acestei probleme, revista „Business Week" cita aprecierea unui oficial : „Banii gheață sînt sistemul vital de suport fără de care crima organizată nu poate exista". Problema este, însă, cum să fie transformați acești „bani murdari" (rezultați din traficul de droguri, evaziune fiscală, prostituție sau mită) în bani „curați", chestiune cu atît mai preocupantă cu cît este vorba de sume colosale. (Numai traficul de droguri, de exemplu, generează, conform aprecierii revistei americane, plăți în numerar în valoare de 80 de miliarde de dolari anual). Iată care este metoda cea mai frecvent utilizată pentru „spălarea banilor" („money laundering") : cel care obține fondurile ilicite, de exemplu un traficant de droguri, le depune — de regulă de mai multe ori, în sume reduse, pentru a dejuca măsurile de control — la ghișeele unor bănci situate în S.U.A. sau America Centrală ; de aici, banii sînt virați telegrafic în contul unei societăți fictive (creată în acest scop), ținut de una din băncile care acționează într-un „paradis fiscal", de exemplu în insulele Cayman ; odată ce fondurile au ajuns acolo, legile locale privind secretul bancar împiedică practic orice încercare de a determina proveniența banilor, fără să mai vorbim de avantajele fiscale de care beneficiază deținătorul contului. Cu banii astfel „spălați", traficantul poate să plătească pentru următorul transport de cocaină, să-și finanțeze cheltuielile de lux sau să cumpere proprietăți în California, spune revista, estimînd comisionul „specialistului" în aceste operațiuni la circa 3 la sută. Pentru bănci, operațiunea este foarte profitabilă în măsura în care fondurile respective reprezintă o sursă importantă de lichidități, dînd posibilitatea sporirii deverului și, implicit, a profitului ; aceasta fără să punem la socoteală eventualele „comisioane" pentru asigurarea derulării confidențiale a operațiunii. Ea poate fi, însă, și cauza unor serioase neplăceri atunci cînd autoritățile descoperă mașinațiunea și încep să deșire ghemul responsabilităților și vinovăției. În urmă cu cîțiva ani, respectabila Bank of Boston a fost nevoită să plătească o amendă de o jumătate de milion de dolari deoarece nu și-a îndeplinit obligația de a raporta autorităților virări de fonduri în numerar de 1,16 miliarde de dolari către bănci elvețiene ; iar falimentul lui Deak &Co a fost precipitat de faptul că deponenții săi și-au retras masiv fondurile cînd au aflat că instituția respectivă este implicată în activitatea „spălătorilor" de bani.

Reciclarea „petrodolarilor" și expansiunea băncilor comerciale

Ofensiva internațională a capitalului privat capătă noi dimensiuni în deceniul opt, pe fondul unor fenomene de instabilitate și criză în economia mondială. Un prim moment l-a reprezentat abandonarea unora din principiile de bază ale sistemului monetar internațional, fondat în 1944 la Bretton Woods, în speță a cursurilor de schimb stabile (prețuri fixe ale unei valute în alte valute) și trecerea la flotarea principalelor valute occidentale (prețuri variabile, în funcție de piață). În acest fel, de la un sistem instituționalizat, cu un important grad de control al autorităților monetare naționale, s-a trecut în 1973 la un sistem „de piață", deschizîndu-se noi posibilități pentru mișcarea internațională a capitalului. Încă o dată, contradicția dintre reglementarea statală și interesele de expansiune a capitalului privat au fost tranșate în favoarea acestuia din urmă.

Pe de altă parte, apariția centrelor „off-shore" a reprezentat o amenințare directă pentru piețele tradiționale, situate în principalele țări occidentale, și confruntate cu „emigrația" masivă a capitalurilor. Într-o replică de anvergură, guvernul american a hotărît să „reproducă" insulele Cayman în Statele Unite, creînd în 1981 Facilitățile pentru activitatea bancară internațională (International Banking Facilities sau IBF), respectiv o serie de înlesniri pentru băncile americane ce operau pe piața internațională (scutiri de taxe și de rezerve obligatorii, garanții guvernamentale pentru depozitele lor). Singura deosebire față de centrele „off-shore" era că deponenții erau obligați să țină fondurile în bănci cel puțin două zile, în timp ce în celălalt caz perioada poate fi și de 24 de ore sau „peste noapte" („overnight"). Cum era de așteptat, măsura a dus la creșterea rapidă a eurodepozitelor în băncile situate în S.U.A. care beneficiau de sistemul IBF. Concluzia unui autor : autoritățile financiare ale S.U.A. și-au subordonat efectiv suveranitatea în raport cu interesele băncilor supranaționale.

Dar factorul care a consacrat băncile transnaționale și a dus la maturitate piața eurovalutelor l-a reprezentat criza petrolieră. De la prima creștere a prețului la țiței spre finele anului 1973 și pînă la sfîrșitul deceniului trecut, excedentele comerciale ale țărilor exportatoare de petrol — așa-numiții „petrodolari" — s-au ridicat la extraordinara sumă de circa 360 miliarde de dolari ; în aceeași perioadă, piața eurodolarilor a crescut de la 117 la 425 miliarde dolari. Cu alte cuvinte, o mare parte din fondurile excedentare ale exportatorilor de petrol, cele care n-au fost plasate în zonele respective, au afluat pe europiețe, în depozitele marilor bănci transnaționale.

Și, desigur, acestea „și-au făcut datoria". Pe la mijlocul deceniului trecut, David Rockefeller, președintele marii bănci americane Chase Manhattan Bank, spunea că numai instituțiile internaționale pot face față petrodolarilor. Despre ce era vorba ? Surplusurilor „petrolierilor" le corespundeau, desigur, deficite la fel de mari în balanțele comerciale ale țărilor importatoare de petrol ; pe de o parte, deci, excedente ce trebuiau valorificate (bani ce căutau plasament), pe de altă parte, deficite ce trebuiau finanțate (nevoie de bani). Băncilor nu le rămînea decît să lege cele două verigi și problema reciclării petrodolarilor era — aparent — rezolvată. Iar marile instituții transnaționale s-au angajat în această sarcină, adevărată mină de aur pentru bancheri. În 1975, Fondul Monetar Internațional (FMI) a împrumutat circa 6 miliarde de dolari țărilor afectate de criza petrolului ; în același an, eurobăncile au „reciclat" 34 de miliarde. Așa încît o revistă de specialitate, „Economia", ajungea să spună că „băncile înlocuiesc FMI-ul". S-a afirmat chiar că băncile au „salvat" economia mondială de la o catastrofă financiară, drenînd imensele fonduri exprimate în petrodolari și evitînd astfel un colaps al sistemului.

Origini ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

Realitatea este, însă, mai prozaică, iar motivele băncilor prea puțin filantropice. De fapt, „petrodolarii" n-au constituit altceva decît o deosebit de abundentă „materie primă" pentru activitatea bancară, ocazie binevenită pentru valorificarea de către acestea a imensului potențial de profit pe care îl asigurau europiețele. Abia acum volumul de fonduri corespundea noilor dimensiuni ale pieței și, **a fortiori,** ambițiilor corporațiilor transnaționale. Acum se desfășoară pe piața eurovalutelor procese cumulative de creare de capital bănesc în proporții fără precedent și practic fără nici un control din partea autorităților financiar-monetare naționale. Iar mase uriașe de capital — așa-numiții „bani fierbinți" („hot money") — se deplasează cu repeziciune dintr-un centru financiar într-altul, din zone „on-shore" înspre zone „off-shore" și invers, urmărind obținerea de profit din diferențele de rată a dobînzii sau de curs de schimb.

Desigur, nu poate fi negat rolul băncilor în intermedierea trecerii fondurilor de la țările cu excedente petroliere la cele deficitare. Dar prin aceasta nu s-a rezolvat de fapt, în esență, problema reciclării petrodolarilor, în general a dezechilibrelor comerciale și de plăți din economia mondială, ci ea a fost transpusă într-alt plan. Pentru că banii ca atare nu au însușirea miraculoasă de a aduce alți bani, adică bogăție ; ei pot doar iniția procese reale de producere a valorii, atunci cînd sînt investiți productiv. Prin transferarea petrodolarilor către țările deficitare, băncile au trecut asupra acestora și problema reciclării reale a fondurilor respective, ele reținîndu-și un profit sigur : dobînda și comisioanele bancare. Așa încît surplusul de petrodolari și temerile în legătură cu aceștia au dispărut doar pentru ca să apară imediat sub forma unui imens deficit și a unei amenințări tot mai pregnante în circuitul economic mondial : **datoria externă.** În același interval în care petrodolarii și eurodolarii au cunoscut creșteri exponențiale (1973—1980), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare (și e vorba pentru această perioadă de cele importatoare de petrol) a cunoscut un prim salt de proporții, situîndu-se la peste 400 miliarde de dolari, pentru ca în prezent să ajungă la peste 1 300 miliarde de dolari.

Ioan Popa

(Va urma)

Agenţia E.F.E.

N.A.T.O. – DIFERITELE POZIŢII ÎN LEGĂTURĂ CU MODERNIZAREA ARMELOR TACTICE NUCLEARE

ÎN CADRUL dezbaterilor din NATO în problema modernizării armelor nucleare în Europa, există trei poziţii principale ce îi divid pe aliaţi. O parte dintre membrii NATO sînt în favoarea unei „apropiate" negocieri cu Pactul de la Varşovia în vederea reducerii numărului rachetelor cu rază scurtă de acţiune, alţii doresc să fie menţinute intacte actualele arsenale, iar un al treilea grup se pronunţă pentru o soluţie intermediară.

După ce s-a hotărît eliminarea rachetelor cu rază medie de acţiune (500—5 000 km), în urma încheierii Tratatului sovieto-american INF, semnat la Washington la 8 decembrie 1987, atenţia este, în prezent, ţintită asupra sistemelor cu rază scurtă de acţiune (sub 500 km). Modernizarea sau nu a acestor sisteme, în special a rachetei de fabricaţie americană „Lance" (care, în anul 1995, va deveni perimată), a dus la apariţia unor poziţii diferite în cadrul ţărilor membre ale NATO.

În aşa-numitul „concept global" sînt incluse planurile de „restructurare şi actualizare" a armelor nucleare, precum şi continuarea procesului de dezarmare iniţiat de aliaţi în anul 1983, în scopul de a menţine la un nivel minim arsenalul atomic pe baza doctrinei „descurajării efective". Poziţiile diferite susţinute, în principal de Statele Unite şi Marea Britanie, pe de o parte, şi de R.F. Germania, pe de altă parte, împiedică, fără îndoială, realizarea de progrese în formularea „prin consens" a acestui „concept global".

R.F. Germania doreşte ca modernizarea rachetelor „Lance" să fie amînată pînă în anul 1992 şi să fie organizate negocieri, cît mai curînd posibil, cu Uniunea Sovietică, iar, abia după aceea, să se discute despre reducerea în Europa a armelor tactice nucleare deja desfăşurate. Autorităţile de la Washington şi cele de la Londra doresc, în schimb, să se ia o hotărîre, anul acesta, asupra desfăşurării noilor rachete cu rază scurtă de acţiune în Europa — care ar urma să înlocuiască actualele rachete „Lance" amplasate de multă vreme — şi să fie amînate convorbirile cu URSS în domeniul controlului armelor tactice nucleare.

Ceea ce, iniţial, părea să fi fost o poziţie izolată a cancelarului vest-german Helmut Kohl, preocupat să cîştige simpatia opiniei publice vest-germane în perspectiva alegerilor legislative din anul 1990 din R.F. Germania, a devenit un element susţinut şi de alte state membre ale NATO.

În comunicatul final al ultimei reuniuni a Grupului de Planificare Nucleară al NATO (ce a avut loc la 20 aprilie, la Bruxelles), „cei 16" au declarat doar — fără a aprofunda — necesitatea de a se „moderniza" armele nucleare din NATO. În prezent, discuţiile dintre membrii Alianţei nord-atlantice sînt axate pe iniţierea sau nu de negocieri cu Pactul de la Varşovia în vederea realizării unor reduceri în domeniul armelor tactice nucleare.

Majoritatea statelor din Europa de vest s-au alăturat, treptat, poziţiei susţinute de R.F. Germania în favoarea unui răspuns rapid la recenta invitaţie a Pactului de la Varşovia privind reducerea armelor tactice nucleare. Guvernul belgian a fost primul care, la începutul lunii aprilie, a comunicat, oficial, că sprijină poziţia vest-germană. Acum, Bonn-ul poate conta — mai mult sau mai puţin — şi pe sprijinul Danemarcei, Norvegiei, Spaniei şi Greciei. De cealaltă parte a baricadei se află Statele Unite, Marea Britanie şi — cu unele reticenţe — Canada, Portugalia şi Franţa, ale căror poziţii nu sînt, însă, oficiale. Între cele două grupuri amintite se află celelalte cinci state membre ale NATO: Olanda, Turcia, Luxemburg, Islanda şi Italia, care au adoptat o poziţie conciliatoare.

Statele ce se opun negocierii cu Estul în problema reducerii armelor tactice nucleare sînt, în principal, SUA şi Marea Britanie. Ele insistă să fie menţinute actualele arsenale nucleare din Europa. Aceste state se tem, de asemenea, că negocierile amintite ar duce, inevitabil, la eliminarea totală a armelor tactice nucleare, ceea ce ar însemna denuclearizarea Europei şi, implicit, dispariţia strategiei „ripostei flexibile". SUA şi Marea Britanie doresc, totodată, să se ia hotărîri, chiar anul acesta, în legătură cu modernizarea rachetelor „Lance" (cu rază de acţiune de 110 km şi care vor deveni „perimate" în anul 1995).

Canada s-a raliat poziţiei oficiale a NATO, definită recent de secretarul general al Alianţei nord-atlantice, Manfred Woerner, potrivit căreia este necesar să se aştepte pînă cînd se vor consemna progrese semnificative în convorbirile în problema armelor convenţionale şi pînă la distrugerea totală a armelor chimice şi, abia după aceea, să fie iniţiate negocieri cu Estul în problema armelor tactice nucleare.

Franţa nu este direct afectată de propunerea de a se începe negocierile cu Estul, dat fiind că ea nu face parte din structura militară integrată a NATO, însă autorităţile de la Paris nu sînt indiferente faţă de consecinţele „politice" ale iniţierii unor astfel de convorbiri. O negociere „globală" privind reducerea armelor tactice nucleare din Europa ar afecta şi rachetele franceze „Pluton" (cu rază de acţiune de 100 km), la care Franţa nu este deloc dispusă să renunţe.

Portugalia nu s-a pronunţat încă oficial în legătură cu poziţia sa asupra deschi-

Newsweek

„Este, de fapt, vorba de triumful raţiunii asupra închipuirilor unei imaginaţii militare supraîncălzite"

Într-un recent articol în cadrul rubricii permanente deţinute de el în revista americană „Newsweek", Theo Sommer, redactorul şef al săptămînalului vest-german „Die Zeit", oferă următoarea argumentaţie a poziţiei R.F.G. în problema modernizării armelor nucleare tactice, dezbatere care îi divizează profund pe aliaţii nord-atlantici. În cele ce urmează, redăm ample extrase din acest articol.

În ce priveşte poziţia RFG — remarcă Theo Sommer — nu a fost vorba de nici un fel de întoarcere cu 180° în problema armelor nucleare cu rază scurtă de acţiune. Kohl pledează, de multă vreme, pentru amînarea deciziei de modernizare a acestor arme ; de ani de zile, atît partidul (UCD — n.n.), cît şi guvernul său fac apel, insistent şi consecvent, pentru organizarea unor negocieri sovieto-americane în această problemă. Poziţia adoptată, recent, de coaliţia de la Bonn, nu ar fi trebuit, aşadar, să surprindă pe nimeni — nici pe premierul britanic Thatcher, nici pe preşedintele american George Bush.

Realitatea este că oficialităţile vest-germane au insistat asupra organizării unor negocieri în problema armelor nucleare cu rază de acţiune între 150 şi 500 km, începînd din momentul în care americanii şi sovieticii au convenit asupra eliminării, din arsenalele lor, a tuturor sistemelor de arme nucleare cu rază medie de acţiune, cu baza la sol. Mai mult decît atît, NATO şi-a afirmat, de cîteva ori, sprijinul oficial în favoarea cerinţei înaintate de RFG. La Reykjavik, în 1987, iar apoi la Bruxelles, în 1988, Alianţa nord-atlantică a luat în discuţie ideea organizării unor tratative cu Moscova în problema reducerii arsenalelor de arme nucleare cu rază scurtă de acţiune, la un nivel egal şi inferior.

Care este, deci, motivul agitaţiei actuale? RFG rămîne consecventă strategiei de descurajare nucleară, aderînd la concepţia NATO, potrivit căreia descurajarea impune prezenţa unor forţe mixte, convenţionale şi nucleare, în Europa occidentală. Vest-germanii doresc, însă, iniţierea unor negocieri în problema armelor nucleare cu rază scurtă de acţiune, în paralel cu tratativele de la Viena în problema dezarmării convenţionale. RFG consideră că este, pur şi simplu, absurd ca reacţia la apelul Moscovei, de lărgire a sferei tratativelor în privinţa controlului asupra armamentelor, să fie refuzul de a purta convorbiri. Nu acesta este modul în care se poate cîştiga inima şi cugetul vest-germanilor...

Oricum ar sta lucrurile, termenul de „modernizare" nu este corect. Rachetele „Lance" au fost deja modernizate, iar fiabilitatea lor se extinde pînă în anul 2000. Armele care ar urma să le înlocuiască — şi despre care vorbesc, acum, americanii — nu sînt o variantă modernizată a rachetelor Lance, ci arme cu totul noi — cu rază de acţiune de patru ori mai mare, şi sînt mai numeroase decît rachetele Lance. În-

derii de negocieri între cele două blocuri militare în problema rachetelor tactice-nucleare, însă, pentru moment, ea se opune inițierii de convorbiri cu Estul.

Cancelarul H. Kohl este cel mai evident susținător, dintre conducătorii țărilor membre ale NATO, al extinderii negocierilor cu Pactul de la Varșovia. Autoritățile de la Bonn insistă în favoarea unei cît mai rapide inițieri a negocierilor cu Estul, pentru a se putea trece la reducerea numărului rachetelor tactice nucleare.

Belgia se pronunță, de asemenea, pentru imediata inițiere de negocieri (cu Estul). Pe de altă parte, autoritățile de la Bruxelles sînt dispuse să modernizeze armele tactice nucleare, „acolo unde ar fi necesar", dar se opune unei creșteri a razei de acțiune a rachetei ce va înlocui racheta „Lance". În orice caz, nici Belgia nu dorește să fie luată vreo decizie în legătură cu modernizarea sau desfășurarea rachetelor tactice nucleare, înainte de anii 1991—1992.

Danemarca sprijină poziția R. F. Germania, subliniind că nu acceptă arme nucleare pe teritoriul său pe timp de pace.

Grecia se alătură poziției belgienilor, aceasta însemnînd că dorește o rapidă inițiere a negocierilor cu Tratatul de la Varșovia în problema armelor tactice nucleare.

Spania, chiar dacă nu a făcut cunoscută poziția sa oficială, apreciază ca inoportună modernizarea rachetelor „Lance" și se pronunță în favoarea reducerii drastice a acestora, preferabil prin intermediul negocierilor. Spania — stat nenuclear, cu o poziție antinucleară — face parte, însă, din Grupul de Planificare Nucleară al NATO.

Norvegia susține că o decizie în problema modernizării rachetelor „Lance" nu ar fi adecvată în acest moment și consideră că nici o categorie de arme nu ar trebui să fie exclusă de la negocieri. De asemenea, nu este dispusă să accepte ca reducerea armelor tactice nucleare să presupună o sporire a numărului armelor nucleare cu baza pe mare și — la fel ca Danemarca — nu acceptă desfășurarea de arme nucleare pe teritoriul său pe timp de pace.

Olanda, Turcia, Luxemburg, Islanda și Italia se situează pe poziții conciliatoare.

Olanda, chiar dacă sprijină poziția Statelor Unite și a Marii Britanii, intenționează să adopte o poziție conciliatoare pentru a nu se distanța prea mult de R. F. Germania.

Italia nu exclude ideea de a se negocia reducerea armelor tactice nucleare și, în ansamblu, sprijină poziția vest-germană, dar apreciază că este necesar să se urmărească, în paralel, realizarea unor progrese semnificative în convorbirile consacrate armelor convenționale, de la Viena.

Turcia se pronunță împotriva oricărei modernizări care ar presupune, pentru ea, asumarea de noi responsabilități. În ce privește inițierea de negocieri cu Estul în problema armelor tactice nucleare, autoritățile turce nu au adoptat încă o poziție clară, așteptînd întîlnirea la nivel înalt a țărilor membre ale NATO, programată să aibă loc la 29 și 30 mai, la Bruxelles.

Luxemburgul susține o poziție apropiată de cea a Olandei, însă nu a luat încă nici o hotărîre în problema negocierilor cu Estul. Autoritățile luxemburgheze consideră necesar să mențină „la zi" armele tactice nucleare, chiar dacă la niveluri minime, dar se opun unei decizii asupra desfășurării lor înainte de a se constata evoluția relațiilor Est-Vest și a celorlalte convorbiri în domeniul controlului armamentelor.

Islanda nu a făcut nici o comunicare oficială în legătură cu poziția sa, Ministerul de Externe examinînd, în prezent, problema. Islanda — care nu are un Minister al apărării — participă doar în calitate de observator la reuniunile Grupului de Planificare Nucleară al NATO.

Situația statelor debitoare se agravează și mai mult

O serie de țări cu importante datorii externe din lumea a treia se confruntă cu dificultăți din ce în ce mai mari în rambursarea datoriilor scadente, în special din cauza imposibilității de a obține noi credite din partea băncilor comerciale.

Într-adevăr, băncile creditoare, în special cele americane, dovedesc reticență în acordarea de noi împrumuturi țărilor debitoare, afirmă ziarul „Wall Street Journal", citat de agenția „EFE". Cercurile bancare sînt îngrijorate de acumularea întîrzierilor la plata dobînzilor sau suspendarea ei temporară, ceea ce face extrem de dificilă posibilitatea de a negocia noi credite.

Un alt aspect ce nemulțumește băncile creditoare este aparenta renunțare la implicarea Fondului Monetar Internațional (FMI) în acordurile prealabile asupra plăților și angajamentelor între țările creditoare și debitoare. Este citat, însă, cazul Venezuelei, care, din luna februarie, nu a mai plătit dobînzi, dar a reușit să obțină, totuși, un nou credit din partea FMI. (În principiu, o țară nu poate primi un împrumut de la FMI dacă nu este „la zi" cu plățile față de băncile creditoare).

O sursă de la Ministerul de finanțe american a dat asigurări că SUA nu au sprijinit, în nici un fel, o astfel de practică ce anulează acordurile dintre bănci, creditori și FMI.

Statele debitoare, în special cele din America Latină, susțin că rambursarea fondurilor către băncile creditoare este, în prezent, mai mare decît fluxul de noi credite primite din partea acestor instituții particulare.

Argentina, a treia țară din America Latină în ce privește volumul datoriilor, va trebui să facă față, în curînd, unei scadențe de 2,7 miliarde dolari pentru plata dobînzilor datorate băncilor creditoare.

Peru, Ecuador, Costa Rica, Panama și alte state din America Centrală înregistrează, de asemenea, întîrzieri la plata dobînzilor față de băncile comerciale și chiar față de organismele financiare internaționale.

Această tendință — scrie agenția „EFE" — a început să-i îngrijoreze serios pe promotorii „Planului Brady" care, încă din luna februarie, au propus o nouă strategie a datoriilor. În prezent, există, însă, temerea că această abordare contribuie la agravarea tendințelor pe care susține că a încercat, de fapt, să le combată.

---

tregul proiect nu reprezintă altceva decît o escaladare a înarmărilor, în categoria unor arme cu o rază de acțiune în care ambele superputeri fuseseră „curate" pînă în prezent.

Dacă ne opunem modernizării, vom avea de-a face cu Margaret Thatcher și cu Pentagonul. Aceștia susțin că, dacă vom încerca să îi convingem pe sovietici să își reducă arsenalele la nivelul stocurilor occidentale, efectul va fi o „denuclearizare" a Europei. Astfel de argumente sînt absurde. Chiar și așa, vor mai rămîne încă, mai ales în RFG, circa 1 000 de proiectile de artilerie nucleară, 1 400 de bombe nucleare, 200 încărcături de adîncime (și, bineînțeles, respectivele 700 de focoase de tip Lance). La dispoziția comandantului suprem al NATO vor rămîne cîteva sute de focoase nucleare, instalate pe rachetele de la bordul submarinelor. Concomitent, forțele nucleare naționale ale Franței și cele ale Marii Britanii nu vor fi afectate de un acord asupra armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune. Denuclearizare? Nici acesta nu este un termen potrivit.

Se mai avansează, apoi, argumentul potrivit căruia „continuitatea descurajării" necesită prezența în Europa occidentală a armelor nucleare americane, capabile să atingă solul Uniunii Sovietice. Această aserțiune este extrem de neconcludentă. În cea mai mare parte a celor 40 de ani de existență a NATO, nu au existat rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa. Și totuși, descurajarea a funcționat. Flexibilitatea strategiei NATO de „ripostă flexibilă" nu a depins niciodată de locul amplasării armelor nucleare. Este de asemenea clar, de multă vreme, faptul că un președinte al S.U.A., care nu dorește să apese pe butonul roșu din Omaha, nu va fi înclinat să apese pe un buton de pe continentul european. Armele nucleare americane din Europa occidentală decuplează, în loc să cupleze, tactica de descurajare. Putem să dăm uitării liniștitii protestele în sens contrar, emise de Pentagon. Christian Herter, Robert McNamara, Henry Kissinger — toți au depus mărturie, odată cu ieșirea lor din funcție, în privința impracticabilității conceptului de „descurajare extinsă".

Faptele vorbesc de la sine. În RFG — pe un teritoriu de mărimea Marii Britanii sau al Noii Zeelande — se află cea mai mare concentrare de putere militară din lume: un milion de oameni sub arme și 4 000 de arme nucleare. Dacă ar fi ca aceste arme nucleare să fie folosite vreodată — așa cum au fost folosite, la nivel teoretic, cu o ușurință șocantă, în cadrul recentelor exerciții militare „Wintex" — nu ar mai rămîne nimic din RFG și din vest-germani: la șase zile după începerea acțiunilor militare și după 30 de explozii nucleare teoretice, din Europa centrală nu va mai rămîne decît un morman radioactiv. Iată motivul pentru care Bonn-ul nu va precupeți nici un efort în vederea reducerii numerice a acestui tip de arme, pînă la un nivel minim absolut. Acesta este motivul pentru care cancelarul Kohl dorește negocieri cît mai grabnice. Acesta este, de asemenea, motivul pentru care trei sferturi din cetățenii vest-germani consideră că încercarea lui Margaret Thatcher de a menține, în mod artificial, spectrul amenințării dinspre Răsărit este, pur și simplu, ridicolă... Este vorba, de fapt, cu totul și cu totul de altceva. Este vorba de triumful rațiunii asupra închipuirilor unei imaginații militare supraîncălzite.

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

„GEMENII DE LA BRETTON WOODS" *)

ÎN ULTIMA VREME, izbucnesc tot mai frecvent certuri între odraslele gemene ale Conferinței de la Bretton Woods, din 1944, — Fondul Monetar Internațional (FMI) și Banca Mondială. Ambele doresc să se joace cu criza datoriilor și, ca oricărui copil, le vine greu să împartă jucăria preferată.

Ne-am fi putut aștepta la o purtare mai bună din partea acestor două instituții, ajunse acum la vîrsta maturității. Comportamentul lor nu este, însă, surprinzător, ținînd cont de faptul că ambele au intrat în criza vîrstei medii. FMI este într-o situație oarecum mai dificilă, deoarece și-a pierdut imperiul ratei de schimb și este în căutarea unui nou rol.

Ca urmare a prăbușirii sistemului fix al ratelor de schimb, stabilit la Bretton Woods, principala activitate a FMI se raportează acum la țările în curs de dezvoltare. În mod ironic, în a doua jumătate a anilor '70, FMI a facilitat „reciclarea" fondurilor suplimentare ale țărilor producătoare de petrol; „criza datoriilor" din anii '80 a fost tocmai rezultatul acestei reciclări.

„Criza datoriilor" nu este, însă, legată de problema balanței plăților pe termen scurt. În consecință, FMI s-a interesat din ce în ce mai mult de alocarea resurselor în țările în curs de dezvoltare. Concomitent, Banca Mondială a învățat că împrumuturile pentru proiecte de dezvoltare sînt sortite eșecului, datorită deformării prețurilor și vicierii finanțelor publice. Este tot mai de neevitat o suprapunere de funcții între cele două instituții.

În cazul FMI, problema menținerii unui rol de frunte în rezolvarea „crizei datoriilor" este o chestiune de viață și de moarte. Banca Mondială este mai liniștită în această privință, deoarece principala sa funcție — împrumuturile în contul dezvoltării — nu este în pericol de dispariție. Deoarece în anii '80 FMI a beneficiat de pe urma unei conduceri mult mai competente, Fondul a cîștigat în majoritatea confruntărilor cu Banca Mondială și se pare că a repetat și acum performanța.

Dacă s-ar organiza astăzi din nou Conferința de la Bretton Woods, FMI nu ar mai fi, probabil, reînființat. Există, totuși, ceva bun în tensiunea creată datorită perspectivelor oarecum diferite ale celor două instituții, nici una dintre ele nedeținînd monopolul asupra înțelepciunii.

Totuși, recomandările acestor instituții nu trebuie să fie contradictorii, deoarece, în prezent, ele au devenit principalii interlocutori între țările dezvoltate și țările greu îndatorate. Nu este de dorit ca un debitor să se poată folosi de o instituție împotriva celeilalte sau, așa cum se pare că ar fi fost cazul Argentinei, să eludeze FMI adresîndu-se Băncii Mondiale.

Pînă în acest punct, putem să dăm dreptate FMI, dar nu și mai departe. Este absurd să se limiteze sfera analizei economice la cadrul strîmt al procedurilor birocratice. Problemele macroeconomice sînt strîns legate de problemele care afectează în mod direct Banca Mondială, iar alocarea resurselor este, și ea, direct legată de problemele care țin de competența FMI. Suprapunerea analitică nu este doar inevitabilă, ea este chiar de dorit.

Mai mult decît atît, teoriile macroeconomice convenționale nu sînt suficiente în ce privește dezvoltarea economică în sine. Este necesară o perspectivă mai îndelungată, iar instrumentele unei politici specifice, mai ales cele ale politicii comerciale, trebuie să fie schimbate radical, aceasta constituind o prioritate majoră pentru Banca Mondială.

Iată de ce ar fi greșit să se acorde preponderență FMI, mai ales ținînd cont de faptul că, în ultimii ani, activitatea sa a fost orientată mai ales în sprijinul sistemului bancar, în loc să sară în ajutorul țărilor îndatorate. Aceasta este una din cauzele pentru care FMI nu are o reputație bună în multe țări debitoare, în timp ce Banca Mondială se bucură de un acces mai puțin dificil.

Instituțiile gemene înregistrează un fenomen invers decît cel care însoțește despărțirea normală a gemenilor siamezi. Ele trebuie să se obișnuiască cu ideea de a conlucra mai strîns, fără ca una dintre ele să o domine pe cealaltă. Oricît de dificilă ar putea fi această sarcină, ea reprezintă, totuși, singura alternativă practică. Dacă FMI se va dovedi incapabil să coordoneze cooperarea între parteneri egali, factorii de decizie politică vor trebui să-l amenințe cu împărțirea funcțiilor sale între Banca Mondială și Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, în cazul coordonării problemelor macroeconomice internaționale.

*) Din „The Financial Times" nr. 30 312/ 1989.

CAMERUN

Plan de industrializare

La jumătatea anului trecut, Camerunul — țară care, la 20 mai, sărbătorește ziua sa națională — a adoptat un plan de industrializare pe cinci ani, al cărui obiectiv este promovarea unei dezvoltări economice echilibrate și crearea unei industrii autohtone care să fie integrată și controlată de cetățeni camerunezi. Este vorba de un moment cu implicații deosebite în viața economică și socială a acestei țări, care pînă acum se baza doar pe agricultură.

Planul de industrializare, care a început să fie înfăptuit, pune accent pe folosirea materiilor prime locale. După cum apreciau autoritățile de la Yaoundé, planul pe cinci ani va fi împărțit în etape succesive, iar sectoarele vizate sînt: bauxita, electricitatea, sectorul mecanic, electronic, construcții industriale și lucrări publice. În prealabil, planul respectiv a fost supus dezbaterii publice.

Există, de asemenea, importante proiecte care au în vedere exploatarea zăcămintelor de fier din regiunile Metzimeniu, Moarga și Mamelle. Zăcămintele de bauxită din zonele Mini Martap și Nikongsamba sînt evaluate la un miliard de tone, iar cele de uraniu și diamante se găsesc în zona Yakadoum.

Camerunul, țară în care 70 la sută din populație locuiește în zonele rurale, a acordat, după proclamarea independenței, la 1 ianuarie 1960, prioritate dezvoltării agriculturii, ajungînd ca veniturile din exporturile de produse agricole să reprezinte 70 la sută din devizele țării. Și în noile condiții agricultura continuă să beneficieze de atenția autorităților, care au lansat alte proiecte, în special în domeniul zootehniei și al pregătirii de cadre calificate.

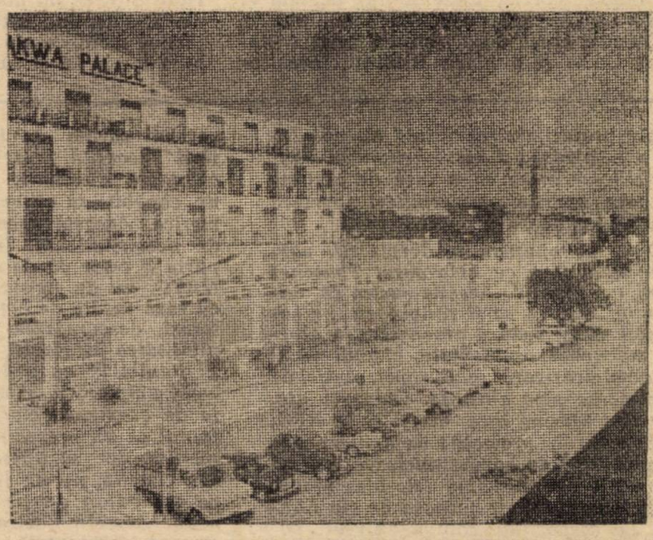

Imagine din Douala — capitala țării

Între România și Camerun s-au statornicit bune raporturi de prietenie și cooperare, ce s-au dezvoltat continuu, spre binele popoarelor român și camerunez, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

LE MONDE diplomatique
PARIS

„În afara legii"

Moderni ! Ei sînt „moderni"... În ochii lor, progresul și modernitatea se manifestă oare prin uimitoarea proliferare de performanțe științifice, de inovații tehnice, de cutezanță în gîndire și în expresia literară, picturală, muzicală ? Nicidecum. Singurul adevărat progres, care le comandă pe toate celelalte, rezidă în libera circulație a capitalurilor, în posibilitatea de a-și înmulți averea printr-o simplă lovitură de bursă, în irezistibilul avînt al unei acțiuni savant pregătite.

Astfel, creșterea vertiginoasă a indicelui de bursă Dow Jones ar demonstra nu numai vitalitatea Wall Street-ului, ci mai ales „modernitatea" economiei americane. „Invaziile" asupra societăților au mobilizat, în cîțiva ani, 1 800 miliarde dolari, care, în esență, au fost împrumutați, situînd datoriile întreprinderilor la un prag alarmant (37 la sută din P.N.B.). Revista „Time" nota că acest afacerism frenetic se efectuează în detrimentul investițiilor pe termen lung, al salariaților din localitatea în care se află întreprinderea și, în cele din urmă, pe seama contribuabilului, deoarece dobînzile asupra acestor împrumuturi sînt deductibile din venitul impozabil.

Rentabil din punct de vedere financiar pentru unii, nociv, pe plan economic, pentru comunitatea națională, acest joc s-a extins în Europa. Anul trecut, „invaziile" din Marea Britanie au ajuns la 34 miliarde dolari. În Franța, răscumpărările, mai prudente, au crescut, totuși, de la 884, în 1987, la 1 522, în 1988. În Statele Unite, unde au un caracter deosebit de violent, „invaziile" sînt comparate adesea cu un joc de „monopoly" gigant. Economistul Edward Markey vorbește, mai exact, de „canibalismul întreprinderilor". Căci, pentru a rambursa băncilor creditele primite, „năvălitorul" trebuie, în general, să împartă imperiul industrial și comercial pe care l-a achiziționat : revinderea pe sectoare și închiderea uzinelor duc la concedieri masive.

Multe femei și bărbați au îngroșat, astfel, rîndurile din ce în ce mai largi ale șomerilor, care, la capătul oricărei speranțe, se uită cu ochii goi la mîna dreaptă condamnată la inactivitate, în timp ce mîna stîngă, ca fără știrea lor și rușinoasă pentru ea însăși, se întinde să ceară pomană.

„Capitalismul financiar a înlocuit capitalismul industrial"

Distrugerea după răscumpărare este prețul pe care orice societate avansată ar trebui să-l plătească pentru a se conforma concepției așa-zis „moderne" a economiei. Capitalismul financiar a înlocuit capitalismul industrial : mai puține riscuri, mai puține eforturi, profituri mai mari ! „Directorul unei mari societăți americane, care depune o muncă uriașă pentru 890 000 dolari pe an, începe să se întrebe dacă nu este nebun", scrie, „Time". Speculațiile i-ar fi adus mult mai mult.

Acest sistem straniu a permis indicelui Dow Jones să salte vertiginos sub domnia lui Ronald Reagan. Economia americană este ipotecată de o datorie internă (instituții publice, gospodării individuale, firme) de 7 500 miliarde dolari, la care se adaugă o datorie externă de 500 miliarde. Cine are dreptate ? Dereglarea reaganistă făcînd minuni, toate bursele trebuiau să urmeze un asemenea exemplu strălucit.

Președintele Franței rostește, pe neașteptate, fraze în care observă, cu naivitate, că „banul cîștigat prea ușor este întotdeauna suspect", căci este „făcut să corupă" — și, imediat, Bursa, bătrîna doamnă foarte emotivă, înregistrează o scădere. Fără a avea nevoie să-i concerteze pe „moderni", Alain Madelin, Edouard Balladur și Alain Juppé, grupați într-un articol de fond din „Le Figaro", n-au decît un cuvînt pentru a defini atitudinea șefului statului : „arhaic".

Pe un ton categoric, François Mitterrand își exprimă dorința ca banii „să fie îndreptați spre investiții" și nu spre speculații unde se îngrașă cîteva „păsări de pradă". Atunci, în „Tribune de l'Expansion", Jean Boissonnat îi dă lecții : „Se poate oare vorbi despre secolul al XXI-lea cu accente din secolul al XIX-lea ?". Nu vă înșelați : nici unul din aceste strălucite spirite nu ignoră că liberalismul economic, pe care-l susțin, datează, și el, foarte clar, din secolul trecut, în care marile personalități rapace s-au putut instala în centrul și în umbra puterii. Un singur discurs prezidențial le-ar conveni : cel care ar exprima, în limbaj contemporan, sfatul dat de Guizot : „Domnilor, îmbogățiți-vă..."

Traducerea „modernă" a acestui vechi precept oferă neoliberalilor o amplă recoltă de formule fantasmagorice, din care numai „cei inițiați" pot aprecia deosebita prospețime poetică : pentru „a rezista competiției internaționale", este necesară „reducerea cheltuielilor întreprinderii", „reducerea fiscalității asupra economiilor" și „eliberarea inițiativei individuale", singura sursă a dinamismului, pentru ca „Statul-Minotaur" să dea înapoi. Dacă nu s-ar ține seama de aceste „realități inevitabile", țara s-ar îndrepta spre catastrofă !... Să se facă loc „cîștigătorilor", ajutați, astfel, de stat, iar cei care pierd să se ascundă !...

Cel mai rău lucru nu rezidă, totuși, în contrastul brutal dintre o opulență ostentativă și o sărăcie cu atît mai vizibilă cu cît unora le-ar place să treacă neobservată. Inacceptabilul nu apare numai în strălucitorul vals al miloanelor sub ochii familiilor cărora le lipsesc două sau trei sute de franci la sfîrșitul lunii. Intolerabil, acest dualism din inima societății republicane se accentuează sub venerabila haină a legii. „Mijloacele de îmbogățire pot fi criminale din punct de vedere moral, deși sînt permise de lege", scria d'Alembert.

„Delincvența gulerelor albe"

Deja rămasă în urmă asupra mutațiilor în curs, legislația a fost, în plus, mlădiată de dereglementările „moderne" concepute perfect în profitul oamenilor cu bani. Pe balanța „Justiției", umila servitoare a „Dreptului", coexistă două moduri diferite de a judeca. Aplicînd strict textele în vigoare, un magistrat l-a condamnat la o amendă și la o pedeapsă cu închisoarea pe un cetățean amărît, care, pentru că nu-și plătise impozitele, și-a ascuns televizorul. Respectînd cu scrupulozitate legile, orice întreprindere demnă de acest nume își asigură serviciile unui consilier fiscal numai în scopul de a exploata părțile avantajoase sau lipsurile legii. Tribunalele nu se interesează, cîtuși de puțin, de „delincvența gulerelor albe", deși cifra lor de afaceri este mult mai mare decît toate furturile, spargerile și loviturile. Cu un bun expert alături și printr-o eludare abilă, niciodată banditul Mandrin n-ar fi sfîrșit pe eșafod pentru „furtișagurile" lui. Banditii moderni nu sînt atît de proști pentru a ataca cu armele poștalioanele pline cu impozite : cu toată greutatea banilor și a relațiilor lor, ei exercită presiuni asupra puterilor publice, pentru a le acorda favoruri fiscale, ajutoare și subvenții, astfel încît, în numele interesului general, să faciliteze averile particulare pe care deținătorii lor — nu ne îndoim de acest lucru — le vor pune în serviciul binelui comun.

Copil al secolului său, banditul Mandrin opera, pornind din Savoia, pe un teritoriu restrîns. Urmașii lui au „modernizat" atît metodele, cît și cîmpul lor de acțiune. Planeta se află la dispoziția lor. Cu cît este mai mare raza de acțiune, cu atît mai mari vor fi și profiturile. Îngrijorați, dar indulgenți față de datoria Statelor Unite, ei se dovedesc categorici cînd este vorba de aceea a lumii a treia, care este totuși, de șase ori mai mică : 1 320 miliarde dolari. Or, în pofida a tot ceea ce le deosebește, datoriile au o caracteristică esențială comună : nici una, nici cealaltă nu vor fi vreodată rambursate.

Situație disperată ? Dimpotrivă, deoarece această datorie permite țărilor industrializate să trăiască peste posibilitățile lor. Pentru perioada 1985—1987, transferul net al resurselor țărilor celor mai îndatorate spre creditorii lor a reprezentat 74 miliarde dolari. Cifră prea mare pentru a nu fi abstractă ! Exemplul unei regiuni este elocvent. Cu o datorie totală care atinge 415 miliarde dolari, America Latină a plătit, în decurs de cinci ani, cu 120 miliarde mai mult decît suma noilor împrumuturi contractate. Venezuela datorează 33 miliarde dolari ; în 1988, deși veniturile ei petroliere au scăzut cu 6 miliarde dolari, Venezuela a rambursat, totuși, 5,6 miliarde, adică 70 la sută din încasările de pe urma exporturilor. Noul său președinte, Carlos Andres Perez, dorește să reducă acest procent la 20 la sută. Care economist, care gestionar realist nu i-ar da dreptate ? Pentru că a stabilit acest prag la 10 la sută, Peru și-a atras furia comunității financiare internaționale. La fel și Brazilia, cu o datorie de 115 miliarde dolari, a plătit, în 1988, ceva mai mult de 9,9 miliarde dobînzi și dorește să scadă această cifră la circa 5 miliarde ; pînă atunci, ea blochează salariile, devalorizează moneda cu 16,4 la sută, concediază 60 000 funcționari. Trebuie să respecte, așa cum impune F.M.I., „marile echilibre"...

În ianuarie a.c., președinții a șapte republici latino-americane au adresat grupului celor șapte țări „democratice" dintre cele mai industrializate un document în care se propune o nouă strategie pentru a aborda problema datoriei. Imediat, Washingtonul s-a declarat „absolut ostil" unei asemenea inițiative, căci ea provine din partea unui „cartel al debitorilor"... Dar, pînă în prezent, răspunde președintele Venezuelei, „fiecare țară datoare s-a găsit singură în fața unui formidabil cartel al creditori-

lor". Privilegiul bogaților : numai creditorii au dreptul de a se constitui într-un bloc !...

Planul latino-american propune, printre altele, crearea unei agenții internaționale care să-și răscumpere, de la băncile particulare, creanțele asupra lumii a treia. La ce preț ? Firește, la prețul „pieței". Diabolic : ne-am putea oare imagina o formulă mai conformă ideologiei neoliberale din care se inspiră orice politică economică „modernă" ?

Acest plan se lovește, totuși, de o ostilitate categorică. De ce ? Băncile americane nu pot accepta ca în activul lor să figureze creanțele ale căror dobînzi nu le-au fost plătite. Bilanțul lor aflîndu-se astfel amputat, ele constată, atunci, scăderea vertiginoasă a cursului acțiunilor lor la Wall Street. Pentru a atenua șocul, ele se străduiesc, deci, să-și vîndă, chiar sub valoarea lor nominală, creanțele cele mai puțin sigure. „Băncile speră, astfel, să susțină prețul acțiunilor lor (cotate la bursă) și să-și îmbunătățească capacitatea de a obține noi capitaluri", afirmă Banca Mondială. Acest negoț de creanțe a atins 12 miliarde dolari, în 1987, și 30 miliarde, în 1988. Dar creanțele asupra Argentinei au fost vîndute, în septembrie anul trecut, la 21,75 la sută din valoarea lor scriptică, la 46,25 la sută pentru Brazilia, la 47,25 la sută pentru Mexic etc.

„Piața" nu minte niciodată... Ea indică întotdeauna exact adevărul prețurilor, proclamă împreună un grup de bănci și guverne occidentale care, dintr-o dată, resping, totuși, planul latino-american. Dar cum să se justifice acest refuz ? Imposibil de contestat — sub pretextul că prețurile stabilite de piață sînt prea scăzute : aceasta ar însemna să înmormîntezi principiul esențial al neoliberalismului „modern". Trebuie, deci, să găsești altceva. Tocmai David Mulford, subsecretar american la Departamentul trezoreriei, care, nelipsit niciodată de șiretlicuri, a descoperit argumentul de necombătut : adoptarea planului latino-american ar însemna, spune el, „să politizăm" problema datoriei. Subtilă logică... Arogîndu-și un monopol exorbitant, oricine ar putea astfel să decreteze că o anume schemă financiară este „politică" și, deci, eminamente condamnabilă.

„O pompă care nu face decît să aspire"

Satisfăcut de găselnița lui, David Mulford își va exploata avantajul. El reproșează președintelui Venezuelei de a nu fi menționat, în prezentarea planului său, fuga capitalurilor, care, în deplină libertate, părăsesc lumea a treia îndatorată, pentru a prospera în țările industrializate. Cum să nu-i dai dreptate ? Băncile fac cunoscut că această evaziune a capitalurilor, perfect legală, reprezintă sute de miliarde de dolari, circa 40 la sută din datoria externă. O țară nu se poate plînge pentru că serviciul datoriei o secătuiește și, în același timp, să tolereze ca cei mai bogați cetățeni ai săi să-și trimită averile în străinătate, în loc de a le investi în interior, pentru a contribui la dezvoltarea națională.

Ziarul „Financial Times" menționează, cu oportunitate, că „băncile occidentale vor, în general, să ignore propriul lor rol în calitate de beneficiari ai acestei fugi a capitalurilor", care, în cea mai mare parte, sînt plasate în țările lor. La nevoie, pentru a atrage această mană cerească, guvernul le ajută majorînd ratele dobînzilor.

Astfel, bogați și săraci din lumea a treia contribuie, fiecare în felul lor, la finanțarea țărilor industrializate. Săracii, sub constrîngerea guvernelor lor, sînt supuși rigorilor F.M.I. (blocarea salariilor, suprimarea subvențiilor la produsele de primă necesitate, renunțarea la programe sociale, concedieri masive în rîndul micilor funcționari, austeritate sub toate formele) pentru ca serviciul datoriei să alimenteze fluxul capitalurilor de la Sud spre Nord. Bogații, după dorință, își plasează capitalurile în țările industrializate, care le oferă cea mai atrăgătoare remunerație. Acest mecanism, pe cît de simplu pe atît de ingenios, n-ar fi fost în stare niciodată să și-l imagineze un Mandrin. Erau necesare spirite de o altă factură. În urmă cu patru ani, James Baker — în acea vreme, ministrul de finanțe în echipa lui R. Reagan, astăzi secretar de stat al lui Bush — a selecționat 15 țări care puneau în aplicare reformele structurale recomandate, în mod obligatoriu, de F.M.I. Pentru a le recompensa, trebuia să le amăgești cu acordarea de noi credite. Dar această pompă aspiratoare-respingătoare n-a funcționat sau, mai exact, ea a aspirat fără să respingă : „A existat un flux net de 43 miliarde dolari din partea acestor 15 țări spre bănci, care, în schimb, nu le-au acordat, practic, nimic".

Aceasta nu este totul, căci cel mai abil sistem poate fi permanent perfecționat. Astfel, din 1982 pînă în 1988, în ceea ce privește cele 15 țări dintre cele mai îndatorate, sumele pe care le datorează băncilor particulare nu s-au mărit decît cu foarte puțin — de la 262 la 280 miliarde dolari, adică numai cu 18 miliarde. Dar datoria lor externă s-a majorat de la 390 la 499,5 miliarde dolari, adică cu 109,5 miliarde.

Aceste cifre dovedesc că, pentru a facilita rambursarea către băncile particulare, a fost necesar să se recurgă la credite publice, adică la ajutorul statelor, deci al contribuabililor. Au fost oare aceștia consultați ? Cînd și-au dat ei acordul ? Și de ce, în timp ce ele se sacrifică economismului și sînt pradă afacerismului, unele democrații occidentale s-ar strădui oare să solicite părerea cetățenilor care — nimeni nu ignoră acest fapt — nu înțeleg nimic din toate acestea ? Deci, ei trebuie să se încreadă orbește în „experți", căci numai aceștia sînt competenți. Ei au pus la punct formidabila bombă cu întîrziere pe care o reprezintă datoria irecuperabilă de 1 320 miliarde dolari. Dar, imperturbabili, ei își păstrează sîngele rece : ei știu că, în momentul cînd această bombă va exploda, ei nu vor risca să sufere soarta lui Mandrin. Șireangul este rezervat oamenilor de proastă condiție.

„Șireangul este rezervat săracilor"

Fie în slujba băncilor particulare sau, ca David Mulford, a guvernului lor, acelorași „experți" nu le scapă vreo ocazie de a face, cu o binevoitoare aroganță, severe considerații asupra „proastei gestiuni economice" a țărilor debitoare. Dar acești „experți" găsesc oare, în propria lor gestiune, rezultate cît de cît strălucite pentru a-și permite să dea lecții ? Creșterea proporției șomajului în Occident, astronomica datorie a Statelor Unite, deficitele lor comerciale și falimentul caselor lor de economii, distrugerea sistemului monetar internațional, corupția care mînjește atîtea guverne ar putea să le inspire mai multă modestie.

În cele 15 țări dintre cele mai îndatorate, investițiile „au scăzut cu 40 la sută între 1982 și 1985, și, de atunci, stagnează", scrie „The Economist". Sărăcirea acestor țări le-a obligat să-și reducă importurile, iar senatorul Bill Bradley vede, în aceasta, principala cauză a pierderii a numeroase locuri de muncă pentru muncitori în Statele Unite.

Operațiunile pur financiare, care, legale sau nu, fac să urce vertiginos valoarea acțiunilor la bursă, nu garantează o creștere a investițiilor productive. Dimpotrivă. Pentru a justifica această frenezie a speculațiilor la bursă, în pofida efectelor sale dintre cele mai regretabile, propovăduitorii neoliberalismului trebuie, atunci, să desfășoare adevărate comori de inventivitate. Sarcina lor nu este simplă. Căci, la bursă, cursul acțiunilor unei societăți este, potrivit unei doctrine sănătoase, barometrul fidel al economiei reale. Se presupune că el ține seama de potențialul instalat, de valoarea adăugată, de cifra de afaceri, de rezultatele nete, de extinderea diferitelor părți ale pieței. La jumătatea lunii octombrie, acțiunile unei mari societăți americane se negociau la 56 dolari. Cinci săptămîni mai tîrziu, în condițiile în care componentele concrete ale societății nu s-au schimbat cu nimic, prețul acțiunilor sale a crescut, totuși, de peste două ori, atingînd cifra de 118 dolari. Ce s-a întîmplat ? Ce magician a reușit acest tur de forță ? Cum a putut piața, menită să măsoare valoarea cu o precizie matematică, să înregistreze, într-un răstimp atît de scurt, un decalaj atît de mare ? Nu ghiciți ? Dar să vedem : pur și simplu, un „invadator" a trecut pe acolo... Nu este oare minunat ?

Ființe cu o judecată normală, înzestrate cu diplome, avînd o experiență solidă, trecute prin toate capcanele meseriei și care au supraviețuit celor mai complicate situații, acceptă o asemenea poveste. Cu atît mai mult cu cît achizitorul, care determină dublarea prețului, nu dispune de fonduri. El împrumută. Și bancherii rațional, păzitori destoinici ai intereselor lor, hotărîți în afaceri, îi acordă un împrumut de mai multe miliarde de dolari. Ei da ! Căci aceasta este incomparabila magie a pieței. Ah, sînteți sceptic ? Nu credeți în „piață" ? Experimentați, deci. Nu pentru cîteva miliarde de franci sau dolari : dacă nivelul dv de trai este prea modest, nici o bancă, particulară sau naționalizată, nu v-ar împrumuta un ban. Trebuie ca tentativa dv să capete proporții mai realiste : solicitați un împrumut pentru a cumpăra, la un preț dublu față de valoarea lui, un colier de perle, o duzină de ouă, un aparat de prăjit piinea sau un automobil Lancia. Și veți vedea... Este suficient, pentru a reuși, să aveți încredere, să vă însușiți extraordinara logică a neoliberalismului, și mirajele ei devin realitate. Aceasta este religia „modernă". Este un opium nu pentru popor, căci acesta nu ar putea atinge asemenea mistere subtile, ci doar pentru cîțiva privilegiați. Ca întotdeauna : „Mulți chemați, puțini aleși...".

Cei mai savanți cronicari francezi s-au străduit să explice cîtă dreptate a avut firma Pechiney să cumpere, la cursul de 56 dolari, acțiuni care, cu cîteva zile mai înainte, se negociau în jurul sumei de 10 dolari. Argumentele lor sînt perfect convingătoare — cu singura condiție să intre fără să crîcnească în această logică stranie. Pechiney dorea oare să pună piciorul pe piața americană ? Obiectiv rezonabil, care merită, de fapt, să fie plătit. Exista oare un al treilea șmecher pe care Pechiney urmărea să-l elimine, oferind un preț mai mare ? Nimeni n-a discutat niciodată despre aceasta. Pentru a crede în această jonglerie care, cu garanția băncii, determină o creștere de cinci ori a cursurilor, trebuie cu adevărat să ai credință — o credință oarbă și naivă. Dacă nu o aveți, veți fi tentat să vă alăturați, la drumul mare, tovarășilor lui Mandrin. Și veți avea de-a face cu jandarmeria călare.

Claude Julien

(Va urma)

Savanții avertizează

Trăim pe o planetă fragilă!

4

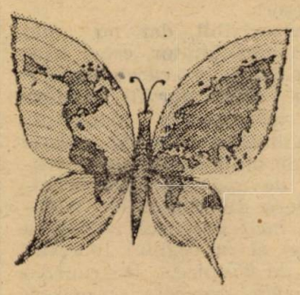

Un adevărat „paradis" ecologic

Europeanul din secolele trecute privea pădurile umede, dese și mereu verzi, ca o lume exotică, fascinantă, dar plină de pericole. Columb scria despre aceste regiuni : „Sînt foarte frumoase și bogate, cu mii de specii de copaci înalți, ce par să atingă cerul". Celebrul naturalist Alexander von Humboldt îi invidia pe oamenii din aceste zone, „care au fost atît de favorizați de natură, încît pot cunoaște toate soiurile de plante, fără să fie nevoiți să-și părăsească locurile natale". Se păstrează pînă astăzi, de fapt, legenda „iadului verde" și a „junglei inaccesibile". Într-adevăr, peisajul este luminos numai la marginea pădurii sau pe malurile fluviului. Coroanele copacilor se întrepătrund, dînd naștere semiîntunericului la sol, numai în locurile rămase virgine, unde cresc doar cîteva soiuri de buruieni și arbuști ; supraviețuiește planta ce iese învingătoare în lupta acerbă pentru lumină. Bogăția spațiului verde intervine abia la etajele superioare. Acolo, în „pădurea pe peste pădure", cresc și se dezvoltă o multitudine de soiuri de plante și copaci, dar și de animale, multe din ele necunoscute pînă în prezent.

Timp de 65 de milioane de ani, fără a suferi vreo influență datorată modificărilor climatice din erele glaciare, pădurile tropicale au constituit, de fapt, un imens cîmp de experimentare evoluționistă. Bromeliaceele, de pildă, plante din familia cărora face parte și ananasul, s-au adaptat astfel încît și-au format o rozetă în formă de pîlnie, unde strîng apă și particule organice. Unele din aceste rezervoare pot aduna 50 de litri de apă. Pe măsura trecerii timpului, pîlnia s-a perfecționat : a devenit un mediu de viață pentru broaște și raci... în vîrful copacilor.

Un biotop în sine reprezintă și blana „leneșului" sudamerican. În ea se ascunde peste o sută de specii de insecte ; alge verzi, ce nu pot fi zărite decît la microscop, protejează mamiferul ierbivor împotriva animalelor de pradă.

În pădurea tropicală, continuu caldă și umedă, au luat naștere imense „nișe" ecologice ; numai în Panama, există mai multe specii de plante decît în întreaga Europă. Iar pe teritoriul vechiului nostru continent, există mai puține specii de copaci, decît se găsesc în Borneo pe un hectar. Biologii presupun că cel puțin jumătate din cele circa zece milioane de specii de plante de pe Terra se găsesc în pădurile tropicale. Moștenirea lor genetică este de o valoare extraordinară pentru viitorul omenirii. Medicii au descoperit, într-o floare de culoare roz (Cathrantus roseus), din Madagascar, o substanță ce poate salva copiii bolnavi de leucemie. Un sfert din medicamentele prescrise în SUA se bazează pe substanțe extrase din plante tropicale.

Extinderea zonelor aride în Somalia

Oamenii de știință apreciază că multitudinea de specii din aceste păduri ar putea aduce, probabil, și o îmbunătățire sau chiar o soluție problemei alimentare pe glob. Agronomii au descoperit, abia în anii '70, valoarea nutritivă a unei specii de fasole, ce crește numai în pădurile din Papua-Noua Guinee ; după aceea, ea a început să fie cultivată de agricultori în 50 de țări, pentru bogăția în substanțe a boabei, pentru proteinele conținute de rădăcină și pentru frunzele cu gust plăcut.

Și totuși, știința nu va putea descoperi întreaga diversitate a acestei flore și faune, deoarece — și una și cealaltă — sînt pe cale de dispariție. Sistemul ecologic al pădurilor tropicale este atît de unitar, încît moartea numai a unei singure specii, respectiv a unui singur copac, condamnă la dispariție sute de alte specii de plante și animale. Distrugerea unor suprafețe întinse de pădure provoacă „dispariția zilnică a numeroase soiuri de plante și specii de animale de pe planeta noastră", constată biologul britanic Norman Myers ; dacă actualul ritm al distrugerilor se va menține, „în fiecare oră vor muri sute de specii". Biologul american Daniel Janzen conchide : „Este ca și cum omenirea ar fi decis să dea foc tuturor bibliotecilor, fără a mai vedea ce se află în ele".

„Cea mai mare catastrofă după dispariția dinozaurilor"

Este cel mai grav pericol după dispariția dinozaurilor — apreciază cercetătorul Myers —, deoarece defrișarea pădurilor tropicale amenință echilibrul hidrologic și energetic al Pămîntului. Numai în regiunea Amazonului, asemănătoare unei gigantice „mașini climatice", ciclul natural al apei însumează 12 miliarde metri cubi — mai mult decît volumul de apă vărsat de Rhin în mare în 150 de ani. Avînd în vedere că suprafața frunzelor tuturor plantelor este de 15 ori mai mare decît cea a solului, plantele pot reține aproape o treime din precipitații, care, apoi, se evaporă din nou în atmosferă. Astfel se creează umiditatea și temperatura pădurilor tropicale, de care au nevoie pentru a supraviețui. Concomitent, ele funcționează asemeni unor imense rezervoare de apă ; împiedică seceta și inundațiile, asigură precipitațiile și apa curgătoare pentru regiuni foarte întinse.

Peste un miliard de oameni depind de acest sistem ecologic, estimează „World Resouces Institute". În locul unde eșuează, apar catastrofele naturale :

— în Africa de Vest, unde au fost defrișate peste două treimi din păduri, cantitatea de precipitații este în scădere de 15 ani, iar nivelul fluviilor scade vertiginos. Alizeul a început să bată pe un teritoriu vast pînă la Atlantic ;

— în India, unde au fost distruse aproape toate pădurile, în perioada ploilor, anual, circa 40 de milioane de oameni sînt amenințați din cauza inundațiilor. În schimb, în perioada de secetă, numai în satul Maharashtra seacă fîntînile din 23 000 de sate ;

— în noiembrie trecut, în Thailanda, 12 din cele 14 provincii sudice au fost inundate complet ; datele acestei catastrofe provocate de om — 60 000 oameni au rămas fără locuințe, s-au înregistrat sute de morți. Tăierea, de regulă ilegală, a pomilor a distrus peste 60 la sută din păduri.

Iar reîmpădurirea nu este posibilă ; pentru că, spre deosebire de regiunile temperate, solul tropical este foarte sărac în humus și substanțe minerale. Miracolul imensei bogății de specii și soiuri rezidă în vegetația luxuriantă : peste 90 la sută din substanțele nutritive sînt conținute de biomasă. Dacă arde sau se erodează, solul este secătuit de soare și spălat de ploile torențiale. Fără scutul coroanei copacilor, solul, de numai cîțiva centimetri, se erodează rapid. Pe colinele despădurite din Côte d'Ivoire, experții au măsurat că, pe un hectar, a fost spălată o cantitate de aproape 90 de tone de pămînt din stratul deosebit de subțire al solului. Dacă în Filipine pădurea va mai scădea cu 20 la sută, suprafața de sol erodat va crește de trei ori. Toate încercările de cultivare pentru agricultură a terenului defrișat au eșuat

— terenurile s-au transformat în deșert.

Imprevizibil, dar nu mai puțin amenințător, este haosul ecologic pe care despădurirea Tropicelor îl produce pînă în regiunile temperate. Actualmente, de pildă, crește atît de mult cantitatea de vapori de apă existentă în atmosfera din regiunile tropicale, încît provoacă încălzirea climei și în regiuni îndepărtate de Tropice. Distrugerea pădurilor tropicale provoacă încălzirea atmosferei Pămîntului (efectul de seră) : în consecință devine din ce în ce mai amenințătoare catastrofa climatică provocată de folosirea excesivă a cărbunelui și petrolului în țările industrializate. Cantitatea de bioxid de carbon degajată anual de biomasa tropicală corespunde aproximativ cu cantitatea de bioxid de carbon emisă de termocentrale și autoturisme în Europa occidentală ; la aceasta se adaugă cantități importante de alte gaze degajate, cum ar fi metanul, gazul ilariant și oxidul de carbon.

Nimeni nu poate preciza, pînă în prezent, cum se cumulează acești factori ce perturbă climatul la nivel mondial sau dacă efectul lor crește sau scade prin acțiune reciprocă. La fel de necunoscut este și un fenomen semnalat anul trecut de oamenii de știință de la centrul de specialitate din Brazilia : norul de fum deasupra Amazonului a fost la fel de gros ca la erupția unui vulcan ; ei se tem că, și aici, pot interveni „modificări semnificative" la nivelul climei întregii planete. Nu se poate prevedea momentul catastrofei ; cert este, însă, că, în ultima sută de ani, a fost distrusă cel puțin jumătate din întreaga pădure tropicală. Lupta pentru menținerea pădurilor tropicale reprezintă una dintre cele mai mari probleme ale civilizației moderne, avea să scrie revista londoneză „Economist".

Imagini din spațiu...

Cum se înfățișează planeta albastră văzută din spațiu ? Cu formularea unui răspuns — bine documentat — la această întrebare a fost însărcinat, într-una din misiunile sale, între altele, și echipajul navetei spațiale Discovery, care a revenit pe Pămînt, la 18 martie, cu o recoltă impresionantă de materiale. În cinci zile de activități în spațiul cosmic, din care circa o treime a fost consacrată studierii mediului înconjurător al planetei, astronauții au înregistrat 6 000 metri de peliculă de film și au luat peste 4 000 de imagini fotografice color ale Pămîntului. Impresia generală, după parcurgerea fugară a acestui voluminos material documentar, este copleșitoare prin grandoare. „Primul lucru care m-a impresionat — declara comandantul misiunii, Michael Coats — a fost că este vorba de o planetă locuită. Nuanțele de verde, albastru, cafeniu sînt foarte frapante. Privești la frumusețea planetei și, apoi, privești la întunericul din spațiul care o înconjoară. Nicăieri în Univers nu există vreun alt loc în care să poți părăsi planeta noastră. Cred că trebuie să ținem seama de acest lucru. Nu există nici un alt loc în Univers în care să putem merge". Tulburătoare remarcă, făcută în deplină cunoștință de cauză de unul din semenii noștri de pe Terra, care a avut șansa de a contempla, cu propriii ochi, leagănul omenirii și al vieții în Universul cunoscut nouă. Dar, în același timp, el ține să atragă atenția și asupra unor „detalii" mai puțin agreabile în acest mirific tablou planetar. „Există semne alarmante de eroziune a solului, de despăduriri și poluare în diferite țări ale lumii" — aveau să constate, cu amărăciune, astronauții. Ei au declarat că lucrul „cel mai tulburător" pe care l-au fotografiat din spațiu îl constituie marile zone despădurite din Mexic, Africa și America de Sud. După o primă analiză a fotografiilor, geologul Charles Wood, administratorul Biroului de observații asupra Pămîntului al navetei spațiale, de la Centrul spațial Johnson din Houston, a remarcat îndeosebi o serie de imagini luate asupra zonelor de sud ale Zairului — imagini rare, din cauza nebulozității evasipermanente din această regiune — și care dezvăluie „vaste întinderi de unde a dispărut, cu desăvîrșire, vegetația". Imagine diferită, după cum remarcă el, de aceea pe care o prezintă America de Sud, unde, în zonele supuse despăduririi, au fost tăiate drumuri și au apărut ferme agricole.

Într-o misiune anterioară, astronauții luaseră imagini fotografice ale unei vaste întinderi de pe continentul sud-american, învăluită, pe 1,6 milioane kmp, de nori de fum, care ascundeau privirii o mare parte a bazinului fluviului Amazon. Această imensă perdea de fum — cea mai mare, ca întindere, observată vreodată din spațiu — se datora incendierii pădurilor tropicale și a junglei în timpul sezonului secetos, pentru defrișarea unor terenuri ce ar trebui puse în circuitul activităților agricole. Cercetători brazilieni și americani aveau să aprecieze că arderea pădurilor Amazoniei este răspunzătoare pentru cel puțin o zecime din emisiile de bioxid de carbon, la scară mondială, datorate unor activități umane și care reprezintă una din principalele cauze ale producerii „efectului de seră" și încălzirii generale a climei în lume. Alți nori imenși de fum au fost fotografiați de astronauți deasupra insulelor indoneziene Borneo și Sumatra, deasupra insulei Madagascar, a Australiei de Nord și Boliviei. Pădurile tropicale ale Terrei ard în continuare, cu toate consecințele lor destabilizatoare asupra mediului ambiant al planetei.

Corneliu Vlad

(Va urma)

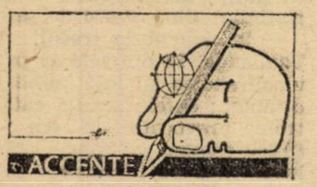

Tirania imediatului...

Să ne imaginăm, fără complexe de superioritate, un cîmp de luptă.

Două mase de combatanți se pîndesc reciproc din fundul tranșeelor. Pentru o exterminare cît mai eficientă au la îndemînă automate și mitraliere, tunuri și tancuri, avioane și elicoptere, mine și grenade, precum și toate celelalte ustensile considerate oribile în timp de pace și absolut indispensabile în timp de război. În afara armelor și armamentului și a poftei de a face harcea-parcea adversarul, fiecare din aceste mase sînt dotate cu echipamente de transmisiuni fără de care nu s-ar putea primi ordine și raporta rezultate. Normal. Gradatul nu acționează de capul lui decît în situația cînd superiorii, vai, au dispărut. În celelalte ocazii, soldatul răspunde în fața plutonierului, ofițerii în fața ofițerilor superiori și așa mai departe.

Ierarhiile militare în timp de război implică o anume birocrație. Dar o birocrație redusă la strictul necesar. Ar fi greu de acceptat imaginea unei confruntări năpraznice în care, pe filieră, pentru fiecare glonț sau obuz tras, s-ar solicita aprobări ștampilate și chitanțe de descărcare. În mod normal, combatanții se distrug cu o cruzime considerată, unanim, legală, și consumă mijloace de luptă cu o generozitate pe care contabilii au tot timpul să o analizeze în spatele frontului.

Pacea scutește omenirea de caracterul repetitiv, anarhic și surprinzător al daunelor și consumurilor specifice războiului. Pacea pune în ordine lucrurile, așază în pătrățele evoluțiile, se bucură de structuri clare și beneficiază de gîndirea tihnită a experților de tot felul, care pot medita, la ameliorarea stării lumii, fără a le îngheța măduva în oase și fără a trebui, ca în război, să cristalizeze tactici între două împușcături.

Pacea fertilizează, deci, un sistem coerent de abordare a realității. Pacea inspiră progresul, incită concurența și nu confruntarea, lasă omului răgazul și puterea de a-și descoperi mediul înconjurător și de a-l acorda la propriile sale necesități. În timp de pace, neavînd mîinile încleștate pe pușcă și mintea ascunsă sub cască, omul are șansa de a-și dovedi capacitatea. Aceeași pentru care pleacă la război, întrucît i-ar fi strivită, limitată sau denigrată.

Pacea, prin enorma ei generozitate, se lasă însă prinsă în mreaja de păianjen a birocrației. O fantastică, subtilă și devoratoare birocrație, văzută sau nevăzută, se insinuează în structurile umanității, acaparînd tubulaturi și ecrane, roți de transmisie și circuite, mecanismul întreg al raporturilor de toate felurile între oameni, între aceștia și mediu, între prezentul imediat și viitorul adînc.

Prinsă în acest clește inefabil, omenirea se zbate din răsputeri să răspundă priorităților clipei, cheltuiește bani, energie, speranțe și, mai presus de orice, inteligență, pentru a soluționa probleme curente, probleme ale clipei, în defavoarea opțiunilor pe termen lung, a gîndirii strategice, a consolidării șanselor istorice.

Tirania imediatului face ravagii. Ea este rezultatul ocult al omnipotenței birocrației. Singurul război mondial meritoriu și binevenit la scara planetei ar fi unul împotriva birocrației, a acestei plăgi fabuloase care obturează și anestezează caracterul spontan, simplu, bine intenționat al omenirii de a trăi așa cum merită. Noua ordine economică, noua ordine politică, noua ordine culturală, noua ordine morală nu înseamnă înlocuirea unei dezordini demonstrate cu o ordine care, printr-o birocrație proaspătă, să sclerozeze dezordinea viitoare. Noua ordine presupune tocmai eliminarea birocrației sub infinitele ei forme și așezarea omului într-un cadru care să îl scutească de experiențe „legale" care s-au dovedit, cu „acte în regulă", nocive...

Radu Budeanu

Zona Taba

Dan Stancu, Bucureşti. La jumătatea lunii martie, enclava Taba a redevenit parte integrantă a Egiptului, după 22 de ani de la ocuparea Peninsulei Sinai de către forţele armate israeliene şi şapte ani de cînd acest teritoriu a fost retrocedat ţării căreia îi aparţinea de fapt şi de drept. Acest lucru a fost posibil, după ce, în prima lună a acestui an, experţi egipteni şi israelieni au încheiat, în baza unor decizii formulate de o comisie internaţională de arbitraj, operaţiunile de marcare a frontierei comune. Taba este situată în sudul Peninsulei Sinai, în Golful Akaba, la Marea Roşie. Zona — cu o suprafaţă triunghiulară de aproape un kilometru pătrat — a fost ocupată de Israel, odată cu întregul Sinai, în urma războiului din 1967. În aprilie 1982, cînd a avut loc retragerea trupelor israeliene din Sinai — în urma acordurilor de la Camp David (1979) — Taba nu a fost înapoiată Egiptului. Autorităţile israeliene au mutat graniţa cu 600 de metri mai la sud de vechea frontieră, între cele două linii construind un important complex turistic.

După mai multe întîlniri între negociatorii celor două ţări, s-a hotărît ca exploatarea complexului hotelier să fie făcută, de acum înainte, de Egipt. Potrivit agenţiilor de presă, Egiptul a depus, în contul unei bănci elveţiene, circa 33 de milioane dolari pentru un obiectiv turistic şi pentru hotelul „Avia Sonesta" (în **imagine**) pe care, însă, în următorii 20 de ani, va continua să-l administreze vechiul său proprietar israelian, Eli Papuchado. În afara acestei despăgubiri, partea egipteană a trebuit să plătească 562 000 de dolari pentru acoperirea cheltuielilor în contul tribunalului de arbitraj, pentru care Israelul a plătit, la rîndul său, 550 000 de dolari. În conformitate cu cele convenite de comun acord, turiştii israelieni vor putea ajunge pe plaja Taba fără să solicite, în prealabil, viză egipteană.

Acest mini-teritoriu are, însă, un istoric mai vechi. În 1899, profitînd de situaţia din Egipt, creată ca urmare a stabilirii dominaţiei engleze, care a condus la tulburări şi ciocniri armate cu populaţia revoltată, Poarta Otomană a construit numeroase posturi militare în interiorul frontierelor egiptene, în încercarea de a reobţine influenţa sa asupra Egiptului, unul din avanposturile otomane fiind înfiinţat chiar la Taba. De abia în 1906, sub presiunea Marii Britanii, Imperiul otoman a renunţat la pretenţiile emise anterior şi a recunoscut Taba ca teritoriu egiptean. Convenţia definitivă a fost semnată la 1 octombrie 1906. În timpul mandatului britanic asupra Palestinei, stabilit la sfîrşitul primului război mondial, zona Taba a rămas sub suveranitatea egipteană şi această situaţie a continuat şi după crearea statului israelian.

George Antonescu, Bucureşti. Noii căpitani regenţi ai Republicii San Marino sînt, de la 1 aprilie a.c. şi pînă la 1 octombrie, comunistul Mauro Fiorini (33 de ani) şi democrat-creştinul Marino Vagnetti (65 de ani). San Marino are o populaţie de 26 000 de locuitori şi un parlament cu 60 de locuri. Partidele principale sînt democraţia creştină (P.D.C.S.), Partidul Comunist (P.C.S.), Partidul Socialist Unificat Independent (P.S.U.I.S.) şi Partidul Socialist (P.S.S.).

V. Vintilă, Bucureşti. Cea de-a 31-a rachetă „Ariane" urmează a fi lansată în spaţiu la 25 mai. Ea este cea mai puternică dintre toate cele lansate pînă acum de la centrul spaţial din Guyana Franceză. Racheta va lansa pe orbită doi sateliţi de telecomunicaţii : vest-german („DFS — Kopernikus") şi japonez („Superbird — A"). „Ariane" poate transporta pînă la 4,2 tone. Lansarea fusese iniţial prevăzută pentru 28 aprilie, dar a fost amînată în urma detectării unor vibraţii, în timpul încercărilor.

Ion Alexie, Craiova. 1. U.C.L.A. este abrevierea pentru Uniunea Capitalelor luso-afro-americano-asiatice. Constituită în 1984 pentru dinamizarea relaţiilor de cooperare dintre membrii săi, U.C.L.A. cuprinde oraşele Lisabona (Portugalia), Brasilia (Brazilia), Maputo (Mozambic), Luanda (Angola), Macao (Macao), Praia (Capul Verde), São Tome (São Tome şi Principe) şi Bissau (Guineea). La 8 mai a.c., a fost inaugurat, la Lisabona, sediul oficial al acestei organizaţii.

2. Garda elveţiană de la Vatican a fost instituită în 1505 de Papa Iulius II. Este formată din o sută de oameni, dintre care patru ofiţeri (colonel, locotenent-colonel, maior şi căpitan), 23 de subofiţeri, un capelan şi 72 halebardieri. În 1505, cînd a fost instituită, garda elveţiană număra 200 de oameni a căror uniformă — se spune — ar fi fost creată de Michelangelo. Toţi membrii gărzii elveţiene trebuie să fie originari, conform tradiţiei, din Elveţia, de unde şi numele acestui corp pontifical.

Fuziunea la rece — controverse

Anton Vlădescu, Turnu-Severin. Experimentul fuziunii la rece (v. Lumea nr. 13, 16, 17 a.c.) continuă să reţină atenţia lumii ştiinţifice internaţionale, dat fiind virtualul său potenţial în domeniul producţiei energetice. În acelaşi timp, însă, el este obiectul unor controverse tot mai susţinute, mulţi savanţi punînd la îndoială rezultatele obţinute de britanicul Martin Fleischmann şi americanul Stanley Pons. Recent, Linus Pauling (SUA) — Premiul Nobel pentru chimie în 1954 şi Premiul Nobel pentru pace în 1962, o autoritate în domeniul forţelor intermoleculare — a declarat că „fuziunea (nucleară) la rece" nu este decît o reacţie chimică între deuteriu şi paladiu. El semnalează, în revista „Nature", că, în urma combinării celor două elemente, poate fi eliberată căldura pe care cei doi savanţi au considerat-o drept produsul unei fuziuni nucleare şi au anunţat-o ca atare la 23 martie a.c. Criticilor sale li s-au alăturat şi oamenii de ştiinţă de la laboratorul naţional de la Los Alamos (New Mexico), care şi-au exprimat nedumerirea faţă de refuzul Universităţii din Utah (unde a efectuat experimentul Stanley Pons) de a le permite să studieze controversata reacţie produsă de deuteriu şi paladiu. „Ne-am exprimat dorinţa acum zece zile, dar nici măcar nu ne-au răspuns... Se pare că sînt preocupaţi de drepturile de autor" — explica presei James Breen, purtător de cuvînt al laboratorului guvernamental. Alte grupuri ştiinţifice au cerut, la începutul lunii mai, autorităţilor universitare din Utah să le faciliteze obţinerea cilindrilor de paladiu utilizaţi în experiment, pentru a vedea dacă în ei există urme de Heliu-4, ceea ce ar confirma existenţa unei fuziuni nucleare.

Ioan Crivăţ, Slatina ; Vasile Pantelimon, Balş. Vă prezentăm o listă a principalelor incidente înregistrate pe stadioanele de fotbal, aşa cum a fost publicată ea de ziarul italian „La Repubblica".

23 mai 1964 : Lima (Peru) — La meciul din preliminariile olimpice Peru-Argentina s-au înregistrat 320 de morţi şi 1 000 de răniţi. Din cauza unui gol anulat, au izbucnit bătăi, ce s-au extins pe tot stadionul; 17 septembrie 1967, Kayseri (Turcia): 40 de morţi şi 600 răniţi. Tot din cauza unui gol contestat au izbucnit incidente; 23 iunie 1968, Buenos Aires (Argentina): 80 de morţi şi 150 de răniţi. Spectatorii au confundat facliile aprinse de suporterii echipei cîştigătoare cu un incendiu şi au intrat în panică. Una dintre intrări era blocată; 25 iunie 1969, Kirikhala (Turcia): 10 morţi, 102 răniţi, în timpul ciocnirilor dintre suporteri; s-a tras cu arma; 25 decembrie 1969, Bukavu (Zair): 27 morţi şi 52 răniţi din cauza îmbulzelii la intrarea pe stadion; 2 ianuarie 1971, Glasgow: 66 morţi şi 100 răniţi. O parte a spectatorilor a părăsit stadionul înainte de încheierea meciului. Răzgîndindu-se, foarte mulţi s-au întors, dar s-au izbit de cei care tocmai ieşeau; 17 februarie 1974, Cairo: 48 morţi, 47 răniţi din cauza supraaglomerării: stadionul are o capacitate de 40 000 de locuri, dar la meci au asistat 80 000 de spectatori; 11 mai 1985, Bradford (Anglia): 53 morţi, 18 dispăruţi, 200 răniţi. Un incendiu a provocat panică generală. Porţile stadionului erau închise; 29 mai 1985, Bruxelles: 39 morţi, 600 răniţi, pe stadionul „Heysel", în urma incidentelor provocate de huliganii englezi la meciul Liverpool — Juventus în finala C.C.E.

Incidentele din fotbalul britanic în ultimii doi ani: 14 mai 1988, stadionul Wembley: 40 răniţi; 21 mai 1988: Londra (meciul Anglia — Scoţia): 90 răniţi; 29 mai 1988, stadionul londonez Stamford Bridge: 25 răniţi; 29 noiembrie 1988, Edinburg: 43 răniţi.

După gravele incidente de la Sheffield, atît UEFA cît şi FIFA au cerut ca pe toate stadioanele să fie numai tribune dotate cu scaune, şi nu cu locuri în picioare, cum au stadioanele engleze, la peluze. **(M. C.)**

POSTA REDACȚIEI

„Northrop" și practicile frauduloase

I. Vlad, Tîrgoviște. Potrivit unui act de acuzare, dat publicității de procurorul Robert Bonner, societatea „Northrop" — important furnizor al Pentagonului — și cinci dintre angajații săi au fost învinuiți de practici necinstite, respectiv livrarea de piese care nu respectau normele indicate de Ministerul apărării al S.U.A. (v. „Lumea", nr. 18 a.c.). De asemenea, „Northrop" și cei cinci angajați au fost acuzați de extorcare de fonduri publice în legătură cu montarea unor elemente ale sistemului de ghidare a rachetelor de croazieră și a avionului „Harrier", ce nu sînt conforme prevederilor contractului. Documentul precizează că fiabilitatea sistemului de transmisie a datelor de zbor ale rachetelor nu a fost verificată, așa cum era prevăzut, iar trei dintre acuzați au supervizat teste false și au falsificat rezultatele acestora. În ce privește avionul de vînătoare „Harrier", destinat companiei „Aeronavale", actul de acuzare arată că atît societatea „Northrop", cît și angajații săi au înșelat, în mod intenționat, guvernul în cazul sistemelor de stabilizare vîndute pentru a fi instalate pe aceste avioane. În cazul în care „Northrop" va fi găsită vinovată, ea riscă să primească o amendă maximă de 30 milioane dolari. Totodată, persoanele învinuite riscă o pedeapsă maximă de cinci ani închisoare pentru fiecare acuzație și amenzi între 5 000 și 250 000 de dolari. „Acest cap de acuzare se înscrie în eforturile noastre continue pentru descoperirea, urmărirea și împiedicarea escrocheriei în contractele în domeniul apărării", a declarat procurorul Bonner. Societatea „Northrop" este principalul constructor al bombardierului „Stealth B-2", nedetectabil de către radar. Concernul a mai fost implicat într-un mare scandal de vînzări de arme, la începutul deceniului trecut, cînd un comitet de anchetă, condus de senatorul Frank Church, dezvăluia, printr-o mulțime de detalii „practica sordidă a corupției".

Leon Birnbaum, Dej. Amănunte în legătură cu biografia fizicianului britanic Stephen William Hawking, în vîrstă de 47 de ani (inclusiv o fotografie a sa), veți găsi în „Caiet de vacanță — Lumea '88" la pag. 42-44. El este considerat, la ora actuală, unul dintre cei mai mari specialiști în fizică teoretică. O boală necruțătoare i-a răpit vorbirea și putința de a se mișca, ținîndu-l într-un scaun cu rotile. „Vorbește" prin acționarea, printr-o mișcare abia perceptibilă a mîinii stîngi — singura mișcare pe care o mai poate face —, a computerului integrat în scaunul cu rotile și a sintetizatorului vocal. I-au rămas, însă, intacte gîndirea și cutezanța cu care scrutează Cosmosul, încercînd să unifice, prin abordări noi, principiile teoriei relativității cu cele ale teoriei cuantice, visul îndrăzneț al fizicienilor acestui sfîrșit de secol.

Împreună cu fizicianul James Hartle, Hawking a dedus posibilitatea existenței unui corpuscul-undă, descriind un Univers în sine, care „nu are nici sfîrșit, nici limite". „Universul — este el de părere — nu a fost creat și nu va fi distrus, pur și simplu este".

Evident că teoriile lui Hawking, prezentate de revista vest-germană „Der Spiegel" (extrase din acest articol au fost publicate în nr. 52 din 1988 al revistei noastre), pot șoca. Dar mulți fizicieni le acceptă. Astfel Rocky Kolb, fizician de la „Fermilab" (Illinois, S.U.A.), declara: „În relativitatea generalizată și cosmologia Universului timpuriu, Hawking este neîntrecut".

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

20 (1332) 18 mai 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Calea socialismului — opțiune ireversibilă a poporului român, liber și independent 1
Un imperativ de maximă urgență : depășirea stagnării în domeniul dezarmării nucleare. Ilie Olteanu 3
Dialogul la cel mai înalt nivel — factor determinant al dezvoltării tradiționalelor relații româno-cehoslovace. Vera Maria Toth 4
Milano. Congresul socialiștilor italieni. Rodica Dumitrescu 6
Beijing. Normalizarea relațiilor chino-sovietice. Vasile Crișu 7
Buenos Aires. Alegerile — un „vot pentru democrație". Anca Voican 8
Londra. Spre „o vară a nemulțumirii" ? Stelian Țurlea 10
Ciudad de Panama. Anularea alegerilor. Anca Voican 12
Evoluții în problema kampuchiană. Liana Enescu 16

DOCUMENTAR
Mozambic. Dumitru Constantin 14

PROFIL
Joaquim Alberto Chissano, președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic 15

APROPO DE...
Cei mai bogați dintre bogați... Corneliu Vlad 17

1 000 + 1 18–20

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
„Odiseea interplanetară" a celor două sonde automate "Phobos". Mihai Coruț 21

SINTEZE
Capital fictiv și speculații financiare. Ioan Pop 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
Agenția E.F.E., Newsweek, The Financial Times 24

DIN LUMEA CAPITALULUI
„În afara legii" 27

SERIAL
Savanții avertizează. Trăim pe o planetă fragilă (4). Corneliu Vlad 29

ACCENTE
Tirania imediatului... Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Serbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

2

centrala industrială de medicamente și cosmetice

NOI MEDICAMENTE ROMÂNEȘTI

GLAUCINA — este un alcaloid obținut sub formă de fosfat din planta Glaucium flavum Crantz, exercitînd o acțiune antitusivă centrală, asemănătoare codeinei, dar de durată mai lungă. Produsul are și un ușor efect sedativ, analgezic și hipotensor, nu determină obișnuință și nu are acțiune asupra motilității tractului gastrointenstinal.

Este indicat în tuse uscată, în afecțiuni ale aparatului respirator sau cardiovascular. Medicametul este contraindicat în insuficiență renală și cardiacă gravă, deprimare a centrului respirator, infarct miocardic, hipotensiune arterială.

BROFIMEN — derivat sintetic al vascinei (principiu activ al plantei Adhodavasica), bromhexinul diminuează polimerizarea mucopolizaharidelor scăzînd astfel viscozitatea secreției bronșice. Brofimenul fluidifică secreția bronșică, favorizînd expectorația.

Este indicat în bronșite (acute, subacute, cronice), astm bronșic, bronhopneumopatii obstructive cronice, supurații bronhopulmonare (abcese, bronșiectazie). În insuficiență cardiacă, emfizem pulmonar cu hiperinflație importantă, astm bronșic sever în crize subintrante este contraindicat.

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr 21 25 mai 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Moment de referință în dezvoltarea relațiilor de prietenie și conlucrare româno-mozambicane

Perspective ale cooperării interbalcanice

Din actualitatea internațională

ROMA
Criza guvernamentală

ORIENTUL MIJLOCIU
Demersuri și contacte diplomatice

NAMIBIA
Evoluții contradictorii

SERIAL

POȘTA REDACȚIEI

1000 + 1

Noi şi largi perspective raporturilor de prietenie şi colaborare româno-cehoslovace

Moment de seamă în dezvoltarea raporturilor de prietenie şi colaborare multilaterală dintre România şi Cehoslovacia, dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist din Cehoslovacia, dintre popoarele român şi cehoslovac, vizita prietenească de lucru efectuată la Praga de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, dă expresie, deopotrivă, bunelor relaţii care s-au statornicit între cele două ţări şi dorinţei comune de a întări continuu aceste legături, de a le situa la un nivel mereu mai ridicat, în interesul reciproc, al cauzei păcii, înţelegerii şi cooperării în Europa şi în întreaga lume.

În acest sens, secretarul general al partidului nostru, preşedintele Republicii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** sublinia în toastul rostit la dejunul oficial oferit în onoarea sa : **„Vizita pe care o facem în Cehoslovacia, deşi foarte scurtă, constituie o expresie a cursului ascendent pe care îl înregistrează raporturile de prietenie şi colaborare dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, o nouă contribuţie la dezvoltarea lor în continuare. Noi dăm o înaltă apreciere tradiţionalelor relaţii româno-cehoslovace şi dorim să facem şi în viitor totul pentru ca ele să se dezvolte continuu, pe toate planurile, să se afirme ca un exemplu de raporturi trainice între ţări socialiste prietene, care îşi unesc eforturile şi conlucrează activ pentru edificarea noii orînduiri, pentru cauza socialismului şi păcii în lume“.** La rîndul său, relevînd rolul hotărîtor al întîlnirilor la nivel înalt asupra relaţiilor bilaterale, tovarăşul **Milos Jakes,** secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, arăta : **„Acordăm totdeauna o mare importanţă întîlnirilor noastre, care au devenit o bună tradiţie. Din ele rezultă noi impulsuri pentru dezvoltarea în continuare a relaţiilor dintre ţările noastre, pentru perfecţionarea colaborării în toate domeniile vieţii sociale. Ele contribuie la întărirea prieteniei tradiţionale dintre popoarele cehoslovac şi român, ce s-a adîncit în lupta comună pentru eliberare naţională şi socială, în lupta pentru victoria şi dezvoltarea socialismului în ţările noastre, fiind garantată de colaborarea strînsă existentă între partidele noastre comuniste“.**

Se cuvine subliniat, încă de la început, că de aceleaşi deosebite aprecieri s-au bucurat, în înalte foruri de partid din cele două ţări, rezultatele rodnice ale vizitei, ale convorbirilor purtate în capitala Cehoslovaciei de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu tovarăşul Milos Jakes şi tovarăşul Gustav Husak. Astfel, în şedinţa sa din 19 mai, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. sublinia că noul dialog la nivel înalt deschide perspectiva dezvoltării şi mai intense a relaţiilor tradiţionale de prietenie şi colaborare româno-cehoslovace. După cum relatează agenţia „C.T.K.“, Prezidiul C.C. al P.C. din Cehoslovacia a dat, de asemenea, o înaltă apreciere rezultatelor convorbirilor, schimbului de păreri sincer şi concret dintre conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări asupra principalelor probleme ale construcţiei socialismului în Cehoslovacia şi

România şi a perspectivelor colaborării reciproce.

Vizita în Cehoslovacia a conducătorului partidului şi statului nostru s-a caracterizat printr-un pronunţat caracter de lucru. Un moment semnificativ l-a constituit festivitatea în cadrul căreia tovarăşul Nicolae Ceauşescu a înmînat tovarăşului Gustav Husak, preşedintele Republicii Socialiste Cehoslovace, Ordinul „Victoria Socialismului“, conferit pentru contribuţia deosebită adusă la dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-cehoslovace, la promovarea cauzei generale a socialismului, păcii şi colaborării internaţionale, cu prilejul împlinirii vîrstei de 75 de ani. Întîlnirea care a avut loc, cuvîntările rostite au evidenţiat încrederea că înţelegerile realizate în cadrul vizitei vor marca o etapă nouă, superioară, în întărirea şi mai puternică a conlucrării, pe multiple planuri, dintre România şi Cehoslovacia.

Convorbirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes, desfăşurate într-o atmosferă cordială, tovărăşească, au prilejuit o largă informare reciprocă cu privire la activitatea ce se desfăşoară în România şi Cehoslovacia, pentru continua lor dezvoltare economico-socială, la preocupările Partidului Comunist Român şi Partidului Comunist din Cehoslovacia pentru edificarea noii orînduiri sociale pe baza aplicării consecvente a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din fiecare ţară.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes au subliniat cu satisfacţie bunele relaţii dintre cele două partide şi popoare, care, în spiritul înţelegerilor convenite la nivel înalt, au cunoscut o continuă dezvoltare. A fost manifestată hotărîrea de a se acţiona pentru întărirea, pe mai departe, a acestei conlucrări, pentru ridicarea la un nivel superior a colaborării dintre partidele şi ţările noastre.

În cadrul convorbirilor, abordîndu-se aspecte concrete ale relaţiilor româno-cehoslovace, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes au apreciat că se îndeplinesc înţelegerile convenite în cadrul întîlnirii pe care au avut-o în aprilie 1968 la Bucureşti, constatînd că atît România, cît şi Cehoslovacia depun eforturi pentru extinderea şi aprofundarea în continuare a relaţiilor româno-cehoslovace în domeniile politic, economic, cultural, ştiinţific şi în alte sectoare.

Cei doi conducători de partid şi-au exprimat satisfacţia în legătură cu dezvoltarea relaţiilor dintre cele două partide, dintre guverne, parlamente, organizaţii de masă şi obşteşti, între judeţe şi oraşe din cele două ţări şi au subliniat hotărîrea de a intensifica aceste legături, în scopul adîncirii prieteniei şi dezvoltării colaborării, a schimbului de experienţă în construcţia socialistă.

Dialogul la nivel înalt a pus, de asemenea, în evidenţă cursul favorabil al relaţiilor comerciale dintre România şi Cehoslovacia, care şi-a găsit expresia în faptul că anul trecut s-a înregistrat cel mai mare volum de schimburi de bunuri materiale :

o creştere de 8 la sută comparativ cu anul precedent. În context, cei doi conducători de partid au apreciat ca necorespunzătoare ponderea produselor rezultate din cooperare şi specializare, care se ridică la circa 17 la sută.

Aşa cum s-a subliniat şi în şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., importanţă au măsurile stabilite pentru extinderea cooperării şi specializării în producţie în diferite domenii, sporirea mai accentuată a schimburilor de mărfuri, corespunzător prevederilor Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice pînă în anul 2000, precum şi potenţialului economic în continuă creştere al României şi Cehoslovaciei. Folosirea formelor superioare de colaborare, îndeosebi aprofundarea substanţială a cooperării şi specializării, constituie principala cale de intensificare a colaborării economice dintre cele două state. Este de subliniat, în acest context, importanţa „Programului pentru adîncirea în continuare a cooperării şi specializării în producţie", semnat în timpul vizitei.

Abordîndu-se unele aspecte ale actualităţii internaţionale, a fost subliniată necesitatea întreprinderii unor acţiuni ferme ale tuturor statelor şi forţelor politice pentru rezolvarea gravelor şi complexelor probleme ce confruntă omenirea, pentru instaurarea în Europa şi în lume a unui climat de destindere, securitate, încredere şi colaborare paşnică. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes au fost de acord că problema fundamentală a epocii contemporane o constituie menţinerea păcii şi securităţii în lume, oprirea cursei înarmărilor, şi, în primul rînd, a celor nucleare, adoptarea de noi măsuri de dezarmare, înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare.

În cadrul convorbirilor, aşa cum se arată şi în Comunicatul publicat la încheierea vizitei, s-a subliniat că situaţia internaţională se menţine complexă şi contradictorie, neintervenind o schimbare radicală spre mai bine a acesteia.

După cum releva conducătorul partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, realizarea unor înţelegeri între Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii cu privire la înlăturarea rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune şi trecerea la soluţionarea unor probleme pe calea tratativelor au dat omenirii unele speranţe. Dar este la fel de adevărat că, după realizarea acestor înţelegeri, a urmat şi continuă o perioadă de stagnare, chiar de dare înapoi : au loc acţiuni de reactivare a cursei înarmărilor nucleare ; se discută activ, în cadrul N.A.T.O., trecerea la modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acţiune şi tactice, ceea ce, dacă s-ar realiza, ar anula complet efectele reducerii armamentelor cu rază medie de acţiune şi chiar ar duce la o creştere suplimentară a forţei nucleare faţă de cea existentă înainte de încheierea acordului sovieto-american ; se continuă experienţele nucleare şi se extind activităţile pentru militarizarea Cosmosului. Aceste realităţi grave subliniază cu putere adevărul că trecerea hotărîtă la dezarmare constituie astăzi cerinţa vitală pentru viitorul şi viaţa întregii omeniri. Popoarele din Europa şi din întreaga lume trebuie, de aceea, — după cum s-a relevat şi în cadrul convorbirilor — să se angajeze într-o luptă fermă împotriva modernizării armelor tactice şi cu rază scurtă de acţiune, pentru începerea tratativelor în scopul eliminării definitive a acestor arme şi încheierii unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor strategice nucleare, al eliminării complete, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare. Se impune, de asemenea, ca toate naţiunile Europei să acţioneze pentru a se ajunge la înlăturarea armelor chimice, la reducerea radicală a armamentelor convenţionale şi a cheltuielilor militare, sub un control strict internaţional.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes şi-au exprimat convingerea, în cadrul convorbirilor, că o importantă contribuţie la întărirea securităţii general-europene ar constitui-o realizarea propunerilor privind crearea de zone denuclearizate şi fără arme chimice în Balcani, în Europa centrală şi în alte părţi ale continentului nostru, înfăptuirea iniţiativei României de convocare a unei reuniuni a şefilor de stat şi de guvern ai ţărilor din regiunea balcanică, precum şi realizarea iniţiativei cehoslovace privind crearea unei zone de încredere, colaborare şi relaţii de bună vecinătate la linia de contact dintre statele participante la Tratatul de la Varşovia şi statele membre ale N.A.T.O.

În timpul convorbirilor, cei doi conducători de partid şi-au exprimat încrederea că, în condiţiile unor poziţii constructive ale tuturor ţărilor participante, negocierile de la Viena privind reducerea forţelor armate convenţionale şi în legătură cu măsurile de întărire a încrederii şi securităţii vor duce la rezultate care vor constitui o contribuţie importantă la edificarea unei Europe a păcii şi colaborării, cu respectarea deplină a realităţilor teritorial-politice postbelice, la diminuarea încordării şi însănătoşirea în continuare a situaţiei internaţionale.

Aşa cum evidenţia şi Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., o deosebită semnificaţie au avut schimburile de păreri dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes, ca şi concluziile comune la care s-a ajuns într-o serie de probleme principiale privind construirea socialismului, rolul partidelor comuniste şi al statelor socialiste în procesul edificării noii orînduiri, necesitatea întăririi continue a proprietăţii socialiste, a promovării ferme a principiilor socialismului ştiinţific în întreaga operă de transformare revoluţionară a societăţii. A fost subliniată, în acest cadru, cerinţa de a se stabili între partide relaţii întemeiate pe egalitate şi independenţă, pe dreptul fiecărui partid de a-şi elabora linia politică proprie, strategia şi tactica revoluţionară fără nici un amestec din afară, potrivit condiţiilor concrete în care îşi desfăşoară activitatea. În cadrul convorbirilor, a fost reafirmată hotărîrea Partidului Comunist Român şi Partidului Comunist din Cehoslovacia, a Republicii Socialiste România şi Republicii Socialiste Cehoslovace de a acţiona, împreună cu celelalte ţări socialiste, cu toate forţele progresiste, democratice, realiste de pretutindeni pentru întărirea securităţii, încrederii şi cooperării în Europa, asigurarea păcii şi realizarea dezarmării, pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte, în care toate naţiunile să-şi poată concentra eforturile creatoare în direcţia dezvoltării libere, independente, pe calea progresului economic şi social.

Urmărind cu viu interes întreaga desfăşurare a vizitei, opinia publică din ţara noastră îşi exprimă satisfacţia pentru rezultatele rodnice cu care aceasta s-a finalizat şi are ferma convingere că, prin transpunerea neabătută în viaţă a înţelegerilor convenite la nivel înalt, relaţiile multilaterale româno-cehoslovace se vor situa pe o treaptă superioară, vor dobîndi un conţinut tot mai bogat. În evoluţia tradiţionalelor raporturi reciproce, vizita prietenească de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în Republica Socialistă Cehoslovacă se înscrie ca o nouă şi importantă contribuţie, ce conferă conlucrării dintre partidele, ţările şi popoarele noastre orizonturi şi mai largi, în beneficiul reciproc, al cauzei nobile a păcii şi înţelegerii internaţionale.

Octavian Munteanu

Moment de referinţă în dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi conlucrare româno-mozambicane

În aceste zile, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, s-a aflat în vizită oficială de prietenie în ţara noastră tovarăşul Joaquim Alberto Chissano, preşedintele Partidului FRELIMO, preşedintele Republicii Populare Mozambic, înregistrîndu-se astfel o continuare a dialogului la cel mai înalt nivel şi, prin aceasta, conferindu-se noi şi ample perspective bunelor raporturi de prietenie şi colaborare româno-mozambicane, în spiritul dorinţei comune de a dezvolta şi mai puternic conlucrarea dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei păcii şi cooperării internaţionale.

Este, deopotrivă, o expresie grăitoare a bunelor relaţii statornicite între ţările noastre încă din perioada în care poporul mozambican, sub conducerea FRELIMO, ducea lupta eroică pentru libertate, independenţă şi suveranitate.

După ce, la 25 iunie 1975, s-a proclamat Republica Populară Mozambic, relaţiile româno-mozambicane au consemnat o fază calitativ superioară, în spiritul noului context, ce a favorizat, în mod constant, extinderea şi aprofundarea acestor raporturi, în avantajul reciproc, contribuind, totodată, la promovarea cauzei păcii, destinderii, colaborării şi progresului naţiunilor lumii. În această direcţie, rolul decisiv îl are dialogul la cel mai înalt nivel desfăşurat la Bucureşti şi Maputo ; întîlnirile şi convorbirile conducătorilor de partid şi de stat s-au soldat, de fiecare dată, cu rezultate fructuoase, s-au încheiat cu semnarea unor importante documente politice, economice, culturale şi de altă natură, între care, la loc de cinste, se află Tratatul de prietenie şi cooperare româno-mozambican convenit la Maputo, în aprilie 1979.

Desfăşurate într-o atmosferă cordială, prietenească, întîlnirea şi convorbirile dintre preşedintele Nicolae Ceauşescu şi

președintele Joaquim Alberto Chissano au dat glas convingerii comune că înțelegerile la care se va ajunge în timpul actualei vizite vor contribui la intensificarea și întărirea continuă a colaborării, pe multiple planuri, dintre România și Mozambic, dintre partidele și popoarele noastre.

Din această perspectivă, în toastul rostit la dineul oficial oferit în onoarea înaltului oaspete mozambican, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Vizita pe care o faceți în România constituie o nouă ilustrare a tradiționalelor legături de cooperare și solidaritate statornicite și dezvoltate între partidele, țările și popoarele noastre, ale căror baze au fost puse încă din anii grei ai luptei eroice a poporului mozambican pentru eliberare națională, pentru cucerirea independenței și realizarea unei vieți noi, libere în Mozambic.**

Aș dori să subliniez, și cu acest prilej, importanța deosebită pe care au avut-o, de-a lungul anilor, întîlnirile la nivel înalt, în dezvoltarea unei cooperări rodnice între partidele, țările și popoarele noastre. Dorim ca și actuala dumneavoastră vizită, convorbirile pe care le vom purta să se înscrie ca un nou moment important în întărirea prieteniei și colaborării româno-mozambicane, pe multiple planuri, corespunzător intereselor de progres și dezvoltare liberă, independentă a popoarelor noastre, ale cauzei păcii și colaborării internaționale“.

La rîndul său, în toastul de răspuns, președintele mozambican, **Joaquim Alberto Chissano**, a declarat : **„Actuala noastră vizită în țara dumneavoastră are loc în contextul dorinței permanente de a întări și consolida relațiile de prietenie și cooperare care există între cele două popoare și guverne ale noastre“.**

În continuare, referindu-se la ecoul deosebit de pozitiv pe care l-a avut și în Mozambic lichidarea totală a datoriei externe de către țara noastră, înaltul oaspete mozambican a subliniat : **„Vizităm România într-un moment în care poporul său, sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă, tovarășe președinte Ceaușescu, a înregistrat de curînd o victorie importantă în domeniul economiei. Lichidarea totală, la 31 martie 1989, a datoriei externe de proporții ridicate pe care România o avea, în afară de reflectarea marii capacități de sacrificiu și de abnegație, relevă un înalt grad de organizare științifică a muncii și o ridicată maturitate politică a poporului român“.**

Beneficiind de aceste auspicii deosebit de favorabile, în convorbirile oficiale, care s-au desfășurat marți, la Palatul Consiliului de Stat, între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Joaquim Alberto Chissano, s-a exprimat satisfacția pentru dialogul la cel mai înalt nivel româno-mozambican, prietenesc și rodnic, și s-a afirmat încrederea ambelor părți că și cu acest prilej se vor identifica noi puncți de conlucrare între partidele, țările și popoarele noastre.

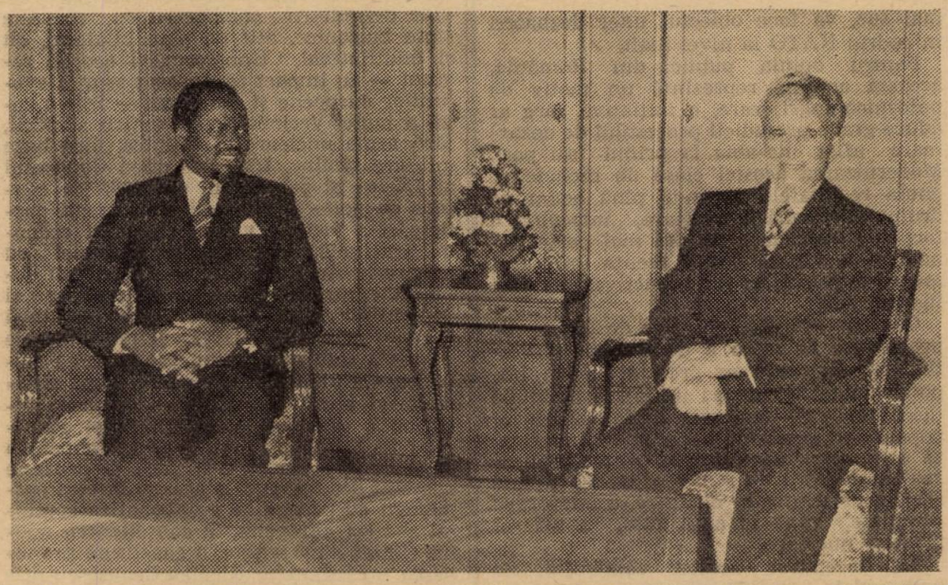

Și cu acest prilej, șeful statului român a salutat cu căldură vizita oficială de prietenie pe care a întreprins-o în țara noastră înaltul oaspete mozambican. Mulțumind din nou pentru invitația de a vizita România, tovarășul Joaquim Alberto Chissano și-a manifestat deosebita satisfacție de a se întîlni cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și de a examina împreună noi căi și modalități pentru extinderea colaborării bilaterale.

În cursul convorbirilor, relevîndu-se cu satisfacție legăturile de strînsă prietenie și colaborare româno-mozambicane, a fost exprimată voința de a se acționa pentru dezvoltarea mai intensă a conlucrării pe plan politic, economic și în alte sectoare de interes comun. În acest sens, s-a evidențiat necesitatea extinderii cooperării reciproc avantajoase dintre România și Mozambic, pe baza unor acorduri pe termen lung, în industrie, agricultură, transporturi, minerit, în alte domenii importante pentru dezvoltarea economiilor celor două țări.

În același timp, a fost manifestată dorința de a întări pe mai departe relațiile dintre Partidul Comunist Român și Partidul FRELIMO, care au un rol determinant în dezvoltarea prieteniei și colaborării româno-mozambicane.

Cei doi conducători de partid și de stat au examinat, apoi, în cadrul convorbirilor, aspecte ale activității celor două țări și partide, consacrată înfăptuirii programelor de dezvoltare economico-socială a României și Mozambicului.

Tovarășul Joaquim Alberto Chissano a informat despre lupta poporului mozambican, sub conducerea FRELIMO, pentru întărirea unității naționale, pentru dezvoltarea liberă, independentă, a Mozambicului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat activitatea desfășurată de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru transpunerea în viață a obiectivelor actualului cincinal, îndeplinirea măreților planuri și programe de dezvoltare actuală și în perspectivă a României, pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, pentru înfăptuirea neabătută a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

A fost, de asemenea, realizat un schimb de vederi în legătură cu aspecte actuale ale vieții internaționale. Au fost abordate probleme privind înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, încetarea conflictelor din toate zonele globului și soluționarea lor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, instaurarea în lume a unui climat de destindere, securitate, pace, înțelegere și largă cooperare între națiuni.

O atenție deosebită a fost acordată situației de pe continentul african.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat sprijinul și solidaritatea României socialiste cu lupta popoarelor africane pentru înlăturarea totală a colonialismului și neocolonialismului, pentru consolidarea independenței politice și economice, pentru dezvoltarea liberă pe calea progresului economico-social. Au fost condamnate cu fermitate politica de apartheid și măsurile de represiune ale autorităților din Africa de Sud împotriva populației majoritare din această țară și s-a cerut să se pună capăt acțiunilor lor agresive contra statelor independente vecine. S-a reliefat necesitatea traducerii neabătute în viață a Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. privind asigurarea, în acest an, a independenței Namibiei.

A fost subliniată hotărîrea României și Mozambicului de a conlucra tot mai activ pe plan internațional, de a-și spori contribuția la soluționarea constructivă, în interesul popoarelor, a problemelor complexe ce confruntă omenirea.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Joaquim Alberto Chissano au exprimat satisfacția față de caracterul rodnic al convorbirilor purtate, față de înțelegerile la care s-a ajuns, care deschid perspectiva unei dezvoltări și mai puternice a conlucrării dintre Partidul Comunist Român și Partidul FRELIMO, dintre România și Mozambic.

Este ferma convingere a poporului român că noul dialog la nivel înalt româno-mozambican, înțelegerile la care s-a ajuns, cu acest prilej, deschid noi perspective conlucrării reciproc avantajoase, asigurînd extinderea legăturilor dintre România și Mozambic pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii, și contribuie la întărirea conlucrării lor pe arena internațională, ceea ce este în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și înțelegerii în lume.

Dumitru Constantin

Un NU hotărît modernizării armelor nucleare!

— Amplă suită de inițiative ale opiniei publice din țara noastră împotriva planurilor N.A.T.O. de modernizare a armelor tactice și a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, pentru pace și dezarmare —

La 22 mai, ca urmare a înțelegerii intervenite între statele participante la Tratatul de la Varșovia, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Socialiste România a transmis reprezentanților diplomatici ai statelor membre ale NATO — Belgia, Canada, Danemarca, Republica Elenă, Franța, R. F. Germania, Islanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Republica Portugheză, Spania, Statele Unite ale Americii, Turcia — Apelul statelor participante la Tratatul de la Varșovia către statele membre ale Alianței nord-atlantice.

În Apel se adresează chemarea la intensificarea eforturilor pentru oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, eliminarea tuturor armelor de distrugere în masă, reducerea substanțială a forțelor armate și armamentelor convenționale, a cheltuielilor militare, pentru depășirea divizării Europei, întărirea încrederii și adîncirea colaborării dintre state, asigurarea unei dezvoltări dinamice și a prosperității generale, în condiții de independență, stabilitate și pace pe continent și în întreaga lume. Este, totodată, reafirmată propunerea statelor participante la Tratatul de la Varșovia privind organizarea de negocieri separate, cu țările membre ale NATO, asupra armamentului nuclear tactic.

Ideea modernizării rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune nu este nouă. La puțin timp după realizarea acordului sovieto-american privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune (decembrie 1987) — la început în opinia unor cercuri militare occidentale și, mai apoi, în chiar declarații oficiale ale unor oameni politici vest-europeni — a fost lansată teza necesității ridicării performanțelor rachetelor nucleare tactice pentru a „compensa" dezechilibrul care s-ar fi creat, în acest domeniu, între NATO și Tratatul de la Varșovia.

În concepția novatoare, caracterizată de un profund umanism, a președintelui Nicolae Ceaușescu, în condițiile existenței uriașelor stocuri de armament nuclear din dotarea marilor puteri, problema păcii și a războiului trebuie gîndită în termeni noi, fiind — în ultimă instanță — o problemă de supraviețuire. De aici, consecvența și fermitatea cu care România, președintele Nicolae Ceaușescu militează pentru lichidarea totală și pentru totdeauna a armamentului nuclear. Prin urmare, nu modernizare, nu asigurarea unui echilibru nuclear la cote tot mai ridicate, ci pași efectivi pe drumul dezarmării nucleare pînă la eliminarea definitivă a unor asemenea amenințătoare arme. Acordul sovieto-american cu privire la rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune, care a născut atîtea speranțe în conștiința popoarelor, a constituit o elocventă dovadă că sînt posibile progrese în materia dezarmării nucleare. Din păcate, pînă acum acest exemplu nu o stimulat alți pași pe calea dezarmării nucleare. Dimpotrivă, problema modernizării, de care aminteam mai sus, va face obiectul unor dezbateri în cadrul NATO la nivel înalt.

Pentru opinia publică din România, această acțiune reprezintă un motiv de puternică îngrijorare, o inițiativă care ar aduce grave prejudicii procesului de dezarmare aflat de-abia la primii săi pași. Modernizarea acestei clase de rachete ar anula rezultatele obținute pînă acum pe drumul dezarmării nucleare, înlocuind o forță de distrugere cu alta mai perfecționată și mai periculoasă, esența unei asemenea modernizări fiind reactivarea cursei înarmărilor.

Consecventă politicii sale de pace, de promovare în fapte a dezarmării și destinderii, România se pronunță ferm împotriva unei asemenea inițiative în totală discordanță cu interesele vitale ale tuturor popoarelor, susținînd necesitatea imperioasă a începerii de tratative pentru realizarea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor strategice nucleare, a înlăturării complete, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare.

La începutul acestei săptămîni, la ambasadele din București ale statelor membre ale Alianței nord-atlantice au fost înmînate apelurile organizațiilor de masă și obștești din România, — între care Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Comitetul Național pentru Apărarea Păcii, Consiliul Național al Femeilor, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist — adresate guvernelor și organizațiilor similare din țările membre ale NATO, prin care se cere să se renunțe la dezvoltarea armelor nucleare tactice și la orice măsuri menite să stimuleze cursa înarmărilor.

Popoarele din întreaga lume sînt vital interesate în statornicirea în viața internațională a unui climat de pace, destindere și colaborare internațională, în înaintarea continuă pe calea dezarmării și a excluderii cu desăvîrșire a pericolului unui război nuclear devastator, care ar duce la distrugerea tuturor valorilor materiale și spirituale ale omenirii, la însăși dispariția vieții pe planeta noastră — se spune într-un astfel de apel, în care se subliniază : Profund preocupați de viitorul omenirii, de soarta tuturor popoarelor lumii, oamenii muncii din România, în consens deplin cu aspirațiile de pace ale întregului nostru popor, fac apel la guvernul țării dumneavoastră să înțeleagă gravitatea escaladării înarmărilor nucleare și să dea dovadă de responsabilitate față de viitorul popoarelor, abținîndu-se de la orice măsuri de modernizare a armelor tactice și a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, să se pronunțe pentru participarea la negocieri menite să ducă la eliminarea acestor arme, să se alăture cu hotărîre eforturilor îndreptate spre lichidarea definitivă a tuturor armelor de distrugere în masă. Glasul ferm al poporului român pentru oprirea cursului periculos spre modernizarea armelor nucleare tactice este o concludentă expresie a vocației de pace a României, a dorinței și voinței cetățenilor săi de a trăi într-o lume a înțelegerii și colaborării, fără arme și fără războaie.

ROMÂNIA

În ansamblul orientărilor de politică externă ale României, al acțiunilor și demersurilor promovate de ea pe arena internațională, un loc tradițional important revine dezvoltării colaborării cu celelalte state balcanice, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, transformării acestei regiuni — cu impact recunoscut asupra evoluțiilor europene și mondiale — într-o zonă a bunei vecinătăți, cooperării și păcii, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, din 1965, în consens cu noile dimensiuni ale întregii participări a țării la viața politică și economică actuală, demersurile României cu privire la zona din care face parte au dobîndit caracterul unui concept unitar și cuprinzător, vizînd amplificarea continuă a raporturilor bilaterale și multilaterale cu toate statele regiunii, promovarea stăruitoare a unui climat de înțelegere, securitate și bună vecinătate — ca parte integrantă, organică, a securității și cooperării în Europa, a luptei generale pentru destindere, dezarmare și pace. O expresie deosebit de elocventă a acestui interes permanent cu privire la problematica spațiului sud-est european, la consolidarea noului climat din regiune, o constituie propunerea președintelui Nicolae Ceaușescu privind organizarea, la București, a unei întîlniri a șefilor de state sau guverne din țările balcanice, ca etapă nouă, superioară, a conlucrării zonale, de natură să confere noi orizonturi întăririi încrederii, colaborării multilaterale și prieteniei între toate țările și popoarele din regiune, să dea un puternic impuls acțiunilor în direcția transformării Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, a păcii și cooperării, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare și trupe străine, înscriindu-se ca un important act politic în viața continentului european și a lumii. Expusă încă în 1982, în contextul preocupărilor statornice ale României privind promovarea spiritului de conlucrare și dialog în regiune, aprofundarea prieteniei și înțelegerii reciproce, această inițiativă a fost reafirmată, în iulie 1987, cu ocazia dialogului româno-elen la nivel înalt, devenind un punct de referință al întîlnirilor balcanice multilaterale din ultimii ani. Așa, bunăoară, cu ocazia ultimei reuniuni, de la Tirana, din 18—20 ianuarie a. c., a înalților funcționari ai ministerelor de externe din țările balcanice, protocolul adoptat prin consens menționa discutarea propunerii realizării amintitei întîlniri la nivel înalt la București, participanții subliniind „importanța creării condițiilor pentru organizarea ei" ; totodată, era pusă în evidență atenția acordată de participanți propunerii de transformare a Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare și chimice, simultan cu recomandarea ca aceasta să rămînă o preocupare centrală pentru discuții viitoare.

Corespunzător pozițiilor statornice adoptate, propunerii ei de pionierat privind transformarea spațiului sud-est european într-o zonă a bunei vecinătăți, cooperării și păcii, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, România a întreprins, de-a lungul anilor, îndeosebi prin

— promotoare activă a dialogului interbalcanic

intensificarea dialogului la nivel înalt, prin numeroasele documente încheiate (acorduri de lungă durată, acorduri-cadru, acorduri comerciale), ample acțiuni de dezvoltare a relațiilor bilaterale și multilaterale cu celelalte state balcanice, de întărire a prieteniei și bunei vecinătăți. Stau mărturie, în acest sens, bunele raporturi de prietenie și colaborare întreținute de țara noastră cu toate statele balcanice, indiferent de orînduire socială, de apartenență sau neapartenență la alianțele politico-militare sau la grupările economice existente, conlucrarea statornicită cu ele în domenii dintre cele mai diverse — de la utilizarea complexă a potențialului hidroenergetic al Dunării și cooperarea în unele ramuri de vîrf ale tehnicii, pînă la realizarea în comun de noi și importante obiective în sectoarele energetic, siderurgic, minier etc. Stau mărturie, de asemenea, atenția permanentă și interesul României față de asigurarea unei continuități organizate și concretizări sporite a dialogului multilateral inițiat în regiune, contribuția ei activă la organizarea și buna desfășurare a reuniunilor multilaterale din ultimii ani, în rîndul cărora se detașează prima reuniune, de la Belgrad, a miniștrilor de externe ai tuturor statelor balcanice, din 24—26 februarie 1988, și reuniunile ulterioare de la Sofia și Tirana, ale înalților funcționari ai ministerelor de externe. Reafirmînd, recent, această opțiune de principiu a țării noastre, preocupările ei constante cu privire la dialogul și la conlucrarea în Balcani, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Vom acționa cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea largă a colaborării între toate țările din Balcani, fără deosebire de orînduire socială, pentru realizarea, în această parte a lumii, a unei regiuni fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, a unei regiuni a colaborării pașnice între națiuni egale — ca o parte a colaborării egale între toate națiunile din Europa și din întreaga lume".**

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, apropierea geografică, bogatele tradiții de conlucrare și întrajutorare ale popoarelor balcanice, potențialul economic în continuă creștere al țărilor din regiune, interesele comune de progres economic și social, de consolidare a independenței și suveranității naționale formează cadrul și premisele **obiective** ale unei cît mai ample colaborări între statele balcanice, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, ale promovării constante a cauzei prieteniei, securității și păcii în această parte a lumii. Dezvoltarea colaborării, în cele mai diverse domenii de interes comun, capătă, printr-o atare prismă, semnificația unei contribuții concrete, eficiente, la promovarea tendințelor pozitive din zonă, a unui climat ireversibil de pace, securitate și bună vecinătate. În același timp, adoptarea de măsuri cu privire la „dimensiunea politică" a conlucrării interbalcanice, la crearea unei zone de pace, cooperare și bună vecinătate, conform propunerii cunoscute a țării noastre, ar permite, în mod evident, ca popoarele balcanice să-și concentreze toate eforturile în folosul propriei dezvoltări, ar crea posibilități și premise sporite în vederea dezvoltării unei colaborări echitabile, reciproc avantajoase, între națiuni egale și suverane. Din acest punct de vedere, este limpede că intensificarea cooperării și eforturile de întărire a securității în regiune se sprijină și se condiționează reciproc. În același timp, colaborarea bilaterală și colaborarea multilaterală trebuie privite ca laturi unitare, complementare, ale unui proces dinamic, evoluînd de la simplu la complex, menit să ducă la aprofundarea spiritului de conlucrare și dialog în această parte a lumii, să reprezinte o contribuție concretă la cauza unor raporturi noi între toate statele balcanice. De altfel, întreaga evoluție a vieții internaționale actuale confirmă și validează rolul esențial al coexistenței pașnice active între țări și popoare — ca proces dinamic, de anvergură globală, la care sînt chemate să contribuie toate țările, indiferent de opțiunile lor politice, economice sau de altă natură. În acest sens, regiunea noastră geografică — considerată, pe bună dreptate, ca o oglindă fidelă a diversității apărute în lume după al doilea război mondial — a avut, de-a lungul anilor, un rol activ, stimulator, inclusiv prin depășirea, cu un ceas mai devreme, a barierelor „războiului rece", prin procesul de normalizare a relațiilor bilaterale, prin propunerile, inițiativele și acțiunile cu semnificație multilaterală ; este în interesul efectiv al popoarelor din regiune, al obiectivelor lor de progres economic și social, ca aceste eforturi să fie continuate și aprofundate, în spiritul și pe baza normelor democratice ale raporturilor interstatale, a soluționării politice, exclusiv pașnice, a problemelor cu care unele state din regiune se mai confruntă în relațiile lor reciproce. Promovarea stăruitoare a spiritului de conlucrare și dialog, a soluțiilor politice, pașnice, corespunzătoare modului democratic de acțiune pe plan internațional, ar reprezenta, incontestabil, o contribuție de seamă la cauza generală a colaborării interbalcanice, a adîncirii tendințelor pozitive ce se manifestă în regiune.

Promovînd o atare viziune despre colaborarea interbalcanică, despre conținutul și finalitățile ei, România militează constant pentru extinderea și aprofundarea continuă a dialogului dintre statele regiunii, pentru concretizarea lui sporită în toate domeniile de interes comun. Paleta conlucrării multilaterale dintre statele balcanice este amplă și variată, în optica țării noastre ea cuprinzînd, practic, ansamblul preocupărilor privind întărirea încrederii, securității și bunei vecinătăți în regiune, promovarea unei cooperări economice, tehnico-științifice, comerciale, culturale etc. cît mai largi între toate statele, zonei.

Acordînd un rol activ, complementar și stimulator acestor sfere de conlucrare, care să ducă la instaurarea unui trainic climat de pace și bună vecinătate în zonă, la amplificarea colaborării egale, reciproc avantajoase, țara noastră s-a pronunțat constant pentru adoptarea unor măsuri cu privire la „dimensiunea politică" a cooperării interbalcanice, la întărirea încrederii și securității în regiune, ca parte integrantă a eforturilor de edificare a securității europene și internaționale, de făurire a unei lumi a păcii și stabilității. Tocmai în acest sens, în cadrul dialogului balcanic multilateral, România a preconizat organizarea, la București, a unei reuniuni speciale de experți la care să fie examinate probleme legate de întărirea încrederii și securității în Balcani, inclusiv acțiunile de natură să ducă la dezvoltarea colaborării în aceste domenii între statele din zonă. Împreună cu alte inițiative românești, cum ar fi organizarea unei reuniuni ministeriale consacrate cooperării industriale și transferului de tehnologie între țările balcanice (la începutul lunii iunie) și a unei reuniuni speciale asupra cooperării economice și comerciale (în a doua jumătate a lui 1989), această propunere a întrunit deplinul consens al participanților la întîlnirea de la Tirana a înalților funcționari ai ministerelor de externe, din luna ianuarie, fiind înscrisă, ca atare, în calendarul celor mai semnificative acțiuni de cooperare balcanică multilaterală prevăzute pentru anul în curs. Importanța acestei reuniuni, deschise în cursul zilei de marți în capitala țării noastre, derivă din însăși menirea ei de a adăuga o nouă dimensiune procesului cooperării balcanice multilaterale, de a contribui la definirea unor căi și modalități de cooperare care să ducă la o mai mare apropiere, la întărirea încrederii reciproce într-un domeniu mai puțin explorat, cum este cel politico-militar. Luînd cuvîntul la deschiderea lucrărilor (care continuau în momentul închiderii ediției noastre), adjunctul ministrului român al afacerilor externe, Constantin Oancea, a adresat un salut călduros și prietenesc delegațiilor, relevînd atenția deosebită acordată de România dezvoltării relațiilor cu țările balcanice vecine, eforturile ei constante în direcția întăririi cooperării, bunei vecinătăți, înțelegerii și securității în această regiune. „Desigur, a subliniat vorbitorul, activitatea dumneavoastră va reprezenta doar un început. Am fi foarte satisfăcuți, însă, dacă prin concluziile la care veți ajunge dumneavoastră, ca experți în materie, reuniunea de la București va putea deschide calea pentru pași din ce în ce mai substanțiali în direcția atingerii obiectivului primordial pe care îl urmărim cu toții: ca regiunea noastră să se constituie într-o zonă de încredere și securitate reciprocă. În acest fel, ea va deveni un factor de stabilitate pentru întregul continent. Aceasta se impune cu atît mai mult în actualele condiții, deosebit de complexe, ale situației internaționale".

Desfășurarea la București, în perioada 23—24 mai, a reuniunii consacrate examinării unor măsuri vizînd întărirea încrederii și securității între țările balcanice reprezintă încă o dovadă elocventă a atenției permanente acordate de România asigurării unui caracter dinamic, continuu și cuprinzător al procesului colaborării interbalcanice, concretizării ei mereu sporite, în toate domeniile de interes comun, în folosul și spre binele popoarelor din regiune, al cauzei păcii, conlucrării și bunei vecinătăți în spațiul sud-est european.

I. Madoșa

Sesiunea Comitetului Economic Mixt România-Japonia

„Condiții favorabile pentru creșterea și diversificarea schimburilor noastre economice"

Săptămîna trecută, s-au desfășurat, la București, lucrările celei de-a XI-a sesiuni a Comitetului Economic Mixt România–Japonia.

Participanții la sesiune au fost primiți de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. În timpul convorbirii au fost abordate probleme privind stadiul actual al relațiilor economice dintre România și Japonia, posibilitățile existente pentru dezvoltarea în continuare a colaborării și schimburilor comerciale dintre întreprinderi românești și firme japoneze în cadrul general al conlucrării româno-japoneze.

În numele oamenilor de afaceri prezenți la întîlnire, Zenji Umeda, președintele părții japoneze în comitetul economic mixt, a adresat, cu acest prilej, mulțumiri pentru întrevederea acordată și a exprimat satisfacția de a se reîntîlni cu președintele României și de a discuta probleme privind dezvoltarea și diversificarea relațiilor economice româno–japoneze.

Președintele României a apreciat că actuala sesiune a comitetului economic mixt are o importanță deosebită și a exprimat convingerea că ea va marca un moment nou în direcția intensificării relațiilor economice româno–japoneze.

Arătînd că schimburile și colaborarea economică româno-japoneze au cunoscut un curs pozitiv în ultimii ani, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat că acestea nu sînt pe măsura posibilităților pe care le oferă economiile naționale ale celor două țări.

În acest context, președintele Nicolae Ceaușescu a relevat că, deși în ultimul deceniu, țara noastră a avut de soluționat unele probleme privind plata datoriei externe, care a fost lichidată în prima parte a acestui an, România a dezvoltat larg relațiile economice internaționale cu toate statele lumii.

În legătură cu posibilitățile de dezvoltare a relațiilor economice româno-japoneze, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat în cadrul întrevederii :

Dumneavoastră v-ați referit la un volum al schimburilor comerciale de 300 de milioane de dolari anual, în următorii trei ani. Eu aș propune să fim ceva mai îndrăzneți – ca să spun așa –, să ne gîndim să ajungem la circa 500 de milioane de dolari anual și, pînă în 1995, la circa 700–800 milioane dolari, urmînd ca în perspectivă să ajungem la 1 miliard de dolari. În acest spirit – dacă și dumneavoastră veți fi de acord –, să abordăm problemele relațiilor dintre economiile noastre în cadrul comitetului economic mixt și să acționăm în continuare pentru a asigura realizarea acestor obiective.

Noi – a subliniat în cadrul întîlnirii tovarășul Nicolae Ceaușescu – pornim de la faptul că relațiile economice, colaborarea tre-

---

„Lichidarea, de către România, a datoriilor externe este o realizare extrem de importantă, care va contribui atît la dezvoltarea sa economico-socială, cît și la extinderea colaborării sale economice"

Expoziția internațională „MEDICINA '89" s-a bucurat de o prezență prestigioasă, facilitînd, prin caracterul său specializat, numeroase contacte între expozanți și specialiști în domeniul medicinei și farmaciei — din străinătate și din România. S-au purtat discuții interesante, s-au desfășurat ample negocieri comerciale, dintre care unele au dus la încheierea de contracte de export-import.

Manifestarea economico-comercială de la București a fost o reușită, așa cum reiese și din opiniile expozanților străini, reproduse în revista noastră.

TUULA JUNNO
(„Interpharma OY", Helsinki, FINLANDA)

Am avut întotdeauna înțelegere și simpatie față de poporul român și față de țara dumneavoastră, spune dna Tuula Junno, motivînd prezența societății Interpharma la ediția jubiliară a „Medicinei '89". Am rămas fidelă unei convingeri cînd, timp de zece ani, am lucrat constant cu România, chiar atunci cînd conjunctura nu era favorabilă, chiar atunci cînd au apărut unele dificultăți. Eram pe atunci directoare a exporturilor la o importantă firmă specializată în comerțul cu țările răsăritene.

Societatea pe care o reprezint astăzi este o societate anonimă cu sediul la Helsinki, specializată în sectorul farmaceutic.

Pentru că sîntem o societate de trading, nu facem numai export. Prin întreprinderea românească de comerț exterior „Chimica", cumpărăm din România materii prime și produse finite, mai ales antibiotice. Expoziția „Medicina '89" își dovedește utilitatea și în cazul nostru. Ea reprezintă o bună ocazie de a lucra activ cu Ministerul Sănătății.

Referindu-se la recentul anunț privind lichidarea, de către România, a datoriei externe, dna Tuula Junno a apreciat aceasta ca pe o realizare remarcabilă. Am vizitat România cam de două-trei ori pe an, a spus ea. Am avut prilejul să cunosc personal și îndeaproape dezvoltarea economiei românești. Am știut, am fost convinsă că tocmai această dezvoltare va duce la lichidarea datoriei externe. Și se putea anticipa, într-adevăr, că acest lucru se va întîmpla, cîndva, în cursul anului 1989. O surpriză foarte plăcută a constituit-o pentru mine faptul că aceasta s-a petrecut cu mult mai repede, și anume la sfîrșitul lunii martie. Lichidarea datoriei externe este o realizare foarte importantă care va întări relațiile economice externe ale României și va influența pozitiv schimburile țării dumneavoastră.

Dr. DARIO RONCO
(„Farmitalia", ITALIA)

Avem un birou oficial de reprezentare la București din 1984. Asta nu înseamnă, însă, că sîntem o prezență nouă în țara dumneavoastră. Am participat și la alte manifestări și expoziții organizate aici.

La „Medicina '89" participăm convinși de utilitatea ei. Este o reuniune specializată care, în fiecare an, oferă ocazia cea mai importantă de a avea întîlniri cu oficialii, comercianții și specialiștii români.

Producția noastră se întemeiază pe o puternică cercetare originală pe care ne-o îngăduie potențialul societății noastre. Practic, reprezentăm jumătate din totalul investițiilor întregii industrii farmaceutice italiene.

Am considerat întotdeauna păstrarea legăturilor cu piața românească ca un lucru important. În viața economică sînt și perioade grele și perioade bune, așa cum se întîmplă în toate domeniile, așa cum se întîmplă, în general, în viață. Mai ales în perioade grele, păstrarea legăturilor este necesară, avînd în vedere că asemenea perioade sînt trecătoare.

Și eu cred că lichidarea, de către România, a datoriei externe este o mare realizare. Este un fapt fără analogii, și trebuie să-l comparăm cu situația în care se găsesc alte țări împovărate de datorii considerabile.

Apreciez că achitarea tuturor datoriilor de către România va marca o relansare a legăturilor economice cu alte țări, o participare din ce în ce mai activă la schimburile internaționale. Sigur că efortul cerut, pentru aceasta, nu a fost ușor. În Italia, cînd am trăit și noi un asemenea moment, existau îngrădiri în circulația automobilelor, se circula cu bicicleta, deși sîntem unul din marii producători mondiali. Dacă nu se fac unele sacrificii, nu se pot rezolva problemele, nu se poate trece peste momentele de conjunctură proastă. Vrei să trăiești mai bine, trebuie să muncești mai mult. Cred că lichidarea datoriei externe va marca un nou start și va crea noi condiții pentru o colaborare și mai bună cu partenerii externi ai României, printre care vrem să rămînem în continuare și din ce în ce mai activi.

MINORU ISSOH
(„Marubeni", JAPONIA)

Este prima noastră prezență la „Medicina". Participarea cu succes la ultimele două Tîrguri Internaționale București ne-a